

Programmabegroting 2019

Meerjarenraming 2020-2023

Raadsvergadering 8 november 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave		3
Leeswijzer		5
1	Inleiding	7
1.1	Financieel perspectief	7
1.2	Ontwikkelingen na de Kadernota	10
2	Programma's	13
2.1	PROGRAMMA BURGER, BESTUUR EN ONDERSTEUNING	13
2.2	PROGRAMMA VEILIGHEID	19
2.3	PROGRAMMA VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	25
2.4	PROGRAMMA ECONOMIE	28
2.5	PROGRAMMA ONDERWIJS	32
2.6	PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	36
2.7	PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN	41
2.8	PROGRAMMA VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	49
2.9	PROGRAMMA VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING	55
2.10	OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDEN, OVERHEAD, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN	62
3	Paragrafen	64
3.1	Lokale heffingen	65
3.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	68
3.3	Onderhoud kapitaalgoederen	76
3.4	Financiering	79
3.5	Bedrijfsvoering	82
3.6	Verbonden partijen	86
3.7	Grondbeleid	96
3.8	Duurzaamheid	98
4	Financiële positie	100
4.1	Recapitulatiestaat	100
4.2	Incidentele baten en lasten	101
4.3	Schuldpositie	102
4.4	Geprognoseerde balans en EMU-saldo	104
4.5	Overige financiële toelichtingen	106
4.6	Investerings 2019 – 2022	107
5	Overzicht bijlagen	108

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk schetsen wij het financiële perspectief voor onze gemeente en presenteren wij de saldi van de begroting 2019 en van de meerjarenraming 2020 - 2023. Daarbij geven wij een analyse van de ontwikkelingen ten opzichte van de saldi uit de kadernota 2019 - 2022.

Hoofdstuk 2 omvat het programmaplan, bestaand uit de 8 beleidsinhoudelijke programma's en het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen, de kosten van de overhead, het bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting en het bedrag voor onvoorzien. Per programma vindt u een omschrijving van het betreffende programma en een antwoord op de drie W-vragen:

1. Wat willen we bereiken?
2. Wat gaan we daarvoor doen?
3. Wat gaat dat kosten?

Bij het onderdeel wat gaat dat kosten, worden de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting na wijziging (stand Voorjaarsnota 2018) toegelicht.

In de kadernota, door de raad vastgesteld op 21 juni 2018, is de programma-indeling aangepast aan de hoofdingeling van de taakvelden. Hierdoor wordt de begroting eenvoudiger en toegankelijker en wordt onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten mogelijk. De regelgeving (BBV) verplicht hiertoe. Vergelijking op programmaniveau met voorgaande jaren is hierdoor dit jaar echter lastiger. De cijfers van eerdere jaren zijn op taakveldniveau wel vergelijkbaar. Door de programmaoverzichten op het niveau van taakveld te presenteren, wordt de hoofdlijn inzichtelijker. In bijlage 7 is per programma de specificatie weergegeven van de uitgaven en inkomsten per product. Het voornemen is om dit éénmalig te doen als overgang van de oude naar de nieuwe programma-indeling.

In de kadernota is besloten voor de effectindicatoren aan te sluiten bij de wettelijk verplichte beleidsindicatoren. Deze zijn per programma weergegeven met realisatiecijfers van voorgaande jaren en het beleidsdoel voor het begrotingsjaar. In het proces van het komen tot een nieuwe set beleidsindicatoren zijn nog niet op ieder beleidsterrein streefcijfers benoemd. Enkele aanvullende indicatoren zijn cursief weergegeven. De wettelijke beleidsindicatoren zijn opgesomd in bijlage 4. Daarnaast zijn per programma, indien van toepassing, prestatie-indicatoren weergegeven.

In hoofdstuk 3 behandelen wij de 8 paragrafen. Het doel van deze paragrafen is om onderwerpen die versnipperd staan in de programma's te bundelen waardoor u beter zicht krijgt op deze onderwerpen. In de hierboven vastgestelde kadernota is de paragraaf Subsidies op sociaal maatschappelijk terrein vervallen. Daarvoor in de plaats wordt in bijlage 5 een overzicht gegeven van de te verstrekken subsidies per programma. Gezien het Programma-overstijgende karakter van het onderwerp duurzaamheid is daartoe een nieuwe paragraaf in de begroting opgenomen.

In hoofdstuk 4 geven wij een totaaloverzicht van de baten en lasten per programma. In dit hoofdstuk beschrijven wij tevens de ontwikkeling van de schuldpositie van onze gemeente. Ook vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten, de ontwikkeling van het eigen vermogen en het investeringsplan.

Tot slot hebben wij een aantal bijlagen toegevoegd om u een zo goed mogelijk inzicht te geven in de onderbouwing van deze begroting.

1 Inleiding

Deze eerste begroting van de nieuwe raadsperiode kenmerkt zich door ambitie en realisme. De tekorten in het sociaal domein zijn realiteit, en daarom niet langer gepresenteerd als mogelijke tegenvallers maar opgenomen in de exploitatie. De afgesproken ambities uit het coalitieakkoord zijn vertaald in duidelijke cijfers. Daarnaast is de basis op orde gebracht om niet alleen nieuwe ambities, maar ook de door de raad afgesproken doelen uit de vorige periode waar te kunnen maken. Wij zijn verheugd om dat te kunnen doen binnen een sluitende begroting.

De eerste helft van 2018 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en coalitievorming. Omdat het coalitieakkoord op 22 juni werd ondertekend konden de gevolgen voor het meerjarig beleidskader met de bijbehorende financiële kaders nog niet in de Kadernota worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Daarmee heeft de voorliggende Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020 - 2023 de functie van de (beleidsarme) Kadernota overgenomen. De programmabegroting bevat de vertaling van wat we als gemeente moeten (wettelijke taken en verplichtende afspraken), wat we willen (inclusief de ambities uit het coalitieakkoord), wat we daarvoor gaan doen en hoe we dat gaan bekostigen. Deze meerjarenbegroting vormt daarmee de financiële start van de nieuwe raadsperiode.

In juni 2018 hebben het rijk, provincies, waterschappen en gemeenten afspraken gemaakt over de gezamenlijke aanpak van grote maatschappelijke opgaven. Belangrijke opgaven zijn klimaatadaptatie, de bouw van voldoende en passende woningen en de transformaties in het sociaal domein. Daarin herkennen wij ook de Biltse uitdagingen. Ook een gezonde regionale economie en goed openbaar bestuur in wisselwerking met de samenleving zijn belangrijke landelijke speerpunten. Het Interbestuurlijk Programma waarin deze afspraken zijn vastgelegd, vormt een niet vrijblijvend kader voor wat we de komende jaren in De Bilt te doen hebben. In het coalitieakkoord zijn deze en andere (inter)nationale, regionale en lokale opgaven vertaald naar ambities en doelstellingen voor de komende vier jaar. Het college heeft hierbinnen drie prioriteiten aangegeven. Woningbouw heeft onze hoogste prioriteit. Onze langjarige financiële positie en duurzaamheid maken de top drie compleet

1.1 Financieel perspectief

De Nederlandse economie zit in de lift en de rijksbegroting biedt ruimte voor investeringen. De afgesproken "trap-op-trap-af-systematiek" maakt dat de uitkering die gemeenten van het rijk krijgen via het gemeentefonds een stijgende lijn laat zien; deze beweegt mee met de rijksuitgaven. Daarmee geeft het meerjarig financieel perspectief in eerste instantie een positief beeld.

Tegelijkertijd wordt verwacht dat gemeenten met deze extra middelen hun verantwoordelijkheid nemen in het geven van uitvoering aan opgaven zoals deze hierboven zijn geschetst. Met name op het gebied van duurzaamheid (denk aan aardgasloos bouwen en alternatieve energieopwekking) en het sociaal domein (met grote actuele en voorziene tekorten) zijn de financiële uitdagingen fors.

Daarbij komt dat in de afgelopen beleidsperiode, in een aantal 'magere' jaren de begroting steeds sluitend is gebleven door budgetgestuurd te begroten. Naast de korting op subsidies is de oplossing voor tekorten ook gezocht in een bezuiniging op de capaciteit van de gemeentelijke organisatie. Dit heeft geleid tot structurele onderbezetting, waardoor uitvoering van taken steeds verder in de knel is gekomen. Zo was er in 2017 wel budget voor groenonderhoud, maar onvoldoende capaciteit om het onderhoud uit te voeren.

De omvang van de opgaven en de financiële positie en ambtelijke capaciteit van de gemeente De Bilt staan met elkaar op gespannen voet. Dit dwingt ons tot het maken van keuzes.

Om deze keuzes zorgvuldig te kunnen maken, is bij de totstandkoming van deze programmabegroting juist níet gekozen voor budgetsturing als uitgangspunt. Deze begroting is tot stand gekomen door taakgericht te begroten, waarbij inzichtelijk is gemaakt wat nodig is voor de realisatie van de opgaven en ambities zoals verwoord in de strategische agenda van de raad, het Interbestuurlijk Programma, het Coalitieakkoord en de Burgemeestersbrief.

Door taakgericht te begroten is beter inzicht ontstaan in de werkelijke, noodzakelijke en realistische kosten voor de uitvoering van alles wat we als gemeente De Bilt willen bereiken. Op basis van dit inzicht is door het college een aantal maatregelen getroffen om enerzijds de baten te verhogen en anderzijds de lasten te verlagen. De kosten die de gemeente maakt voor het verlenen van specifieke vergunningen worden op dit moment bijvoorbeeld niet volledig doorbelast aan de initiatiefnemers via de leges. Daar gaan wij nu wel toe over. Daarnaast treffen wij een aantal bezuinigingsmaatregelen om de gemeentelijke lasten omlaag te brengen. De maatregelen (zowel extra te genereren baten als minder te besteden lasten) zijn hieronder ten behoeve van het overzicht samengevat en in de relevante programma's verwerkt.

We zijn ons ervan bewust dat het nemen van deze maatregelen pijn doet. Tegelijkertijd kunnen we een sluitende programmabegroting laten zien, zowel voor 2019 als voor de komende jaren. Daarin is rekening gehouden met een voorzien tekort in het sociaal domein. De Bilt stelt haar ambities niet uit, in tegenstelling tot verschillende andere gemeenten in de regio die met forse tekorten in het sociaal domein geconfronteerd worden. Daarnaast hebben de grote opgaven van de komende jaren een zo reëel mogelijke vertaling gekregen in het meerjarenperspectief waardoor we hier al in 2019 voortvarend mee aan de slag kunnen. Ook is de capaciteit van de gemeentelijke organisatie op een minimaal basisniveau gebracht om de in deze begroting gestelde doelen te kunnen realiseren.

Tot slot: We blijven graag zelf aan het stuur van onze gemeente. Als de gemeente niet voldoende of niet tijdig invulling geeft aan de realisatie van de gemaakte afspraken in het IBP, kan ons de regie uit handen worden genomen. Daarom anticiperen we op de taken die we moeten uitvoeren en is het ons doel om deze lijn door te trekken en ook zorg te dragen voor een langjarig financieel stabiele positie. Wij hebben vastgehouden aan het versterken van onze vermogenspositie, om de financiën van de gemeente op de lagere termijn te verbeteren en de risico's op te kunnen vangen. Daarnaast beginnen wij met het sturen op het afbouwen van de leningenportefeuille, wat de solvabiliteit van de gemeente in de komende jaren verbetert. Een gezondere verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen is van belang bij in de toekomst te voorziene rentestijgingen. De raad zal de komende tijd in de positie worden gebracht om naast streefcijfers voor het weerstandsvermogen ook afspraken te maken met het college over andere relevante streefgetallen, om zo mee te sturen op ons langjarige financiële perspectief.

Overzicht financiële positie

Begrotingssaldo

We zijn verheugd u een sluitende begroting te kunnen presenteren, ook voor mutaties van reserves. Het voorstel van het college is om, gezien de omvangrijke ombuigingen die een zekere mate van onzekerheid in zich dragen, het meerjarig positieve saldo niet te bestemmen voor beleidsintensiveringen.

Saldo begroting 2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo voor bestemming van reserves	651.977	322.416	794.319	785.678	1.579.761
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-198.363	-198.363	301.637	63.511	63.511
Saldo begroting na bestemming	453.614	124.053	1.095.956	849.189	1.643.272

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk van de inwoners in gemeenten wordt jaarlijks door het Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden (COELO) onderzocht en gepresenteerd. De lastendruk voor huiseigenaren en huurders in de gemeente De Bilt ligt hoger dan het landelijk gemiddelde. Dit wordt veroorzaakt door hogere WOZ-waarden in de gemeente De Bilt, op basis waarvan wij door het Rijk geacht worden een hogere eigen belastingopbrengst te kunnen realiseren. De lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een koopwoning bedraagt in 2019 € 1.050, een stijging van € 31,00 ten

opzichte van 2018. De lastendruk voor een meerpersoonshuishouden met een huurwoning bedraagt in 2019 € 525, een stijging van € 18,00 ten opzichte van 2018. In de paragraaf Lokale heffingen wordt hieraan verder aandacht geschonken.

Algemene uitkering

Ontwikkeling Algemene Uitkering	2019	2020	2021	2022	2023
Maartcirculaire 2018	48.827.587	49.898.211	50.648.683	51.592.502	51.100.882
Meicirculaire 2018	50.064.373	50.761.343	51.281.437	51.638.242	52.179.866
Vershil	565.561	1.236.786	863.132	632.753	45.739

In bijlage 3 is een gedetailleerde opbouw van de algemene uitkering opgenomen. Over de septembercirculaire wordt u op de inmiddels gebruikelijke manier geïnformeerd.

Reserve positie

Tot en met 2020 wordt het zogenoemde herverdeeleffect toegevoegd aan de vrije reserve. Vanaf 2021 wordt deze storting aangewend voor het meerjaren onderhoudsprogramma voor ons eigen vastgoed (MJOP).

	2019	2020	2021	2022	2023
Storting in de Algemene Reserve	523.165	523.165	23.165	23.165	23.165
Totaal reserves	17.042.000	17.277.000	18.112.000	18.938.000	20.558.000

Voor de verwachte ontwikkeling van het eigen vermogen verwijzen wij u naar paragraaf 4.4.

Schuldpositie

Na de voor 2018 voorziene toename van de netto schuld van de gemeente zal de netto schuld op basis van de huidige begroting sterk verminderen en onder de € 74 mln. uitkomen. Dit wordt veroorzaakt door de verkoop van gronden voor nieuwbouw en het niet verder interen op de reserves door taakgericht te begroten.

	2017	2018	2019
Langlopende schuld (excl. Voorzieningen)	78.429.454	80.225.000	73.775.000

Weerstandvermogen

De grootste risico's die de gemeente op dit moment loopt zijn:

Top zes grootste Risico's	Minimum	Maximum	S/I
Achtergebleven locaties	- 0,1 mln.	1,2 mln.	I
Actualisering Beheerplannen	0,1 mln.	1,1 mln.	S
Centrumplan Bilthoven	0,4 mln.	2,7 mln.	I
Decentralisatie Rijkstaken	0,1 mln.	4,2 mln.	I/S
Nieuwbouw sport en culturele voorzieningen	0,1 mln.	1,1 mln.	S

Omvang en kans dat een risico zich voordoet, is voor ons een signaal om extra aandacht te schenken aan beheersmaatregelen. Daarmee proberen wij te voorkomen dat het risico zich daadwerkelijk voordoet. Voor een uitgebreide toelichting op de risico's verwijzen wij naar de paragraaf 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Grondexploitatie

In 2013 heeft uw raad de Nota grondbeleid vastgesteld. Daarin is gekozen voor actief als het moet en faciliterend als het kan. Ter aanvulling van de 'Nota Grondbeleid 2013' heeft de raad in haar vergadering van 22 februari 2018 de 'Beleidsnotitie Grondbeleid en Vastgoedbeleid' vastgesteld.

Daarnaast hebben wij het rapport 'Herijking vastgoedbeleid' opgesteld met een inventarisatie en analyse van het gemeentelijk vastgoedbezit. In het rapport zijn als gemeentelijk vastgoed gedefinieerd: alle niet-openbare gronden en gebouwen, die in eigendom of bezit zijn van de gemeente. Ook vastgoedbeleid is een middel dat kan worden ingezet om andere beleidsdoelen te realiseren. Voor een eenduidig gemeentelijk grond- en vastgoedbeleid is de Nota Grondbeleid 2013 aangevuld met uitgangspunten voor het gemeentelijk vastgoedbeleid en de relatie met ons accommodatiebeleid. Alle wijzigingen en aanvullingen worden verwerkt in een geactualiseerde Nota Grond- en Vastgoed beleid die wij in 2019 aan uw raad ter vaststelling voorleggen.

De 4 nog lopende projecten zijn: Bedrijvenpark Larenstein, centrumplan Bilthoven (bestaande uit

Emmaplein, Vinkenplein en het Stationsgebied), De Leijen Zuid en Gebiedsontwikkeling Melkweg e.o. (Scholeneiland/ Cultuurhuis).

1.2 Ontwikkelingen na de Kadernota

Saldo Kadernota

In de Kadernota 2019 – 2022 is het volgende meerjarenperspectief geschetst. Het coalitieakkoord was nog niet bekend, evenals de nog onbekende lasten als gevolg van de uitwerking van het Interbestuurlijk Programma. Om de in de Kadernota genoemde risico's te kunnen opvangen is voorgesteld het positieve saldo en daarmee het aangekondigde voordelig effect op de algemene uitkering te reserveren en een nadere uitwerking hiervan in de begroting 2019 op te nemen. Tevens hebben wij de laatste tranche van de bezuinigingen op tractie hierin verwerkt.

	2019	2020	2021	2022
Startsaldo kadernota 2019	349.249	27.219	299.678	299.678
Voordelig effect algemene uitkering	2.319.151	3.243.692	3.962.907	4.938.685
Nadeel loon- en prijsstijging	-1.230.000	-1.230.000	-1.230.000	-1.230.000
Nadeel autonome ontwikkeling	-510.000	-399.000	-300.000	-270.000
Te realiseren ombuiging/aframing kapitaallasten	-27.000	-27.000	-27.000	-27.000
Vrijval van in begroting 2018 uit voorzichtigheid gereserveerde middelen	558.145	373.177	433.874	433.874
Reservering voorzienbare reële risico's	-1.459.545	-1.988.088	-3.139.459	-4.145.237
Saldo Kadernota	0	0	0	0

Saldo Begroting

De Saldi van de begroting na bestemming zijn allen positief. In de begroting is het coalitieakkoord (financieel) vertaald. Daarnaast zijn ook de secundaire effecten van het coalitieakkoord ingeschat. Wanneer er extra middelen worden ingezet voor bijvoorbeeld duurzaamheid is ook gekeken wat dat betekent voor de ambtelijke bezetting.

	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo kadernota 2019	0	0	0	0	0
Aanpassing begroting (inclusief meircirc. 2018)	1.839.309	1.837.507	2.576.643	3.049.026	3.656.987
Gevolgen Coalitieakkoord + IBP	-620.000	-685.000	-915.000	-915.000	-825.000
Taakgericht begroten	-3.288.515	-2.904.192	-2.969.367	-2.879.157	-2.885.032
Voorgestelde maatregelen door het college	2.522.820	1.875.738	2.403.681	1.594.321	1.696.318
Saldo Begroting	453.614	124.053	1.095.957	849.190	1.643.273

Aanpassing begroting

Deze post is een samenstelling van diverse verschillen. De voornaamste effecten zijn het gevolg van het reëel begroten van het sociaal domein, de herziening van de activa module, het verschil van de werkelijke indexeringen ten opzichte van de indexeringen zoals meegenomen in de kadernota, de meerkosten door als gevolg van het realistisch begroten van de salarislasten en positieve effecten van de meircirculaire.

Gevolgen Coalitieakkoord + IBP

In deze post is de vertaling van het coalitieakkoord in de begroting opgenomen. Daarin zijn ook taken opgenomen die overlappen met het IBP, met name extra inzet van middelen ten behoeve van duurzaamheid.

	2019	2020	2021	2022	2023
Verwerking budgetten coalitieakkoord	-260.000	-245.000	-475.000	-475.000	-475.000
Uitwerken startnotitie groen voor rood/ landschapsvisie/ onderzoek OV-driehoek	-105.000				
U10/ lokale initiatieven/ BENG/ warmtevisie	-90.000	-190.000	-190.000	-190.000	-190.000
Extra capaciteit	-120.000	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000
Woningbouwopgave extra formatie (4 jaar)	-45.000	-90.000	-90.000	-90.000	pm
Saldo Coalitieakkoord + IBP	-620.000	-685.000	-915.000	-915.000	-825.000

Taakgericht begroten

Vanwege de problematiek in het sociaal domein, de gewijzigde organisatiestructuur en de nieuwe ambities uit het coalitieakkoord, is de begroting op alle onderdelen nog eens goed tegen het licht gehouden. De kosten voor het sociaal domein zijn niet langer begroot op basis van de vergoeding zoals die wordt ontvangen van het rijk (vanaf 2019 is dit onderscheid in de inkomsten ook niet meer te maken) maar op basis van de reële kosten. Ook blijkt een discrepantie tussen de ambities enerzijds en de budgetten/ambtelijke capaciteit anderzijds. Zowel budgetten als uren zijn realistisch toegerekend aan de verschillende taken. De vergelijkbaarheid met de programma's uit de begroting 2018 is hierdoor minder makkelijk te maken. In de financiële overzichten per programma, worden de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de begroting na wijziging (stand Voorjaarsnota 2018) daarom toegelicht.

Voorgestelde maatregelen door het college

Alle bovengenoemde effecten leiden tot een forse kostentoeename. Om de begroting meerjarig, reëel sluitend te kunnen houden hebben wij de huidige inkomsten en uitgaven tegen het licht gehouden en een aantal belangrijke keuzes gemaakt. Deze keuzes zijn hieronder weergegeven en kort toegelicht.

	2019	2020	2021	2022	2023
Personele lasten	115.000	140.000	140.000	140.000	140.000
Communicatie	32.500	32.500	32.500	32.500	32.500
Gemeenteraad	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Grond- en vastgoedbeleid	100.000	pm	450.000	pm	pm
Bestuur	0	8.000	8.000	8.000	8.000
Wegen, openbare verlichting, speelvoorzieningen en groen	150.000	180.000	180.000	180.000	180.000
Reclamebeleid	20.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Sport (accommodaties)	26.000	26.000	26.000	26.000	26.000
Sociaal Domein	200.000	500.000	700.000	800.000	900.000
Dorpshuizen	15.000	83.000	104.000	135.000	135.000
Vrijval voorzieningen	900.000				
BTW-compensatie riolering	389.320	541.238	398.181	-92.179	-90.182
Wonen en bouwen	385.000	125.000	125.000	125.000	125.000
Leges	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Subsidies	0	10.000	10.000	10.000	10.000
Overhead	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
Saldo Maatregelen	2.522.820	1.875.738	2.403.681	1.594.321	1.696.318

Door contracten gezamenlijk slimmer te beheren zien we mogelijkheden tot efficiency voordelen in het wegenbeheer, openbare verlichting, speelvoorzieningen en groenbeheer. Daarnaast zullen er maatregelen worden genomen om de kosten voor de verschillende leges nog beter kostendekkend te maken. Bovendien moet op termijn de 'Taskforce Sociaal Domein' leiden tot een ombuiging van de meerkosten. Ook is er voor gekozen om de catering, dienstreizen en dinervergoedingen te versoberen en indien van toepassing aan externen door te belasten. Daarnaast wordt niet-strategisch bezit (versneld) afgestoten.

Personele lasten

Extra sturing op declaraties (dienstreizen, dinervergoedingen etc.) en overwerk (aanwezigheid bij avondvergaderingen) ambtelijke organisatie.
Opleidingsbudget ambtelijke organisatie teruggebracht naar landelijk gemiddelde, meer inzet op primaire proces, inzet van één teamcoach minder.

Communicatie

Communicatiebudget verlagen.

Gemeenteraad

Raad in overweging geven om de rekenkamercommissie-functie effectiever te organiseren.

Grond- en vastgoedbeleid

Versneld niet-strategisch bezit afstoten, waaronder het terugbrengen van het aantal brandweerkazernes in 2021 conform het VRU dekkingsplan.

Bestuur

Beëindigen structurele subsidie stedenbanden.

Wegen, openbare verlichting, speelvoorzieningen en groen

Besparing door invoering assetmanagement binnen beheer openbare ruimte.

Reclame

Uitbreiding van reclamebeleid op lantaarnpalen en rotondes.

Sport (accommodaties)

Efficiënter onderhoud van sportparken

Verhoging erfpachtcanon exploitant Golfclub de Biltse Duinen.

Sociaal Domein

Opbrengsten die volgen uit de voorgestelde maatregelen van de taskforce ter verlaging van het voorziene tekort in het sociaal domein.

Terugbrengen subsidie Hospice Demeter.

Beëindigen meldpunt zorg en overlast.

Dorpshuizen

Exploitatie dorpshuizen gefaseerd overdragen aan de lokale gemeenschap.

Vrijval voorzieningen

Vrijval van de voorziening Onderwijsachterstandenbeleid en de voorziening Zorgstructuur.

BCF (BTW Compensatie Fonds)

BTW volledig doorbelasten aan het taakveld riolering.

Wonen en bouwen

Structurele toerekening van uren aan de anterieure overeenkomsten en intentieovereenkomsten.

Revolving fund startersleningen bij aflossing ten gunste brengen aan het exploitatieresultaat.

Boskavel Larenstein realiseren conform de motie van de raad, kavels versneld verkopen door eisen aan de markt te toetsen.

Leges

Leges kostendekkend maken (o.a. APV, evenementen). In 2019 zijn reeds nieuwe titels aan de legestabel toegevoegd. Uitgebreid onderzoek volgt in 2019.

Subsidies

Indicering subsidies loslaten, toekenning volgens aanvraag (niet alle partijen vragen om indexering, wij passen wel standaard toe conform de verordening). De subsidieverordening wordt hier in 2019 op aangepast.

Overhead

Catering bij activiteiten externen doorberekenen (catering, zaalhuur, inzet bodes etc.), verhoogd tarief buiten reguliere openingstijden gemeentehuis.

Afscheidsrecepties terugbrengen naar één gezamenlijk moment per maand.

2 Programma's

2.1 PROGRAMMA BURGER, BESTUUR EN ONDERSTEUNING

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Dit programma betreft de relatie tussen burgers, politiek en bestuur en de wijze waarop het gemeentebestuur daaraan vorm en inhoud geeft.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Waardering door de inwoners van het woon- en leefklimaat in de gemeente.
2. Tevredenheid van de inwoners over de gemeenteraad. (verder: de raad)
3. Tevredenheid van de inwoners over het college van burgemeester en wethouders. (verder: het college)
4. Betrokkenheid van de inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van instellingen bij de beleidsontwikkeling en planvorming voor hun eigen woon- c.q. vestigingsomgeving.
5. Vermindering van administratieve lasten van gemeentelijke regelgeving voor burgers, bedrijven en instellingen.
6. Tevredenheid van de inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van instellingen over de gemeentelijke dienstverlening.
7. Tevredenheid van de inwoners over de gemeentelijke informatievoorziening.

2b Operationele doelstellingen

1. De samenwerking tussen gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en gemeentelijke organisatie is resultaatgericht.
2. De gemeente draagt als krachtige lokale overheid bij aan de oplossing van maatschappelijke problemen.
3. De gemeentelijke besluiten hebben een breed draagvlak.
4. Het politieke debat is inhoudelijk, waarbij het gaat om bereidheid, speelruimte en respect voor ieders inbreng.
5. Raad, college, samenleving en ambtelijke organisatie zoeken samen naar nieuwe wegen om de lokale democratie levendiger te maken.
6. Actief burgerschap en burgerparticipatie bevorderen in het kader van gebiedsgericht werken.
7. De positie van de gemeente De Bilt binnen de regio wordt gewaarborgd door bestuurlijke samenwerking binnen U10-verband en andere gemeenschappelijke regelingen of samenwerkingsverbanden.
8. De gemeentelijke organisatie ondersteunt en faciliteert de inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van instellingen en daagt hen uit om te participeren bij de oplossing van maatschappelijke problemen.
9. De gemeentelijke organisatie, bedrijfsprocessen en informatievoorziening zijn, met het oog op de ontwikkelingen in de samenleving en technologie, flexibel ingericht ten behoeve van een optimale afhandeling van de vraag van inwoners, ondernemers en instellingen.
10. De dienstverlening van de gemeente is voorspelbaar en betrouwbaar, zodat de inwoner, ondernemer en instelling weet wat hij/zij kan verwachten.

11. Inwoners, ondernemers en vertegenwoordigers van instellingen krijgen persoonlijke aandacht en voelen zich welkom in het gemeentehuis. Zij kunnen de gemeentelijke dienstverlening zoveel mogelijk tijd- en plaats-onafhankelijk afnemen, met als uitgangspunt: 'Digitaal waar mogelijk, persoonlijk waar nodig'.
12. Standaard producten en diensten worden geleverd tegen een vast tarief met een korte doorlooptijd en zijn van een betrouwbare kwaliteit.
13. De inwoner, ondernemer en instelling kan diensten en producten afnemen via verschillende kanalen en ontvangt onafhankelijk van het kanaal dezelfde antwoorden.
14. De inwoner, ondernemer en instelling kan met zijn/haar vragen terecht bij een klantcontactcentrum waar circa 80 procent van de vragen direct wordt beantwoord.
15. De toegankelijkheid en kwaliteit van de informatie via de gemeentelijke website, social media, het Gemeentenieuws en het raadsinformatiesysteem zijn gewaarborgd.

2c Effect indicatoren

Effectindicator	2016	2017	2018	2019
1 Opkomst bij verkiezing gemeenteraad	N.v.t.	N.v.t.	65,92%	N.v.t.
2 Rapportcijfer van inwoners voor gemeentebestuur	N.v.t.	6,6	N.v.t.	6,6
3 Percentage inwoners dat zich goed vertegenwoordigd voelt door gemeenteraad	N.v.t.	23%	N.v.t.	30
4 Percentage inwoners dat vertrouwen heeft in college van b&w	N.v.t.	38%	N.v.t.	38%
5 Percentage inwoners dat voldoende invloed heeft op wat gemeente doet	N.v.t.	17%	N.v.t.	19%
6 Rapportcijfer inwoners voor woon en leefklimaat	N.v.t.	7,8	N.v.t.	7,8
7 Percentage inwoners dat zich betrokken voelt bij de eigen buurt	N.v.t.	52%	N.v.t.	54%
8 Rapportcijfer inwoners voor gemeentelijke informatievoorziening	N.v.t.	6,8	N.v.t.	7,0
9 Rapportcijfer inwoners voor gemeentelijke website	N.v.t.	7,1	N.v.t.	7,2
10 Rapportcijfer inwoners voor algemene gemeentelijke dienstverlening	N.v.t.	7,0	N.v.t.	7,0
11 Rapportcijfer klanttevredenheid over balie dienstverlening	N.v.t.	8,2	N.v.t.	8,3
12 Rapportcijfer klanttevredenheid over telefonische dienstverlening	N.v.t.	7,5	N.v.t.	7,9
13 Rapportcijfer klanttevredenheid over digitale dienstverlening	N.v.t.	7,0	N.v.t.	7,4

Bron: tweejaarlijkse GemeenteBeleidsMonitor / Klanttevredenheidsonderzoek

NB: kolom 2019 betreft streefcijfers

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Bestuur

De veranderende samenleving roept vragen op over welke kernwaarden, grondrechten en principes wij in de samenleving willen hanteren. De samenleving verwacht van het openbaar bestuur concrete resultaten op maatschappelijke opgaven. Daarvoor is het bestuur steeds meer aangewezen op initiatieven vanuit diezelfde samenleving. De overheid moet zich positioneren als onderdeel van de samenleving en staat voor de uitdaging vertrouwen te verkrijgen en te behouden in een veranderende (informatie)samenleving. Complexe opgaven vragen om een sterke democratie en een bestuur dat in staat is om problemen op te lossen op een wijze die aansluit bij de eisen van deze tijd. Dat betekent opereren als democratische overheid (betrokken, betrouwbaar, effectief), als één overheid (samenwerkend in de uitvoering) en als i-overheid (die digitalisering en informatie-uitwisseling benut). Wij nemen actief deel aan standaardisatie vanuit het programma 'Samen Organiseren' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Samen met de gemeenteraad en met participatie van betrokkenen geven wij daartoe uitwerking aan de strategische agenda van de raad, de burgemeestersbrief en het landelijke interbestuurlijk programma. In onze werkvormen betrekken wij inwoners, ondernemers en instellingen zoveel mogelijk voorafgaand aan het bestuurlijk en politiek besluitvormingsproces. Burgerparticipatie is in het coalitieakkoord 2018-2022 expliciet benoemd als speerpunt. In het eerste halfjaar van 2019 komen wij met een visie op burgerparticipatie en gaan wij experimenteren met nieuwe manieren van samenwerken met burgers bij beleidsvorming en projecten, maar ook bij initiatieven die vanuit de samenleving komen. Ook geven wij, startend per 2019, uitvoering aan het nog in 2018 nieuw op te stellen communicatiebeleid, waarin wij onder meer gestalte geven aan het gericht bereik van inwoners, ondernemers en instellingen en de herkenbaarheid van de gemeente in woord en beeld. Daarnaast gaan we de kosten voor communicatiemiddelen en benodigde inzet meer toerekenen naar de betreffende projecten en beleidsonderwerpen. Dat vraagt nog meer dan voorheen om bij de start van projecten goed na te denken over communicatie en participatie. Hiermee kan een bezuiniging van 32.500 gerealiseerd worden op de concerncommunicatie.

2. Dienstverlening

Goede (digitale) dienstverlening

Wij ondersteunen en faciliteren onze inwoners, ondernemers en instellingen in de uitdaging om te participeren. Wij zijn daarom goed bereikbaar en geven snel antwoord op hun vragen. De waardering voor deze werkwijze komt tot uitdrukking in het tweejaarlijks Klanttevredenheidsonderzoek. We vernieuwen en experimenteren met ondersteunende programmatuur. Zo zijn wij van plan om in 2019 voor de dienstverlening gebruik te gaan maken van WhatsApp.

Wij zullen nog in 2018 een meerjarenprogramma uitbrengen voor het uitbouwen de digitale dienstverlening, gebaseerd op de vast te stellen Informatiestrategie 2019-2022.

Ook in 2019 zorgen wij dat antwoorden op de meeste vragen van inwoners duidelijk op de website van de gemeente te vinden zijn en dat de digitale veiligheid op orde is. Bij het bewaken van de digitale veiligheid worden wij gefaciliteerd door onze Regionale ICT Dienst Utrecht (RID).

Verkiezingen

In 2019 hebben we drie verkiezingen: voor Provinciale Staten en de Waterschappen op 20 maart 2019 en voor het Europees Parlement op 23 mei 2019. De gemeente draagt zorg voor de organisatie, gericht op een lage opkomst.

3. Beheer overige gebouwen en gronden

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente heeft 70 objecten in beheer. Dit loopt uiteen van binnensportaccommodaties, sociaal-culturele voorzieningen en dienstgebouwen tot woningen, kerktorens en gronden. Daaronder zijn ook panden die hun oorspronkelijke functie hebben verloren, zoals een aantal onderwijsgebouwen. Voor het beheer van deze objecten gaan wij in 2019 verder met de uitvoering van de portefeuillestrategie zoals die door ons in 2018 is vastgesteld. Dat houdt het volgende in:

1. Het project herontwikkeling achterblijvende gemeentelijke locaties, voor die locaties waarvan de gebouwen hun maatschappelijke functie hebben verloren.
2. Het verkopen van gebouwen die hun maatschappelijke functie hebben verloren.
3. De uitvoeringstaken voor het beheer en de exploitatie van de Vierstee, zwembad Brandenburg en Kees Boekehal onder te brengen in een publiek – publieke entiteit.
4. Het onderhoud van gebouwen planmatig aan te pakken via een op te stellen meerjarenprogramma voor 2019 en verder.

Meerjarenonderhoudsprogramma

Voor het gemeentelijk vastgoed is voor 2018 een onderhoudsplan opgesteld. Voor 2019 e.v. gaan wij een meerjarenonderhoudsprogramma opstellen. Voor de bekostiging van het onderhoud heeft uw raad in 2018 besloten een voorziening te treffen. Wij verwachten uit de herontwikkeling van de locaties Van Everdingen, Akoteh en Theresiaschool in deze voorziening € 1,5 mln. te kunnen storten.

Vanaf 2021 zal structureel € 500.000 aan de voorziening gebouwenonderhoud worden toegevoegd. Met deze maatregelen wordt een belangrijke bijdrage aan een adequaat onderhoud van ons permanent vastgoedbezit mogelijk gemaakt.

In de kadernota 2018 – 2021 is voor verduurzaming en toegankelijkheid van gemeentelijke gebouwen een budget in de vorm van een revolving fund van € 200.000,-- ingesteld. Wij gaan daarvan in 2019 € 170.000,-- besteden aan verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen en € 30.000,-- aan toegankelijkheid. Bij het opstellen van het meerjarenonderhoudsprogramma zullen wij hier invulling aan geven.

3b Prestatie indicatoren

Prestatie indicator		2016	2017	2018	2019
1	Aantal bezwaarschriften:	75	90	70	95
	• percentage ontvankelijk	95%	90%	95%	95%
	• percentage gegrond	5%	10%	10%	15%
2	Aantal klachten	18	15	18	15
	• percentage ontvankelijk	100%	95%	95%	95%
	• percentage gegrond	90%	62%	90%	90%
3	Afhandeling klachten	75%	100%	100%	100%
	• binnen 6 weken	75%	85%	90%	90%
	• binnen 10 weken	25%	15%	10%	10%

3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waar de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, wordt onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Vereniging Nederlandse Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> Het individueel bijstaan van haar leden bij het vervullen van de gemeentelijke bestuurstaken; Het collectief behartigen van de belangen van de gemeenten bij andere overheden; Het collectief optreden namens de gemeentelijke werkgevers. 	geen
Provinciale afdeling VNG	<ul style="list-style-type: none"> Het collectief behartigen van de belangen van de gemeenten op provinciale schaal; het beiden van een platform en netwerk voor gemeentebestuurders 	geen
Platform Middelgrote Gemeenten	<ul style="list-style-type: none"> Het bieden van een platform en netwerk voor gemeentebestuurders 	geen

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. Reglement van orde voor de vergadering en andere werkzaamheden van de raad De Bilt 2018;
2. Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers De Bilt 2018;
3. Gedragscode integriteit bestuurders De Bilt 2018;
4. Strategische Agenda De Bilt 2030;
5. Burgemeestersbrief 2018;
6. GemeenteBeleidsMonitor De Bilt 2017;
7. Klanttevredenheidsonderzoek gemeentelijke dienstverlening 2017;
8. Beleidskader communicatie 'De Bilt in beeld' van 2010;
9. Nota grondbeleid 2013;
10. Beleidsnotitie Grondbeleid en Vastgoedbeleid 2018.

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Burger, Bestuur en Ondersteuning

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Bestuur	2.355.857	2.470.883	2.068.289	2.244.477	2.266.477	2.266.477	2.266.477	2.176.477
		Burgerzaken	1.073.823	916.262	911.164	869.355	715.673	823.963	794.524	734.503
		Beheer overige gebouwen en gronden	988.349	1.099.926	1.146.042	1.588.653	1.601.408	1.927.148	1.907.058	1.905.611
	Totaal lasten	4.418.029	4.487.071	4.125.495	4.702.485	4.583.558	5.017.588	4.968.059	4.816.591	
I	Baten	Bestuur	-12.482	0	0					
		Burgerzaken	-940.389	-736.536	-698.036	-493.555	-436.724	-557.468	-422.451	-422.451
		Beheer overige gebouwen en gronden	-254.934	-336.799	-245.099	-416.980	-266.980	-737.615	-298.147	-298.147
	Totaal baten	-1.207.805	-1.073.335	-943.135	-910.535	-703.704	-1.295.083	-720.598	-720.598	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			3.210.224	3.413.736	3.182.360	3.791.950	3.879.854	3.722.505	4.247.461	4.095.993

Het totale verschil op dit programma is € 610.000 nadelig ten opzichte van de begroting 2018 (na wijziging). Dit verschil is voornamelijk het gevolg van de (her)verdeling van de salarislasten.

2.2 PROGRAMMA VEILIGHEID

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma Veiligheid heeft als doel een zodanig beleid te voeren dat de inwoners van gemeente De Bilt veilig zijn en zich veilig voelen. De zorg voor veiligheid is een kerntaak van de gemeentelijke overheid. Deze kerntaak kan niet zonder een integrale aanpak. De gemeente kan de objectieve en subjectieve veiligheid alleen verbeteren met betrokkenheid en inzicht van anderen, waaronder de inwoners zelf en natuurlijk vele ketenpartners zoals politie, brandweer, Openbaar Ministerie, woningbouwcorporatie(s), GGDrU en de zorgpartners. Bij de aanpak van de veiligheidsthema's wordt op alle onderdelen van de veiligheidsketen actie ondernomen. De veiligheidsketen bestaat uit pro-actie, preventie, preparatie, repressie en nazorg.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Uit de Burgerpeiling De Bilt 2017 blijkt dat gemiddelde score voor veiligheid in de gemeente 7,6 is. 93% van de bevolking voelt zich veilig. De veiligheid wordt hoger dan gemiddeld beoordeeld in Hollandsche Rading (8,2), Groenekan (8,1) en Westbroek (8,1) door de zeer beperkte overlast van anderen en een hoge veiligheidsbeleving. Vergeleken met 2015 is de veiligheidsbeleving in Groenekan sterk verbeterd.
2. Het versterken van de leefbaarheid en veiligheid in de gemeente De Bilt. In het Integraal Veiligheidsplan 2018-2022 hebben wij als doel gesteld onze regierol op het lokaal veiligheidsbeleid te versterken. Om dit goed te kunnen realiseren hebben we een Uitvoeringsprogramma Veiligheid 2018 (UVP 2018) opgesteld. Met deze plannen zorgen we voor een goede afstemming met lokale veiligheidspartners, stellen we beleidskaders en maken we de gemeente veiliger.
3. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen hebben een eigen verantwoordelijkheid op het gebied van veiligheid, maar moeten bij complexe veiligheidsissues kunnen rekenen op de overheid. We willen meer 'awareness' bij inwoners, bedrijven en collega's creëren waar het gaat om waarnemen en interpreteren van signalen die duiden op misstanden. Daarnaast streven we naar meer duidelijkheid voor mensen die meldingen doen en meer inzicht in de wijze waarop de opvolging en afhandeling van deze meldingen plaatsvindt. Wij realiseren ons dat een verhoogde aandacht voor signalering en melden negatieve effecten kan hebben op het veiligheidsgevoel; wij behouden aandacht voor de spanning tussen objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid.
4. Rust bewaren en waarborgen bij sociale en fysieke incidenten/gebeurtenissen die mogelijk impact hebben op de veiligheidsbeleving en de Openbare Orde en Veiligheid in onze gemeente.

2b Operationele doelstellingen

1. Rampenbestrijding en crisisbeheersing: het doel van de Veiligheidsregio Utrecht is het beschermen van burgers tegen risico's (preventief) en het bieden van efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en crisisbeheersing (repressief). Daarnaast is het doel van de VRU het realiseren van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van crisisbeheersing in alle Utrechtse gemeenten. Voor De Bilt gaat het om het coördineren, ondersteunen en versterken van de gemeentelijke processen.
2. Sinds oktober 2017 werken wij met het Integraal Veiligheidsplan 2018-2022 (IVP 2018-2022) waarin speerpunten benoemd worden. Op basis van het jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma (UVP) vanuit het Integraal Veiligheidsplan wordt concreet uitvoering gegeven aan het veiligheidsbeleid in de gemeente. Focus en prioriteit ligt hierbij op de 'high impact crimes' zoals woninginbraak en geweld maar ook jeugdoverlast, jeugdcriminaliteit en ondermijning.

3. Naast de in het IVP 2019-2022 genoemde prioriteiten zetten wij ook nadrukkelijk in op thema's als: nazorg ex-gedetineerden, persoonsgerichte aanpak (PGA) en tegenstellingen in de samenleving (o.a. polarisatie en radicalisering). Ten aanzien van deze thema's vragen de maatschappij en het Rijk onze attentie en is veel (extra) gemeentelijke inzet nodig.
4. Door toezicht en handhaving bij evenementen en activiteiten wordt de veiligheid van bezoekers op feesten, markten, evenementen, kermis etc. bevorderd. Door handhaving kan er aan onveilige situaties een einde worden gemaakt.
5. Daarnaast voldoen wij als gemeente aan de wettelijke zorgplicht voor gevonden dieren.

2c Effect indicatoren

Effect indicator	2016	2017	2018	2019
1 Verwijzingen Halt (jongeren van 12-17 per 10.000 inwoners)	133	104	97	90
2 Harde kern jongeren	nb	nb	nb	nb
3 Winkeldiefstal (aantal per 1000 inwoners)	0,8	1,1	1,0	0,8
4 Gewelddsmisdrijven	nb	2,8	nb	nb
5 Diefstal uit woning (aantal per 1000 inwoners)	4,2	3,3	3,3	2,9
6 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	nb	3,1	nb	nb
7 Diefstal uit/vanaf personenauto (aantal per 1000 inwoners)	4,1	5,2	4,5	4,0
8 Percentage bevolking dat zich veilig voelt in de eigen buurt	*	93%	*	93%
9 Diefstal van fiets (aantal per 1000 inwoners)	2,9	3,4	3,5	3,5

* De Gemeentelijke beleidsmonitor vindt om het jaar plaats.

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Aanpak Georganiseerde Ondernijnde Criminaliteit

Georganiseerde criminaliteit vraagt om een geïntegreerde aanpak. Geïntegreerd betekent dat er samenwerking binnen de gehele keten is: van preventie (gemeenten), handhaving (gemeenten en Belastingdienst), opsporing (politie, FIOD, SIOD) tot en met straf (Openbaar Ministerie). Daarom heeft de gemeente zich in 2013 aangesloten bij het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Midden Nederland (RIEC MN).

Het RIEC MN adviseert en ondersteunt de gemeente bij de bestuurlijke aanpak van ondernijnde en georganiseerde criminaliteit en adviseert bij de implementatie en toepassing van de Wet Bibob. Verder biedt het RIEC MN expertise op het terrein van mensenhandel, georganiseerde hennepcultuur, vastgoedmisbruik en witwassen. Wij willen vermijden dat de onder- en de bovenwereld in nauwer contact met elkaar komen te staan. Om de bewustwording over risico's van georganiseerde ondernijnde criminaliteit te vergroten worden er awareness trainingen gegeven aan relevante in- en externe partners van de gemeente. De samenwerking met het RIEC MN wordt in 2019 voortgezet, mede door gezamenlijk uitvoering te geven aan het regionaal plan Versterking Aanpak Ondernijning dat in 2018 door de samenwerkingspartners is/wordt opgesteld.

2. Veiligheidshuis

De samenwerking met het Veiligheidshuis wordt in 2019 voortgezet. De gemeenten blijven samen de regie voeren. Doelstelling blijft het realiseren van een goede aansluiting tussen politie, OM, Raad voor de Kinderbescherming, de reclassering, Samen Veilig Midden-Nederland, welzijnsorganisaties en het gemeentelijk aanbod met gebruikmaking van het lokale netwerk. Alle gemeenten in de regio kunnen in samenspraak met politie hun meest complexe casussen uit de lokale persoonsgerichte aanpak, die verantwoordelijk zijn voor ernstige criminaliteit en overlast als, Top X-er aanmelden bij het Veiligheidshuis Utrecht. Deze stelt in samenspraak met alle partners een persoonsgerichte aanpak per individu op.

3. Toezicht en Handhaving

De samenleving is constant in ontwikkeling en dat vraagt een vernieuwde uitvoering van de gemeentelijke toezicht- en handhavingstaak. De Buitengewoon Opsporingsambtenaren Openbare Ruimte (BOA's domein 1) van De Bilt gaan meer en meer naar wijk- en buurtgericht werken. Deze vernieuwing valt samen met de ambtelijke organisatievernieuwing over de volle breedte. Elk gebiedsteam heeft formatief 1 fte BOA domein 1. In 2019 gaan wij deze nieuwe werkwijze met de BOA's implementeren. In dit proces worden ook de aandachtspunten uit het coalitieakkoord en de burgemeestersbrief meegenomen.

Het aantal taken dat de BOA's uitvoert neemt toe, zeker naarmate door de politie minder taken worden gedaan op lokaal niveau c.q. door de politie andere prioriteiten worden gesteld. De mix van de werkzaamheden van preventie en repressie komt in nauwe samenwerking met de wijkagent, gebiedsmakelaars en overige ketenpartners tot stand.

Inmiddels nemen we in regionaal verband deel aan de poule van toezichthouders voor de Drank- en Horecawet die de gemeente Utrecht in het leven heeft geroepen. Deelname stelt ons in staat om buiten reeds bestaande samenwerkingsverbanden capaciteit te vragen voor gerichte controles. Dit komt de slagkracht van onze gemeente ten goede.

4. Burgernet, WhatsApp-buurtpreventie en Waaks

Burgernet heeft per juni 2018 inmiddels 4238 deelnemers. Dit is 10% van onze inwoners. We streven ernaar om dit aantal in 2019 verder op te hogen door succesverhalen in de media en mond tot mond reclame.

Er zijn tegenwoordig veel WhatsApp-buurtgroepen actief die een belangrijke functie vervullen. Dergelijke groepen zijn waardevol voor de openbare orde en veiligheid in onze gemeente. In samenspraak met initiatiefnemers/beheerders van deze groepen, politie en andere relevante partners nemen we actie ondernemen gericht op voorlichting/waardering/awareness om het gebruik en de effectiviteit van WhatsApp-buurtpreventie te vergroten.

Waaks is een samenwerkingstraject tussen politie, gemeente en hondenbezitters/inwoners om de veiligheid in de wijk te verhogen en woninginbraak, auto-inbraak en andere vormen van criminaliteit tegen te gaan. Meedoen aan Waaks betekent dat hondenbezitters extra alert zijn op verdachte situaties en deze situaties melden bij de politie. Ook deelnemers van buurtpreventieprojecten of Burgernet kunnen deelnemen.

Het is belangrijk hierbij te bedenken dat meer meldingen ook betekent dat er meer opvolging gevraagd wordt; we zoeken hier in 2019 naar de juiste balans.

5. Digitaal Opkoopregister

Het Digitaal Opkopers Register (DOR) is beschikbaar als instrument voor de versterking van de helingmarkt. Effect van het DOR is het verlagen van het aantal woninginbraken door versterking van de afzetmarkt, vereenvoudiging van de opsporing van gestolen goederen en van opsporing, vervolging van helers en stellers door politie en OM en het verhogen van het oplossingspercentage van woninginbraken. In de APV zijn voorschriften en verplichtingen opgenomen voor handelaren. In aanvulling hierop willen wij een besluit nemen over mogelijke deelname aan het DOR.

6. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Het streven van de VRU om door te groeien naar een kostenefficiënte en effectieve hulpverleningsorganisatie wordt in 2019 verder vorm gegeven. De VRU levert brandweezorg, de organisatie van geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en beheert de gemeenschappelijke meldkamer.

7. Lokale veiligheid en Koppeling PGA/Sociaal Domein

Het aantal lokale taken op het vlak van veiligheid neemt de komende jaren toe. Hierbij is het van belang ons te realiseren dat vanaf 1 oktober 2018 de opvang van verwarde personen bij gemeenten belegd wordt. Gemeenten hebben de opgave om voor 1 oktober 2018 een goed werkende aanpak en systeem op te zetten voor de ondersteuning van mensen die grip op hun leven (dreigen te) verliezen. Een ieder kan bij het college van burgemeester en wethouders melding doen over een persoon, voor wie de noodzaak tot geestelijke gezondheidszorg (mogelijk door verplichte zorg te bieden) onderzocht moet worden. Er kunnen zich situaties voordoen waarbij repressieve zorg gewenst en zelfs noodzakelijk is. Uit het oogpunt van preventie en integraliteit is het zaak te komen tot een duidelijke koppeling tussen veiligheid en het sociaal-maatschappelijk domein. Voor 2019 geven wij hier gevolg aan door het voorzien in een beleidsambtenaar veiligheid op de thema's PGA-expertise, ketenregie en personen met verward gedrag. Uitgangspunt hierbij is goede afstemming tussen veiligheid en sociaal domein en het volgen van een persoonsgerichte benadering en aanpak (PBA)

8. Radicalisering

Er is sprake van een toenemende aandacht voor radicalisering en jihadisme, waarbij het uitgangspunt is dat gemeenten vooral insteken op een preventieve aanpak. Het is van groot belang radicalisering zo vroeg mogelijk te signaleren. Signaleren moet vooral plaatsvinden op plekken waar de risicogroep komt: op scholen, in de wijk, bij buurtcentra, maar nadrukkelijk ook thuis en bij vrienden. Hiervoor zijn een goed netwerk én voldoende kennis bij de gemeente en uiteraard in het sociaal domein en bij onze ketenpartners van groot belang. Wij zullen er voor zorgen dat er een training signalering/preventie/aanpak radicalisering wordt aangeboden aan relevante personen.

Naast preventie is het ook mogelijk dat er repressieve maatregelen genomen moeten worden. Dit doen wij in voorkomende gevallen in nauwe samenwerking met de relevante ketenpartners.

9. Methodiek "De Voorkant"

Methodiek "De Voorkant" is een multidisciplinaire samenwerking gericht op het voorkomen van grensoverschrijdende jeugd- en jongerenoverlast en eventuele doorontwikkeling naar criminaliteit. Dit type overlast leidt regelmatig tot dusdanige (ernstige) leefbaarheidsproblematiek in buurt en wijk dat een repressieve aanpak noodzakelijk is.

Met "De Voorkant" worden jongerengroepen gemeentebreed in beeld gebracht en getypeerd op basis van gedrag. Afhankelijk van de typering wordt de benadering van de groep en eventuele interventie bepaald en ingezet. Een goede samenwerking én effectieve ketengerichte uitvoering is noodzakelijk om tot een constructieve vroegsignalering van meer- en minder afglijdende jongeren te komen. De regie op de uitvoering van "De Voorkant" ligt bij de gemeente. Wij beginnen met het trainen van in- en externe partners en streven er naar alle jongerengroepen in 2019 gemeentebreed te hebben getypeerd en de daarbij passende aandacht te geven.

3b Prestatie indicatoren

Prestatie indicator		2016	2017	2018*	2019*
1	Diefstal uit/vanaf personenauto (aantal per 1000 inwoners)	4,1	5,2	4,5	4,0
2	Diefstal van fiets (aantal per 1000 inwoners)	2,9	3,4	3,5	3,5
3	Diefstal uit woning (aantal per 1000 inwoners)	4,2	3,3	3,3	2,9
4	Winkeldiefstal (aantal per 1000 inwoners)	0,8	1,1	1,0	0,8
5	Verwijzingen Halt (jongeren van 12-17 per 10.000 inwoners)	133	104	97	90

*doelstelling komende jaren

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

3c Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waar de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Halt Regio Utrecht	Halt levert een bijdrage aan de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit. Daarnaast is Halt actief op het gebied van advisering, voorlichting en de ontwikkeling en uitvoering van preventieprojecten.	Geen
Veiligheidsregio Utrecht	Het doel van de Veiligheidsregio Utrecht is het beschermen van burgers tegen risico's (preventief) en het bieden van efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en crisisbeheersing (repressief). Daarnaast is het doel van de VRU het realiseren van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van crisisbeheersing in alle Utrechtse gemeenten.	Laag De VRU heeft in november 2016 besloten geen VRU-posten in eigendom te zullen overnemen. Dit betekent dat alle VRU-posten eigendom blijven van de gemeenten. Gezamenlijk met de VRU zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop de gemeente deze locaties ter beschikking stelt en de kosten voor verdeling van onderhoud en gebruik. De posten worden aangepast of vernieuwd om aan de huidige eisen te voldoen. Deze VRU-posten worden binnen de gemeentelijke eigendommen verbijzonderd, dit is een ontvlechting die de nodige investeringen met zich mee brengt. Het is momenteel niet duidelijk wat de exacte financiële consequenties zullen zijn voor de gemeente.
Bureau Regionale Veiligheidsstrategie	Bureau RVS versterkt de uitvoering van de Regionale Veiligheidsstrategie, door gemeenten en alle andere veiligheidspartners te inspireren en ondersteunen bij diverse veiligheidsprojecten. Voorbeelden hiervan zijn de aanpak van overlastgevende hanggroepen en woninginbraak. Het doel van deze inspanningen is om de subjectieve- en objectieve veiligheid in de regio en in De Bilt te vergroten.	Geen

4 KADERSTELLENDENOTA'S

Nota/plan

1. Integraal Veiligheidsplan 2018-2022
2. Gemeente Beleidsmonitor 2017
3. Programmabegroting 2019 VRU
4. Regionaal Crisisplan 2018-2020 VRU
5. Nota Integrale Handhaving 2015-2019

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Veiligheid

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Crisisbeheersing en brandweer	2.676.901	2.706.869	2.691.051	2.856.527	2.803.538	2.801.512	2.800.887	2.796.024
		Openbare orde en veiligheid	406.380	481.752	547.911	1.029.648	1.024.648	1.024.648	1.024.648	1.024.648
	Totaal lasten		3.083.281	3.188.621	3.238.962	3.886.175	3.828.186	3.826.160	3.825.535	3.820.672
I	Baten	Crisisbeheersing en brandweer		0	0					
		Openbare orde en veiligheid	-39.413	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100
	Totaal baten		-39.413	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			3.043.868	3.155.521	3.205.862	3.853.075	3.795.086	3.793.060	3.792.435	3.787.572

Het totale verschil op dit programma bedraagt € 650.000 nadelig in vergelijking met 2018. De grootste afwijkingen zijn € 530.000 als gevolg van de (her)verdeling van de salarislasten en voor € 100.000 door een stijging van de bijdrage aan de VRU.

2.3 PROGRAMMA VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma VVW richt zich op het verantwoord en veilig maken van het personen- en goederenverkeer. In dit programma besteden we aandacht aan het aanleggen van infrastructuur en het reguleren en verduurzamen van verkeers- en vervoerstromen. De hoofddoelstellingen van dit programma zijn het verbeteren van het verblijfsklimaat in woongebieden, het handhaven van de bereikbaarheid voor het gemotoriseerd verkeer en het verbeteren van de verkeersstructuur gericht op doorstroming van het verkeer op de verkeersaders.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Het behouden en verbeteren van de bereikbaarheid van de gemeente De Bilt. Inwoners en bezoekers van de gemeente De Bilt moeten zich veilig en zonder al te veel oponthoud kunnen verplaatsen.
2. Het verbeteren van de verkeersveiligheid.
3. Het stimuleren van langzaam verkeer.
4. Het stimuleren van openbaar vervoer.
5. Het verbeteren van de hoofd- en ontsluitingswegen voor veiligheid en verkeersafwikkeling.

2b Operationele doelstellingen

1. Het nemen van maatregelen en doen van verkeerskundige aanpassingen om de doorstroming op de ontsluitingswegen en de OV routes te behouden en bevorderen.
2. Het versterken van veilige en zo direct mogelijke fietsroutes.
3. Van de inwoners van de gemeente De Bilt moet tenminste 80% gebruik kunnen maken van OV door een OV-halte in de buurt hebben.

2c Effect indicatoren

Effect indicator	2016	2017	2018	2019
Verkeersveiligheid (alle wegen binnen de gemeente):				
1 Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	27	20	17	17
2 Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	nb	nb	Nb	nb

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Verkeer en vervoer

Na de studie van de Soestdijkseweg - Zuid zal de komende jaren de aandacht gericht zijn op de corridor-noord, dat wil zeggen de route vanaf Bilthoven NS naar de N234. Hier zijn een aantal knelpunten op gebied van verkeersveiligheid, oversteekbaarheid o.a. bij de Bilderdijklaan, doorstroming en goede en veilige verbindingen voor fietsers, waaronder de Jan Steenlaan. Voor enkele maatregelen hebben wij ook aanvragen voor RUVV subsidies (2019) bij de Provincie ingediend (fietsveiligheid Jan Steenlaan en doorstroming Biltse Rading (bus)). Het Verkeerscirculatieplan (VCP) De Bilt is in uitvoering. De aanpassing van het Dr. Letteplein is afgerond en de doorsteek Asserweg is in 2018 in voorbereiding en wordt in 2019 ter hand genomen. In relatie met deze twee structuurmaatregelen zal in vervolg hierop de maatregel 'instelling van het éénrichtingsverkeer' worden opgepakt. Nader onderzoek is nodig om maatregelen te kunnen treffen als gevolg van de toenemende mobiliteit in de regio en de effecten van beleid buiten onze gemeente op verkeersstromen en parkeren. In U10 verband spreken wij met de Provincie over de voortzetting van de subsidies en de condities daarvoor na 2020. Wij participeren in de actualisatie van de fietsvisie van de Provincie en de visie voor het toekomstige OV, de regionale OV verkenning, in aanloop naar een nieuwe concessieverlening. In 2018 vindt de uitwerking plaats van de doorfietsroute Amersfoort-Utrecht (AMF-U), die ook over Bilts grondgebied zal gaan. In het najaar van 2018 zijn scenario studies gestart naar de toekomstige rol van Bilthoven NS en de daaraan verbonden OV ontwikkeling vanaf het station. De uitwerkingen en gevolgen hiervan zullen in 2019 worden gepresenteerd. De opgave voor station Bilthoven past binnen een bredere studie over de mobiliteitsontwikkeling aan de oostkant van Utrecht ondermeer in het kader van de opgave uit het Meerjaren Investeringsprogramma Ruimte en Transport (MIRT) voor de bereikbaarheid van Utrecht Science Park. Met de beschikbaar gestelde investeringscapaciteit en de toegezegde RUVV subsidies zullen wij een plan van aanpak voor 2019 aan u te kennis brengen.

4 KADERSTELLENDENOTA'S

Nota/plan

1. Gemeentelijk Verkeer- en vervoerplan 2012
2. Structuurvisie 2012
3. Verkeerscirculatieplan De Bilt (2014)
4. Mobiliteitsvisie Provincie Utrecht (2014)
5. Corridor studie Soestdijkseweg (2014)
6. Fietsprioriteitenplan (2016)
7. OV streefbeeld tot 2020 (Prov Utrecht)
8. Routekaart gemeente De Bilt energieneutraal 2030 (2016)

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Verkeer en vervoer	4.932.068	4.534.540	4.637.589	4.594.075	4.716.912	4.733.958	4.691.001	4.687.397
	Totaal lasten		4.932.068	4.534.540	4.637.589	4.594.075	4.716.912	4.733.958	4.691.001	4.687.397
I	Baten	Verkeer en vervoer	-734.314	-606.714	-593.014	-626.231	-646.231	-646.231	-646.231	-646.231
	Totaal baten		-734.314	-606.714	-593.014	-626.231	-646.231	-646.231	-646.231	-646.231
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			4.197.754	3.927.826	4.044.575	3.967.844	4.070.681	4.087.727	4.044.770	4.041.166

Ten opzichte van 2018 bedraagt het verschil op dit programma € 75.000 nadelig. Dit wordt verklaard door de (her)verdeling van de salarislasten.

2.4 PROGRAMMA ECONOMIE

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het versterken van de economische infrastructuur - met specifieke aandacht voor de sporen uit het Bilts Manifest: kennis , innovatie en recreatie - ten dienste van werkgelegenheid en behoud en zo mogelijk versterking van de vitaliteit van de kernen.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Een sterke concurrentie positie in en van de regio door het behouden en mogelijk versterken van de ruimtelijk / economische kwaliteiten voor een optimaal ondernemersklimaat, waarbij er specifieke aandacht is voor kennis , innovatie en recreatie. Leefbare en vitale kernen door het behouden en zo mogelijk versterken van detailhandel (centra) als drager en onderdeel van de voorzieningen.

Een vitaal platteland met voldoende en nieuwe economische dragers naast of in de plaats van de agrarische bedrijvigheid als pijler voor het behoud van het groene en waardevolle buitengebied.

Versterking van de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen ondernemers en tussen ondernemers en gemeente gericht op een goede en gedragen economische ontwikkeling.

In het Programma Sociaal Domein beschrijven we onze aanpak om inwoners zo goed mogelijk te laten participeren in onze samenleving, ook door deelname aan de arbeidsmarkt . Bij onze plannen voor economie moeten wij rekening houden met deze opdracht.

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Een sterke concurrentiepositie voor de gemeente en voor de regio met een optimaal ondernemersklimaat door het behouden en versterken van de ruimtelijke/economische vestigingsvoorwaarden, waarbij er specifieke aandacht is voor kennis, innovatie en recreatie.
2. Leefbare en vitale kernen door het behouden en zo mogelijk versterken van detailhandel (centra) als drager en onderdeel van de voorzieningen.
3. Een vitaal platteland met voldoende en nieuwe economische dragers naast of in de plaats van de agrarische bedrijvigheid als pijler voor het behoud van het groene en waardevolle buitengebied.
4. Versterking van de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen ondernemers en tussen ondernemers en gemeente gericht op een goede en gedragen economische ontwikkeling.
5. Bevorderen van de sociale en economische zelfredzaamheid door middel van arbeidsparticipatie.

2b Operationele doelstellingen

1. Ontwikkeling van de Life science as Berg en Bosch – Utrecht Science park/De Uithof als onderdeel van de science regio in het oosten van Utrecht.
2. Het bieden van voldoende en aantrekkelijke vestigingsmogelijkheden voor bedrijven.
3. Het verbeteren van de economische bereikbaarheid.
4. Het scheppen van voorwaarden voor behoud en versterking van de detailhandelscentra in de gemeente.
5. Het onderzoeken van ruimtelijk beleid voor flexibelere regelingen binnen de centrumbestemming zodat kan worden ingespeeld op de veranderende omstandigheden in de detailhandelsbranche, het ontstaan en voorkomen van leegstand en de gevolgen daarvan voor het functioneren van winkelgebieden.
6. Versterking van de recreatieve en toeristische functie in de gemeente m.n. gericht op het Noorderpark gebied en het gebied Lage Vuursche en de rol van station Hollandsche Rading daarin als groene knoop.

7. Ruimtelijk mogelijk maken van agrarische nevenfuncties en in het buitengebied passende niet-agrarische functies (positieve lijst agenda Vitaal Platteland).
8. Het gezamenlijk met het bedrijfsleven stimuleren van de economische ontwikkeling in de gemeente.
9. Intensiveren van de contacten met individuele bedrijven door de inzet van de bedrijfscontactfunctionaris als schakel voor de bedrijfsbelangen en de participatieopgave.

2c Effect indicatoren

Effect indicator	2016	2017	2018	2019
1 Functiemenging	nb	49,1	nb	nb
2 Vestigingen (van bedrijven)	nb	181,8	nb	nb
3 Aantal Vestigingen (van bedrijven)	4.477	5.450	5.480	nb

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Economische ontwikkeling

Er zal verdere uitwerking worden gegeven aan de ontwikkeling van het Utrecht Science park Bilthoven (USP-B), zoals vastgelegd in de afgesloten overeenkomsten. Verkend wordt hoe de ontwikkeling van Berg en Boschterrein tot health & care campus en de samenhang met de activiteiten op het USP versterkt kan worden. Met de inzet van de Schapenweide voor life sciences wordt lokaal en regionaal een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de kenniseconomie in Utrecht Oost. Met de uitwerkingen van de recreatieve functies voor de polder Ruigenhoek, het Fort Ruigenhoek (toekomstperspectief Noorderpark / Ruigenhoek) en de acties uit uitvoeringsagenda Vitaal Platteland wordt invulling gegeven aan de (deels) veranderende functie van het buitengebied. Deels zal de gemeente daar zelf haar rol in nemen (zoning) en deels zal zij initiatiefnemers stimuleren en zo nodig initiatieven ondersteunen.

2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ter uitvoering van de detailhandelsnota en versterking van de centra worden schouwen georganiseerd om tot een per centrum toegesneden plan van aanpak te komen. Zo nodig zal de overheid daarin haar eigen verantwoordelijkheid nemen, waar het gaat om ongewenste ontwikkelingen zoals deconcentratie en leegstand. Met de inzet van een leegstandsverordening wordt beoogd de kwaliteit van de bestaande centra op peil te houden. Op Larenstein zijn nog enkele kavels beschikbaar. Met de aantrekkelijke economie is de verkoop en belangstelling voor Larenstein duidelijk toegenomen.

3. Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Met de inzet van een accounthouder bedrijven op het gebied van bedrijfscontacten en arbeidsparticipatie is de samenwerking tussen WGSP, RSD en UWV versterkt. Die versterkte samenwerking beoogt de uitstroom uit de bijstand verder te verbeteren. Essentieel voor succes is de combinatie van aanspreekpunt voor bedrijven voor het oplossen van complexe vragen, het houden van bedrijfsbezoeken en het schakelen met de uitkeringsinstanties. Deze succesvolle aanpak wordt voortgezet.

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. Ruimte voor een Vitaal platteland
2. Nota duurzaamheid
3. Bilts Manifest (2012)
4. Structuurvisie (Life Science as) (2012)
5. Nota detailhandel en horeca gemeente De Bilt (2017)
6. Bestemmingsplan Larenstein en het Plan van aanpak voor de ontwikkeling van Larenstein van 2005
7. Nota Economisch beleid 2020 "Dynamiek binnen groene kaders"
8. Bestemmingsplan Rembrandtlaan 2014
9. Ruimtelijk economische koers U10 (2017)

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Economie

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Economische ontwikkeling			198.816	126.412	126.412	126.412	126.412	126.412
		Fysieke bedrijfsinfrastructuur	841.848	1.145.549	1.087.179	3.571.970	15.442	15.442	15.442	15.442
		Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	214.095	231.600	216.994	284.102	284.031	283.959	229.137	229.137
		Economische promotie			24.389	25.784	25.784	25.784	25.784	25.784
	Totaal lasten	1.055.943	1.377.149	1.527.378	4.008.268	451.669	451.597	396.775	396.775	
I	Baten	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-769.642	-1.047.255	-1.047.255	-3.556.528	0	0	0	0
		Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-45.013	-32.261	-32.261	-58.035	-58.035	-58.035	-33.035	-33.035
		Economische promotie	-171.169	-175.256	-175.256	-175.256	-175.256	-175.256	-175.256	-175.256
	Totaal baten	-985.824	-1.254.772	-1.254.772	-3.789.819	-233.291	-233.291	-208.291	-208.291	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			70.119	122.377	272.606	218.449	218.378	218.306	188.484	188.484

Het totale verschil tussen 2018 en 2019 is klein. De verschillen op de baten en lasten individueel wordt veroorzaakt door hogere baten en lasten op de grondexploitatie Larenstein.

2.5 PROGRAMMA ONDERWIJS

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma gaat over een resultaatgericht en integraal onderwijsbeleid, bestaande uit regulier onderwijs(huisvesting), passend onderwijs, volwasseneneducatie, onderwijsachterstandenbeleid en leerplicht.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

Inwoners van de gemeente De Bilt groeien gezond en veilig op, ontwikkelen en ontplooiën zich maximaal en behalen minimaal een startkwalificatie, mits dit haalbaar is binnen hun mogelijkheden.

2b Operationele doelstellingen

1. Er is sprake van een doorgaande leerlijn van voorschool tot startkwalificatie. Peuters met een VVE indicatie volgen een kwalitatief goed VVE programma en er wordt zoveel mogelijk aangesloten op de mogelijkheden voor een leven lang leren.
2. Het in samenwerking met betrokken partijen terugdringen van het aantal thuiszitters en het schoolverzuim met als uiteindelijk doel dat er geen thuiszitters meer zijn.
3. Leerlingen worden opgevangen in voldoende en adequate schoolgebouwen, huisvesting voor kinderopvang en buitenschoolse opvang. De accommodaties voldoen aan wettelijke eisen, rekening houdend met onderwijskundige, maatschappelijke, demografische en bouwkundige ontwikkelingen
4. Jongeren zitten òf op school of zijn aan het werk. Jongeren die niet meer naar school gaan, zijn gekwalificeerd voor de arbeidsmarkt en hebben een baan verkregen met behulp van hun eigen leerweg.

2c Effect indicatoren

Effect indicator	2016	2017	2018	2019
1 Absoluut verzuim per 1000 leerlingen	2,02	2,02	2,02	2,02
2 Relatief verzuim per 1000 leerlingen	1,82	-	-	1,82
3 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) in procenten.	1,4%	-	-	1,4%
5 <i>Aantal peuters die een VVE programma volgen.</i>	-	-	-	57
6 <i>Aantal peuters die gebruik maken van de regeling 'Aanbod voor Alle Peuters.</i>	-	-	-	32

Opmerking: De cijfers over verzuim en voortijdig schoolverlaten hebben betrekking op schooljaren en geen kalenderjaren.

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Openbaar onderwijs

Het bestuur van het openbaar onderwijs is belegd bij de Stichting Openbaar Onderwijs Rijn- en Heuvelland, Wereldkidz. De stichting functioneert regionaal en heeft één vestiging in de gemeente: Kievit, Maartensdijk.

Voor een overzicht van de activiteiten wordt verwezen naar het beleidsplan van de stichting. Gemeentelijk is de focus gericht op de kwaliteit van het onderwijs van de Kievit. De Inspectie van het onderwijs heeft in

april 2018 geconstateerd dat dit onvoldoende is. In het eerste kwartaal zal een herstelonderzoek worden uitgevoerd. Het streven is erop gericht dat de school opnieuw het basisarrangement verkrijgt.

2. Onderwijshuisvesting

Binnen de gemeente De Bilt maken wij gebruik van een Integraal Huisvestingsplan onderwijshuisvesting (vastgesteld in januari 2018). De nieuwbouw van de Regenboog is in voorbereiding. Tot 2020 worden er geen nieuwe huisvestingsvoorzieningen verwacht. Het voornemen is om in dat jaar een nieuw Integraal Huisvestingsplan op te stellen. Hiervoor zal de in 2016 uitgevoerde beleidsverkenning onderwijshuisvesting (Kind centraal, Flexibel en verbindend) als basis dienen.

Door een aantal schoolbesturen is bij het opstellen van deze beleidsverkenning aangegeven dat zij aanvullende huisvestingsbehoeften hebben. Deze vertalen zich wellicht in aanvragen na 2020.

In 2019 staan geen nieuwe uitgaven voor onderwijshuisvesting gepland. Weliswaar zijn er voor het huisvestingsprogramma twee aanvragen ingediend waarvan er één is ingetrokken door indiener en het tweede verzoek is afgewezen.

Ter voorbereiding op nieuwbouw maakt de Regenboog gebruik van tijdelijke huisvesting en is het oude schoolgebouw gesloopt. Inclusief de gymzaal, waardoor er voor de andere gebruiker (de Rietakker) vervangende huisvesting is gevonden. Gelet op de afstand en op de veiligheid van de af te leggen route wordt er voor een aantal groepen vervoer geregeld.

3. Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Onderwijsachterstanden en Peuterspeelzalen

Op basis van een tussentijdse evaluatie van het Onderwijsachterstandenbeleid in 2018 scherpen we het beleid aan vanaf 2019, waarbij we ook het 'Aanbod voor alle peuters' wordt meegenomen.

Conform de landelijke regelgeving verhogen we het aantal uren dat doelgroepkinderen per week deelnemen aan een VVE programma van 10 naar 16 uur.

Passend Onderwijs

Vanuit de Transformatie agenda jeugd en de afspraken die we hebben gemaakt met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs richten we ons de komende jaren op de volgende speerpunten:

- Preventie en vroegsignalering;
- Realiseren van integrale hulp en ondersteuning aan kinderen;
- Terugdringen van thuiszitters door het stimuleren van passende zorg en onderwijs.

Volwasseneneducatie

Op grond van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) stellen we in de arbeidsmarktregio Utrecht Midden (AMR UM) gezamenlijk een plan op en kopen we taalaanbod in met als doel laaggeletterdheid onder volwassenen te bestrijden en zo sociale en economische zelfredzaamheid te bevorderen. Lokaal doen we dit door inwoners te adviseren en te begeleiden op maat via Taalpunt 3, een samenwerking tussen Idea, MENS De Bilt en Steunpunt Vluchtelingen De Bilt.

Leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten

We versterken het team leerplicht zodat voldoende ingezet kan worden op de wettelijke taken rond preventie en handhaving in het kader van de leerplichtwet.

We intensiveren en optimaliseren de samenwerking tussen leerplicht, school en CJG, wat bijdraagt aan preventie en vroegsignalering van zorgen rond de ontwikkeling van kinderen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan het omgaan met de nieuwe privacywetgeving

We zetten de inzet van de GGD voort wat betreft het in samenwerking met de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs beoordelen van verzoeken om vrijstelling van de leerplicht.

De ervaringen die zijn opgedaan bij de regionale pilots Onderwijs en Gemeenten/jeugdhulp worden vertaald naar de praktijk in de gemeente De Bilt.

3b Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere gemeenten in Zuidoost Utrecht, binnen het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten Utrecht Zuidoost (RMC).

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
RMC	Realiseren van een sluitende aanpak met betrekking tot voortijdig schoolverlaten.	Geen. (RMC wordt bekostigd door het Rijk)

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. Jaarplan Volwasseneneducatie (i.r.t. Regionaal Programma Educatie op grond van Wet Educatie en Beroepsonderwijs, arbeidsmarktregio Utrecht Midden);
2. Notitie 'Aanbod voor alle peuters';
3. Nota 'Elk kind telt', onderwijsachterstandenbeleid 2017 – 2020.

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Onderwijs

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Openbaar basisonderwijs	133.997	138.496	138.496	137.567	133.668	133.565	133.460	132.371
		Onderwijshuisvesting	3.600.056	3.207.360	3.164.962	3.167.970	3.212.891	3.078.914	2.999.307	2.947.348
		Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.233.855	1.275.467	1.311.597	1.160.251	1.333.482	1.324.276	1.324.070	1.323.774
	Totaal lasten	4.967.908	4.621.323	4.615.055	4.465.788	4.680.041	4.536.755	4.456.837	4.403.493	
I	Baten	Openbaar basisonderwijs	-11.689	-12.785	-12.785	-12.785	-12.785	-12.785	-12.785	-12.785
		Onderwijshuisvesting	-52.747	-54.000	-31.168	-24.305	-16.694	-16.694	-16.694	-16.694
		Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-201.708	-146.361	-146.361	-161.000	-161.000	-161.000	-161.000	-161.000
	Totaal baten	-266.144	-213.146	-190.314	-198.090	-190.479	-190.479	-190.479	-190.479	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			4.701.764	4.408.177	4.424.741	4.267.698	4.489.562	4.346.276	4.266.358	4.213.014

Het nadelige verschil van € 150.000 op het programma onderwijs tussen 2018 en 2019 wordt verklaard door de afname van het budget voor onderwijs achterstandenbeleid.

2.6 PROGRAMMA SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Dit programma omvat zowel voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport, kunst, cultuur en cultuurhistorie als het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, onderverdeeld in groen, bomen, speelplaatsen, recreatie, volkstuinen, natuur en landschap.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

Onze gemeente heeft een rijk en toegankelijk aanbod aan activiteiten en voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en recreatie. Het aanbod stimuleert onze inwoners tot deelname aan en inzet voor activiteiten en levert een grote maatschappelijke meerwaarde ten behoeve van participatie, leefbaarheid, sociale cohesie, gezondheid en de opgaven in het sociale domein.

Daarnaast realiseert en houdt onze gemeente de openbare ruimte in stand zodat bewoners, ondernemers en bezoekers zich prettig en thuis voelen.

2b Operationele doelstellingen

1. Sportstimulering

1. Inwoners die onvoldoende sporten en bewegen stimuleren om actiever te worden. Met name kwetsbare doelgroepen zoals mensen met een chronische aandoening of beperking, ouderen en jeugd.
2. Versterken van de sportaanbieders om in te spelen op de actuele vraag.
3. Sporten en bewegen inzetten als middel voor een gezonde leefstijl (Bewegen op Recept).
4. Samenwerken met beleidsterreinen zoals jeugd, gezondheid, onderwijs en de openbare ruimte (omgevingswet /voldoende buitenspeelruimte).
5. Buurtsportcoaches maken verbindingen tussen sport- en beweegaanbieders en andere sectoren zoals zorg, welzijn, jeugdzorg en primair onderwijs.

2. Sportaccommodaties

1. Voorwaarden creëren voor het hebben én in stand houden van een evenwichtig aanbod van sportaccommodaties.
2. Het bevorderen van goede kwaliteit van sportaccommodaties.
3. Doelmatig beheren en exploiteren van sportaccommodaties.

3. Cultuur

1. Er is in onderwijs en vrije tijd sprake van een culturele infrastructuur in de vorm van subsidies, accommodaties, publiek en samenwerking.
2. Door onderlinge samenwerking, afstemming en stimulering wordt een zo groot mogelijk lokaal bereik gerealiseerd onder alle inwoners.
3. De uitvoerders van het culturele veld zorgen voor kwalitatief goed aanbod, advisering, belangenbehartiging en publiciteit.
4. De Biltse samenleving beschikt over (informatie over) kunstvoorwerpen en monumenten die een uiting zijn van de eigen geschiedenis en identiteit.

4. Bibliotheek

1. De Bilt beschikt over twee bibliotheeklocaties in Bilthoven en Maartensdijk.
2. Faciliteren van de maatschappelijke kernfuncties uit de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob).

5. Openbare ruimte

1. Realisering van de gewenste kwaliteits- en onderhoudsniveaus voor de voorzieningen in de buitenruimte zoals deze zijn vastgelegd in de beheerplannen voor groen, wegen en speelvoorzieningen.
2. Het behouden, versterken en verbeteren van de ecologische hoofdstructuur en het in stand houden van de gemeentelijke bossen en natuurterreinen en het bevorderen van de biodiversiteit.
3. Behoud en herstel van de kenmerkende landschapstypen binnen de gemeente door middel van (het bevorderen van) aanleg, herstel en onderhoud van streekeigen natuur- en landschapselementen
4. Duurzaam beheer van gemeentelijk groen.
5. Veilige, schone speelplekken met speelwaarde.

2c Effect indicatoren

Effectindicator	2016	2017	2018	2019
1 Niet sporters	38,6%	39%	39%	39%
2 KunstenHuis. Nader te bepalen.*	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	*

*Er zijn geen landelijk verplichte indicatoren voor kunst- en cultuurbeleid. Samen met de regiogemeenten en het KunstenHuis ontwikkelen we wel eenduidige indicatoren.

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Sportbeleid en activering

Volgende bewegen leidt tot gezondheidswinst. Hoe kunnen we regelmatige lichamelijke activiteit in onze gemeente stimuleren? De buurt- en schoolsportcoaches vervullen hierbij een belangrijke rol. Het accent van de werkzaamheden ligt op de jeugd, volwassenen en ouderen die nog onvoldoende sportief actief zijn. In samenwerking met de zorg worden mensen met een chronische aandoening toe geleid naar een passend beweegaanbod (Bewegen op Recept). In het primair onderwijs wordt preventief gewerkt aan een gezonde leefstijl door middel van 'Wat beweegt jou?'. Sporten en bewegen voor mensen met een verstandelijke/lichamelijke beperking wordt een structureel onderdeel van de werkzaamheden van de buurtsportcoaches. Hiermee borgen we het project "Grenzeloos actief".

2. Sportaccommodaties

In 2019 wordt het nieuwe zwembad opgeleverd. Met een publiek/publieke samenwerking stellen we voor het sportief, financieel en maatschappelijk rendement van zwembad, sporthal Kees Boeke en de Vierstee te verbeteren. De nieuwbouw van sporthal De Bilt aan het HF Wittecentrum bereiden we voor.

3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

In het uitvoeringsprogramma, onderdeel uitmakend van het gemeentelijk cultuurbeleid, staat een drietal thema's centraal, namelijk ondernemerschap, infrastructuur en publieksbereik. Over 2019 besteden we vanuit deze thema's extra aandacht aan:

- Cultuureducatie
- Digitale samenhang
- Erfgoedpromotie
- Een rijker aanbod in Het Lichtruim

Cultuurcoaches verzorgen kennismakingsactiviteiten op het gebied van kunst en cultuur in het primair onderwijs en culturele activiteiten voor kwetsbare ouderen.

Musea

We monitoren hoe het Digitaal Museum zich ontwikkelt en benutten de kansen op het gebied van educatie.

Cultureel erfgoed

Kunst- en cultuurhistorische objecten behouden we in samenwerking met onze erfgoed- en kunstpartners. Op grond van ons Cultuurpact met de provincie benutten we kansen.

Media

Er zijn landelijke ontwikkelingen gaande om lokale omroepen te versterken. We bewegen mee in die ontwikkeling en benutten hierin de kansen voor de lokale media.

4. Bibliotheek

We ontwikkelen, samen met de werkgroep van de raad, een visie op de openbare bibliotheek van de toekomst. Daarbij gaan we uit van behoud van locaties in Bilthoven en Maartensdijk. Idea voert binnen De Bilt het bibliotheekwerk uit, waarin de maatschappelijke kernfuncties uit de Wsob een plek hebben. Idea doet dit tevens voor de gemeenten Bunnik, Soest en Zeist. Samen met Idea en deze drie gemeenten komen wij tot een uniforme wijze van verantwoorden van prestaties en maatschappelijke effecten.

5. Openbaar groen en (openlucht) recreatie

De overeenkomst voor BIGA (groenonderhoud openbare ruimte) moet op een aantal onderdelen worden aangepast, zoals het vegen van verhardingen en onkruidbestrijding. Wij hebben in 2018 onze areaalgegevens geactualiseerd en blijken een groter areaal te moeten onderhouden. Dit leidt tot een kostenstijging.

Wij blijven ons inzetten voor samenwerking met provincie Utrecht, gemeente Utrecht en stichting Utrechts Landschap voor de versterking van de ecologische hoofdstructuur (NNN). Wij zijn vertegenwoordigd in diverse werkgroepen rondom de verbreding van de A27 en A28 om de belangen op het gebied van natuur, landschap, cultuurhistorie en leefklimaat zo goed mogelijk onder de aandacht te brengen bij Rijkswaterstaat, opdat zij deze behouden en waar nodig en mogelijk herstellen en versterken.

Wij doen als gemeente mee met het project Pilot Kleine Landschapselementen (trekker is provincie Utrecht) ter bevordering van aanleg en herstel van kleine natuur- en landschapselementen.

Het kapbeleid gaan we evalueren en herijken.

In 2019 gaan we door met het realiseren, renoveren en onderhouden van speelplaatsen samen met de actieve betrokkenheid van inwoners en partners.

3b Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waar de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, wordt hieronder de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen	Het beheren en beschikbaar stellen van de archieven van haar leden. Daarnaast voert het Regionaal Historisch Centrum (RHC) het wettelijke archieftoezicht uit op het gemeentelijke informatiebeheer.	Geen
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	Het Recreatieschap Stichtse Groenlanden (deelgebied voormalige gemeente Maartensdijk) beheert en onderhoudt bestaande (bovenlokale) recreatievoorzieningen en speelt in op recreatieontwikkelingen die zich in het gebied voor doen. Het is van belang dat bij de herinrichting van een gebied nieuwe recreatieve voorzieningen zoals wandel- en fietspaden worden aangelegd en beheerd. Via de aanleg van zogenaamde routepunten draagt het recreatieschap bij aan de ontwikkeling van een netwerk van routepunten om recreanten eenvoudig toegang te bieden tot openluchtrecreatie.	Jaarlijks draagt de gemeente De Bilt een deelnemersbijdrage af aan het recreatieschap. Voor 2019 bedraagt bijdrage van de gemeente De Bilt € 38.588

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. 'Notitie Cultuurbeleid gemeente De Bilt Van Ouverture naar Cantate', vastgesteld maart 2016
2. Cultuurpact op grond van 'Notitie Cultuurbeleid gemeente De Bilt Van Ouverture naar Cantate'
3. Nota Erfgoedbeleid
4. Subsidieprogramma 2019 Gemeente De Bilt op grond van het gemeentelijk subsidiebeleid
5. Beheerplan 'gemeentelijke sportparken 2014-2025
6. Landschapsonwikkelingsplan Kromme Rijgebied
7. Cultuurhistorische Waardenkaart
8. Ecologiescan De Bilt
9. Groenstructuurplan
10. Bomenbeleidsplan
11. Bestemmingsplannen
12. Structuurvisie
13. Gebiedsvisies De Bilt-West/De Bilt-Zuid

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Sport, cultuur en recreatie

		Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
U	Lasten	Sportbeleid en activering	599.317	641.251	737.092	722.218	722.218	722.218	722.218	722.218
		Sportaccommodaties	3.207.302	3.226.594	3.171.921	3.414.095	3.367.851	3.515.389	3.457.668	3.453.274
		Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.033.790	998.870	1.031.074	1.047.377	1.047.377	1.047.377	1.047.377	1.047.377
		Musea			15.154	262.558	262.558	262.558	262.558	262.558
		Cultureel erfgoed	37.012	39.572	78.804	83.802	83.802	83.802	83.802	83.802
		Media	1.033.497	988.483	997.485	1.021.425	1.021.425	1.021.425	1.021.425	1.021.425
		Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.139.666	2.563.891	2.908.038	3.000.964	3.052.512	3.046.268	3.024.664	2.991.511
Totaal lasten		8.050.584	8.458.661	8.939.568	9.552.439	9.557.743	9.699.037	9.619.712	9.582.165	
I	Baten	Sportbeleid en activering	-35.342	-33.797	-33.797	-31	-31	-31	-31	-31
		Sportaccommodaties	-1.338.327	-1.556.937	-1.556.937	-1.541.585	-1.566.585	-1.616.585	-1.616.585	-1.616.585
		Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-13.273	-13.520	-13.520	-13.844	-13.844	-13.844	-13.844	-13.844
		Cultureel erfgoed	-844	-980	-980	-980	-980	-980	-980	-980
		Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-83.585	-70.452	-70.452	-71.229	-71.229	-71.229	-71.229	-71.229
Totaal baten		-1.471.371	-1.675.686	-1.675.686	-1.627.669	-1.652.669	-1.702.669	-1.702.669	-1.702.669	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES		6.579.213	6.782.975	7.263.882	7.924.770	7.905.074	7.996.368	7.917.043	7.879.496	

Het nadelige verschil van € 660.000 wordt voor € 250.000 verklaard doordat het streekarchief onder dit programma valt en vroeger tot de overhead werd gerekend. In 2019 zijn voor het zwembad € 50.000 minder entreegelden begroot en € 150.000 meer aan kapitaallasten. Daarnaast zijn er € 200.000 meer salarislasten als gevolg van de (her)verdeling van de salarislasten.

2.7 PROGRAMMA SOCIAAL DOMEIN

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Dit programma gaat over de wijze waarop de gemeente de inclusieve samenleving bevordert. Om zo volwaardig mogelijk deel te kunnen nemen aan onze samenleving en te voorzien in eigen inkomen is participeren en werken naar vermogen van groot belang. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is belangrijk.

Inwoners weten hun weg te vinden naar de arbeidsmarkt. Kinderen in onze gemeente ontwikkelen zich zo optimaal mogelijk. Ondernemers bieden werk op maat.

Via het jeugdbeleid zorgen wij voor resultaatgerichte en integrale uitvoering van onze taken, waarbij naast jeugdhulp, ook aandacht is voor lokaal onderwijs(achterstanden)beleid, onderwijshuisvestingsbeleid en veiligheid.

Voor de uitvoering van dit programma wordt nauw samengewerkt met de gemeenten in de regio Zuid Oost Utrecht. Met deze gemeenten bestaat een intensieve onderlinge samenwerking waarbij de inkoop van een aantal vormen van zorg en ondersteuning een belangrijk onderdeel is.

Evenals veel andere gemeenten is De Bilt geconfronteerd met aanzienlijke tekorten in het sociaal domein. Voor het analyseren en het opstellen van scenario's voor het wegwerken van de tekorten is, mede op instigatie van de raad, een taskforce kostenbeheersing sociaal domein ingesteld. De taskforce, waaraan leden van de raad deelnemen, is gestart in augustus 2018. De verwachting is dat de scenario's nog in 2018 met de raad besproken kunnen worden. De mogelijke gevolgen van de scenario's worden verwerkt in de Kadernota 2020, en waar deze 2019 betreffen in de voorjaarsnota 2019. In de nu voorliggende meerjarenbegroting zijn wel taakstellende bedragen opgenomen ter verlaging van het tekort.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Een inclusieve samenleving waarin iedereen op voet van gelijkheid mee kan doen, niemand wordt buitengesloten en waarbij mogelijkheden, talenten en eigen regie van onze inwoners centraal staan.
2. Iedere inwoner kan zich ontplooiën en krijgt daardoor de kans om mee te doen.
3. Volwassenen participeren naar vermogen in de samenleving door deel te nemen aan de arbeidsmarkt dan wel door actief te zijn in vrijwilligerswerk, iedere inwoner draagt zijn steentje bij.
4. Onze jeugdige inwoners groeien gezond en veilig op, ontwikkelen en ontplooiën zich maximaal en behalen minimaal een startkwalificatie beroepsonderwijs mits dit haalbaar is binnen hun mogelijkheden.
5. Inwoners met psychische en/of psychosociale problemen of Laag Verstandelijke Beperkingen wonen zelfstandig in de wijk met ondersteuning.
6. Onze inwoners zijn zo lang mogelijk gezond en vitaal en kunnen daardoor, met of zonder ondersteuning, actief meedoen aan de samenleving.
7. Onze inwoners zijn sociaal, financieel en economisch zelfredzaam.
8. Er is sprake van samenhang en integraliteit binnen de gemeentelijke taken van dit programma en afstemming binnen het sociaal domein.

2b Operationele doelstellingen

1. Het versterken van de eigen kracht van inwoners en hun sociale omgeving.
2. Het verminderen van de eenzaamheid van onze inwoners.
3. Het vergroten van de effectiviteit van (informele) hulp en ondersteuning en het verminderen van de inzet van zware vormen van hulp.
4. Het terugdringen van kindermishandeling en huiselijk geweld door meer in te zetten op preventie en vroegsignalering.
5. Uitvoering geven aan het Koersplan Beschermd Wonen.
6. Het vergroten van samenhang en integraliteit bij de uitvoering van de gemeentelijke taken en het daarbij betrekken van de samenwerkingspartners.
7. Het verminderen van inzet van hulp en begeleiding door uitbreiding van maatregelen op het gebied van preventie en vroegsignalering.
8. Het inzetten van burgerparticipatie bij het verder verbeteren van de kwaliteit en de dienstverlening in het sociaal domein.
9. We stimuleren samenwerking bij advisering en maatwerkoplossingen.
10. Inwoners weten waar ze moeten zijn met hun hulpvragen.
11. Het stimuleren van werkgevers om meer passende arbeid aan te bieden.
12. Het zoveel mogelijk voorkomen van schuldenproblematiek bij inwoners.

2c Effect indicatoren

Effect indicator	2016	2017	2018	2019
1 Jongeren van 12 tot en met 21 jaar met delict voor de rechter	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
2 Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin als percentage van alle kinderen tot 18 jaar.	3,96%	-	-	3,96%
3 Achterstandsleerlingen van 4 t/m 12 jaar als percentage van alle 4 t/m 12 jarigen.	4,06%	-	-	4,86%
4 Werkloze jongeren van 16 t/m 22 jaar als percentage van alle 16 t/m 22 jarigen.	0,61%	-	-	0,61%
5 Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp als percentage van alle jongeren tot 18 jaar.	8,8%	8,1%	-	8,1%
6 Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming als % van alle jongeren tot 18 jaar.	-	0,7%	-	0,7%
7 Jongeren van 12 t/m 23 jaar met jeugdreclassering als %	-	0,2%	-	0,2%
8 Aantal banen	18.380	18.565	18.400	18.450
9 Netto arbeidsparticipatie			60%	
10 Aantal inwoners met een bijstandsuitkering (effect)	525	590	550	651
11 Percentage werkloze jongeren 16 t/m 22 jarigen				0,61%
12 Aantal Lopende re-integratievoorzieningen inwoners van 15 – 64 jaar				336
13 Percentage kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin*				3,96%
14 Beweging op de participatieladder re-integratie	60%	75%	60%	60%
15 Uitstroom uit de bijstand door werk	45	50	45	55
16 Aantal meldingen Sociaal Team	1700	1500	1800	1800
17 Aantal cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo**	1855	1980	1980	1980
18 Aantal meldingen huiselijk geweld 18+ bij Veilig Thuis	33	50	55	60

* Per 2017 werken we met landelijke indicatoren. Deze cijfers komen beschikbaar via CBS en Waarstaatjegemeente.nl

**Op basis van de gemeentelijke monitor sociaal domein, www.waarstaatjegemeente.nl (waarden in de 2^e kwartalen van betrokken jaren). De gegevens uit 2018 zijn nog niet beschikbaar, om die reden is de lijn van 2018 doorgetrokken. Een van de transformatiedoelen in het sociaal domein is om het aantal inwoners dat gebruik maakt van een (zware) maatwerkvoorziening te verminderen. Ondanks dit streven, is de streefwaarde hier gelijk gehouden aan de realisatie in het verleden.

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Samenkracht en burgerparticipatie

Door het gebiedsgericht werken zijn wij in staat signalen van de burger op te vangen. Gevraagd en ongevraagd kunnen wij gesignaleerde problemen delen met onze samenwerkingspartners. Door vroegtijdige interventies worden grote (en dure) problemen voorkomen.

In 2019 wordt ingezet op extra ondersteuning van mantelzorgers. In het voor- en najaar wordt er een actief aanbod van cursussen en ondersteuning aangeboden. Hierdoor zijn mantelzorgers beter in staat de zorgvrager te ondersteunen en zelf in balans te blijven.. Jaarlijks wordt de mantelzorgwaardering toegekend aan mantelzorgers van Biltse inwoners.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin De Bilt (hierna: CJG De Bilt) stimuleert via Ouders Lokaal het organiseren van activiteiten voor en door ouders rond thema's op het gebied van opvoeden en opgroeien van de kinderen.

In juni 2016 is het VN-verdrag Personen met een beperking vastgesteld. Op basis van deze verplichting stellen wij in 2019 een visie en een meerjarig uitvoeringsplan Inclusieve samenleving op. De totstandkoming vindt plaats in nauw overleg met de Adviesraad Sociaal Domein De Bilt.

Op grond van de Wet kinderopvang (Wko) zorgen wij voor de kwaliteit van de lokale kindercentra. De GGD houdt in opdracht van de gemeente steekproefsgewijs toezicht op de kinderopvang via inspecties en rapporteert hierover. Dit gebeurt bij de kinderdagverblijven (KDV), de Buitenschoolse opvang (BSO), de Gastouderbureaus (GOB) en de Voorzieningen voor Gastouderopvang (VGO). De gemeente handhaaft als uit toezicht blijkt dat er overtredingen zijn. Al naar gelang de bevindingen wordt de mate bepaald: aanwijzing, waarschuwing, last onder dwangsom, last onder bestuursdwang, bestuurlijke boete en een exploitatieverbod.

2. Wijkteams

Het wijkteam is ondergebracht bij MENS De Bilt onder de naam Sociaal Team MENS De Bilt. Het Sociaal Team is verantwoordelijk voor de melding, het Gesprek (voorheen keukentafelgesprek) en eventueel het stellen van een indicatie voor een maatwerkvoorzieningen. Ook geeft het Sociaal Team kortdurende ondersteuning.

3. Inkomensregelingen

In regionaal verband werken we mee aan de uitvoering van de activiteiten die onderdeel uitmaken van de regionale beleidskaders over inkomen en participatie, het beleid van de Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug (hierna: RDWI) en de overeenkomst U-pas.

Op lokaal niveau werken we met tal van uitvoeringsorganisaties aan de Uitvoeringsagenda behorend bij het gemeentelijk armoedebeleid Doe Mee(R). In de Uitvoeringsagenda staan vooral centraal:

1. samenwerking met de uitvoeringsorganisaties;
2. grip op lezen en schrijven: aanpak laaggeletterdheid om zelfredzaamheid en participatie te stimuleren;
3. grip op geld: financiële zorgen of schulden te voorkomen en aan te pakken zodat ruimte ontstaat voor participatie.

De RDWI zorgt:

1. voor beheersbare uitgaven van inkomensregelingen. De inkomensregelingen en ondersteuning blijven op peil maar de uitgaven houden we beheersbaar op grond van een beheersplan;
2. voor een innovatieve aanpak van schulden. We zetten naast de wettelijk verplichte taken in samenwerking met netwerkpartners in op preventie en vroegsignalering.

4. Begeleide participatie

Biga Groep B.V. (hierna: Biga) zorgt als sociaal en sterk werkbedrijf voor:

1. passende arbeid voor de inwoners met een WSW-indicatie;
2. verder bouwen aan het plan 'Biga als Social Enterprise' in samenwerking met de RDWI ('Shared Service Centre');
3. instroommogelijkheden bij Biga voor inwoners uit de nieuwe doelgroepen (zoals Banenafpraak en Nieuw Beschut Werken);
4. een positief verdienmodel (ter ondervanging van de teruglopende rijksbudgetten WSW).

5. Arbeidsparticipatie

Nieuwe Regionale strategische beleidskaders inkomen en participatie worden vastgesteld door de vijf gemeenteraden in de samenwerkingsregio RDWI.

Er wordt gestart met de implementatie van de nieuwe strategische beleidskaders inkomen en participatie zowel in regionaal als lokaal en in samenwerking met de uitvoeringsorganisaties.

We bereiden we ons voor op vernieuwde wetgeving over inburgering per 2020. Dit biedt kansen het integratieproces te verbinden met onze aanpak over de inclusieve arbeidsmarkt. De voorbereiding doen we zowel lokaal als regionaal en in samenwerking met de uitvoeringsorganisaties.

De RDWI zorgt:

1. voor een krachtige Poortfunctie: snelle doorleiding naar werk of ander inkomen;
2. dat cliënten in de bijstand in beweging komen en blijven: opwaartse beweging in participatie en bij plaatsing naar werk en scholing. Voor statushouders is sprake van een intensieve begeleiding in samenhang met de inburgeringsverplichting;
3. voor adviseren, begeleiden en ontzorgen van werkgevers bij het maatschappelijk ondernemen;
4. voor partnerschap met bedrijfsleven, onderwijs en andere netwerkpartners;
5. dat de netwerksamenwerking structureel verbetert: met een professionele netwerkorganisatie met stevige lokale verankering in het sociaal domein kan gezamenlijk worden geanticipeerd op ontwikkelingen én wordt de inwoner via een integrale benadering verder geholpen naar volwaardige (arbeids)participatie.

De middelen die nodig zijn voor deze stevige aanpak, een vervolg op de projecten 'Klant in Beeld' en 'Iedereen in traject', hebben wij nu structureel meegenomen in deze begroting. Deze bedragen zijn in lijn met de bedragen die de RDWI de afgelopen jaren extra in rekening heeft gebracht.

6. Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Tot dit taakveld behoren onder andere de materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren. Voor het verstrekken van hulpmiddelen en het daarbij behorende onderhoud hebben wij een contract met de firma Kersten. Dit contract eindigt in december 2018. Om te komen tot een nieuw contract per 1 januari 2019 zijn wij in regionaal verband (ZOU-gemeenten) een Europese aanbesteding gestart. Bij een gelijkblijvend gebruik van de hulpmiddelen is de verwachting dat de kosten binnen de huidige begroting worden opgevangen.

7. Maatwerkdienstverlening 18+

De Provincie bouwt de subsidie Regiotaxi af tot 0 in 2020. In 2019 wordt het onderzoek Doelgroepenvervoer afgerond waarin de Provincie onderzoek doet naar een combinatie van vervoersstromen. De laatste informatie is dat de provincie een geleidelijke afbouw overweegt. Wij zullen u hierover informeren zodra er meer bekend is.

8. Maatwerkdienstverlening 18-

1. We monitoren tussentijds de effectiviteit van ons beleid en sturen bij waar nodig en mogelijk;
2. hulp aan jongeren wordt zoveel mogelijk in het gezin geboden. Als dat niet meer kan, dan zoeken wij naar hulp die zo veel mogelijk lijkt op een gezinssituatie. Hierdoor voorkomen we dat kinderen onnodig zijn aangewezen op jeugdhulp in instellingen. We geven daarbij ruimte aan professionals om hun eigen afweging te maken en voorkomen onnodige regels en papierwerk;
3. we evalueren het jongerenwerk, uitgevoerd door Mens De Bilt en onderzoeken hoe het jongerenwerk nog meer kan bijdragen aan de integrale aanpak van vraagstukken die betrekking hebben op individuele jongeren dan wel groepen jongeren in de driehoek onderwijs, jeugdhulp en veiligheid;

4. we voeren de speerpunten uit die opgenomen staan in de Transformatieagenda jeugdhulp regio Zuidoost Utrecht evenals de speerpunten jeugdhulp/passend onderwijs en dragen bij aan de uitvoering van het landelijke Interbestuurlijk Programma;
5. we stimuleren het buiten spelen in de wijk, waardoor kinderen beter sociale vaardigheden kunnen ontwikkelen.

9. Geëscaleerde zorg 18+

Het Centraal Administratie Kantoor is verantwoordelijk voor de inning van de Eigen Bijdrage. In 2019 verandert het Rijk de Eigen Bijdrage-systematiek. Gebruikers van een Wmo voorziening betalen vanaf 2019 een tarief van € 17,50 per 4 weken. De groep inwoners meerpersoonshuishoudens jonger dan 65 jaar wordt van deze Eigen Bijdrage uitgezonderd. Het verminderen van inkomsten uit de Eigen Bijdrage wordt door het Rijk (gedeeltelijk) gecompenseerd. Daarnaast hanteert de gemeente een minimaregel voor inwoners met een inkomen tot 130% van het bijstandsniveau. Ook deze inwoners betalen geen Eigen Bijdrage. Het continueren van dit minimale beleid betekent jaarlijks een bedrag van ± € 150.000 minder inkomsten uit Eigen Bijdrage.

Vanaf 2021 worden lokale gemeenten verantwoordelijk voor Beschermd Wonen. Beschermd Wonen is nu nog een verantwoordelijkheid van de Centrumgemeente Utrecht. Ter voorbereiding op de overheveling van Beschermd Wonen van de centrumgemeente naar lokale gemeenten wordt eind 2019/begin 2020 een concreet uitvoeringsplan aan de raad voorgelegd.

10. Geëscaleerde zorg 18-

We zetten in op preventie en vroegtijdige signalering en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, waarbij de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling een belangrijke rol speelt. We zorgen dat familie, sportverenigingen, scholen, religieuze organisaties en (huis)artsen weten bij wie zij met hun zorgen over jongeren terecht kunnen. Daarnaast actualiseren we het bovenregionale beleid zoals beschreven in Een Veilig Thuis. Hierin vertalen we de afspraken zoals opgenomen in het Interbestuurlijk Programma (februari 2018), waaronder de realisatie van de Radarfunctie bij Veilig Thuis.

3b Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waar de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, worden onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
De Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug (RDWI)	Het zo bedrijfsmatig mogelijk (doen) uitvoeren van de taken van de deelnemende gemeentebesturen op de terreinen van werk en bijstand (incidenteel en periodiek), aanvullende regelingen en de Wet sociale werkvoorziening ('WSW-oud'). De RDWI richt zich daarbij zowel op een efficiënte bedrijfsvoering als op een klantgerichte - en effectieve dienstverlening. Inwoners met een bijstandsuitkering worden begeleid naar de arbeidsmarkt.	Met de komst van de Participatiewet (2015) zijn gemeenten op het gebied van bijstand en re-integratie verantwoordelijk voor meer doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking. Gelijktijdig is sprake van een vermindering van het rijksbudget bedoeld voor re-integratie en de financiële verplichtingen bij de afbouw van de 'WSW-oud'. Een onzeker factor blijft of het rijksbudget ter dekking van de bijstandsuitkeringen voldoende is om de daadwerkelijke uitgaven te dekken.
BIGA Groep B.V.	Voor inwoners met een arbeidsbeperking of een afstand tot de arbeidsmarkt wordt gezorgd voor passend werk en de noodzakelijke begeleiding op de werkvloer.	Ondernemersrisico: Door verlies van één of meerder (grote) contracten bij (publieke) bedrijven komt de winstmarge van Biga onder druk; Onvoldoende instroom van nieuwe medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt waardoor de huidige contracten niet met eigen medewerkers kunnen worden nagekomen. Subsidierisico: De afname van de rijkssubsidie op sw-medewerkers belasten we door aan Biga waardoor de winstmarge van Biga onder druk komt.

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. Subsidieprogramma 2019 op grond van het gemeentelijk subsidiebeleid;
2. Beleidskader Wet maatschappelijke ondersteuning 2017;
3. Verordening maatschappelijke ondersteuning 2015;
4. Transformatienota Wmo 2016-2019;
5. Transformatieagenda jeugdhulp regio ZOU 2018 – 2020;
6. Nota Jeugdbeleid;
7. Een Veilig Thuis (regio ZOU);
8. Nota Lokaal arbeidsmarktbeleid De Bilt, vastgesteld 27 febr. 2014;
9. Nota Lokaal Economisch Beleid 2020 "Dynamiek binnen groene kaders";
10. Nota Doe Mee(R), gemeentelijk armoedebeleid, vastgesteld 30 maart 2017;
11. Participatie en inkomen in de regio Kromme Rijn Heuvelrug, Toekomst- bestendige strategische kaders, vastgesteld 25 sept. 2014;
12. Raadsbesluit over Toekomst sociale werkvoorziening, vastgesteld 23 apr. 2015;
13. Beleidsplan RDWI 2019 (onderdeel Begroting en Jaarrekening RDWI);
14. Beleidsplan Biga Groep B.V. (onderdeel Begroting en Jaarrekening Biga Groep B.V.);
15. Visienota 'Van Bolwerk naar Netwerk' en de Uitvoeringsarrangementen van de GR RDWI, vastgesteld april 2015 door DB RDWI;
16. Strategische Agenda Utrechtse Werktafel (Arbeidsmarktregio Utrecht Midden, op grond van Participatiewet);
17. Convenant 'De Bilt Verbindt';
18. Jaarplan Volwasseneneducatie (i.r.t. Regionaal Programma Educatie op grond van Wet Educatie en Beroepsonderwijs, arbeidsmarktregio Utrecht Midden).

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Sociaal Domein

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Samenkracht en burgerparticipatie	4.811.743	1.399.124	814.254	4.051.014	3.965.847	3.943.682	3.907.877	3.906.769
		Wijkteams	1.758.467	1.544.629	2.702.327	2.696.224	2.696.224	2.696.224	2.696.224	2.696.224
		Inkomensregelingen	10.948.287	11.859.341	14.238.103	13.692.779	13.692.779	13.692.779	13.692.779	13.692.779
		Begeleide participatie	3.781.521	3.618.878	1.378.476	1.036.550	1.036.550	1.036.550	1.036.550	1.036.550
		Arbeidsparticipatie	440.136	215.238	327.689	962.836	962.836	962.836	962.836	962.836
		Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.094.665	796.227	1.153.579	2.039.101	2.076.424	2.156.983	2.181.487	2.195.752
		Maatwerkdienstverlening 18+	4.944.500	7.792.779	7.027.622	4.391.434	4.365.434	4.365.434	4.365.434	4.365.434
		Maatwerkdienstverlening 18-	7.085.515	5.713.151	5.459.231	6.090.908	5.790.908	5.590.908	5.490.908	5.390.908
		Geëscaleerde zorg 18+			14.197	41.727	41.727	41.727	41.727	41.727
		Geëscaleerde zorg 18-	774.832	0	106.097	929.017	929.017	929.017	929.017	929.017
Totaal lasten			35.639.667	32.939.367	33.221.575	35.931.590	35.557.746	35.416.140	35.304.839	35.217.996
I	Baten	Samenkracht en burgerparticipatie	-244.263	-144.301	-104.364	-139.388	-139.388	-139.388	-139.388	-139.388
		Inkomensregelingen	-8.904.727	-9.242.005	-9.242.005	-9.120.812	-9.120.812	-9.120.812	-9.120.812	-9.120.812
		Arbeidsparticipatie		-15.000	-15.000	0	0	0	0	0
		Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-46.129	-57.650	-45.150	-309.500	-43.500	-43.500	-43.500	-43.500
		Maatwerkdienstverlening 18+	-438.945	-673.000	-685.500	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000
		Maatwerkdienstverlening 18-				-900.000	0	0	0	0
Totaal baten			-9.634.063	-10.131.956	-10.092.019	-10.644.700	-9.478.700	-9.478.700	-9.478.700	-9.478.700
	Toevoeging aan reserves	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking aan reserves	Mutaties reserves	-293.100	0	0	0	0	0	0	0
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			26.005.604	22.807.411	23.129.556	25.286.890	26.079.046	25.937.440	25.826.139	25.739.296
SALDO NA BESTEMMING RESERVES			25.712.504	22.807.411	23.129.556	25.286.890	26.079.046	25.937.440	25.826.139	25.739.296

Het nadelige verschil van €2,1 miljoen ten opzichte van 2018 wordt verklaard door € 2,5 miljoen extra kosten als gevolg van taakgericht begroten, € 0,5 miljoen extra salarislasten door de (her)verdeling en een voordeel van € 0,9 miljoen door de vrijval van voorzieningen.

2.8 PROGRAMMA VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma richt zich op het in stand houden en verder verbeteren van een duurzame, veilige en gezonde woon- en werkomgeving met een zo laag mogelijke belasting voor het milieu en toekomstige generaties. Ook richt het zich op een gezonde leefstijl van onze inwoners. Het omvat taken op het gebied van volksgezondheid, water (afval-hemel- en grondwater), milieubeheer, afval en begraafplaatsen. Uitvoering van deze taken kan alleen door middel van een integrale aanpak onder meer door een nauwe betrokkenheid van de burgers en de verbonden partijen.

In het programma Sociaal Domein beschrijven we onze aanpak om inwoners zo goed mogelijk te laten participeren in onze samenleving. Omdat we willen dat inwoners het gevoel hebben erbij te horen en daadwerkelijk mee kunnen doen. Want participatie komt het welzijn en de sociale - en economische zelfredzaamheid van inwoners ten goede en heeft zo impact op gezondheid. Andersom zorgt een goede gezondheid er ook voor dat er langer sprake is van zelfredzaamheid. Ook bij onze plannen voor Volksgezondheid en Milieu moeten wij rekening houden met deze opdracht.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Onze inwoners voelen zich gezond, zijn veerkrachtig en hebben het vermogen zich aan te passen en de eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven'
2. Een duurzame en gezonde woon- en werkomgeving met een zo laag mogelijke belasting voor het milieu
3. Het verzachten van klimaatverandering door minder broeikasgassen uit te stoten en het tegengaan van de effecten van klimaatverandering.
4. Doelmatige, veilige en maatschappelijk verantwoorde afvoer van afval- en hemelwater en een goed beheer van (grond)water.
5. Bijdragen aan een circulaire economie waarbij het maximaliseren van hergebruik van producten en grondstoffen centraal staat.
6. Doelmatig en respectvol beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen.

2b Operationele doelstellingen

1. Onze inwoners volgen een bewust gezonde leefstijl, dit geldt zowel voor jeugdigen, volwassenen en ouderen als laag- en hoogopgeleiden;
2. Terugdringing van schadelijk alcoholgebruik in het algemeen en specifiek bij 16 – 18 jarigen;
3. Versterking van de mentale weerbaarheid van onze inwoners, met specifieke aandacht voor senioren, mensen met een (lichamelijke en/of verstandelijke) beperking, mensen met chronische aandoeningen en jeugdigen. Het belang van mantelzorgers wordt hierbij niet vergeten.
4. Optimale en functionele instandhouding van het rioolstelsel.
5. Vermindering van de hoeveelheid regenwater in het rioolstelsel.
6. Verbetering samenwerking provincie, waterschappen en regiogemeenten op het gebied van watertaken.
7. Optimale organisatie van geluid-, lucht- en bodemtaken.
8. Realisatie van de landelijke doelstelling betreffende het afval- en grondstoffenbeleid en bereiken van een afvalscheidingspercentage van 75% in 2020, dit komt overeen met maximaal 105 kg restafval per inwoner per jaar. Door meer scheiding aan de bron is het geen afval meer, maar een waardevolle grondstof.
9. Tegengaan van verspilling van voedsel. Als onderdeel van onze inkomensregelingen hebben we afspraken met de Voedselbank. Overbodig voedsel wordt zo niet weggegooid maar komt beschikbaar aan inwoners die tijdelijk in een moeilijke financiële positie verkeren.

10. Verzorgen van voldoende capaciteit en goede dienstverlening op de gemeentelijke begraafplaatsen.

2c Effect indicatoren

Effectindicator	2016	2017	2018	2019	
1 Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	215	206	150	125	
2 Hernieuwbare elektriciteit	1,60%	nb	nb	Nb	
3 <i>Percentage kinderen met overgewicht (cijfers 1 x per 4 jaar gemeten via monitor GGD) leeftijd: 5-6 .</i>	-	6%	-	-	
4 <i>Percentage kinderen met overgewicht (cijfers 1x per 4 jaar gemeten via monitor GGD) leeftijd 10 - 11</i>	-	10%	-	-	
5 <i>Percentage volwassenen met ernstig Overgewicht (cijfers 1 x per 4 jaar gemeten via monitor GGD)</i>	37%	-	-	-	
6 <i>Percentage volwassenen en ouderen met ernstig Overgewicht (cijfers 1 x per 4 jaar gemeten via monitor GGD)</i>	47%	-	-	-	
Effect indicator	1990 (Basisjaar)	2016	2020	2030	2050 (klimaat akkoord)
7 CO2 uitstoot	2.733 ton	3.195 ton	2.050 ton	1.340 ton	137 ton

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Volksgezondheid

- We stimuleren en ondersteunen mensen waar nodig bij het maken van keuzes om te komen tot een gezonde leefstijl, zodat ze als actieve en vitale inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving. We zorgen daartoe voor goede informatie voor onze inwoners.
- Omdat de gemeente slechts beperkte (financiële) ruimte heeft voor nieuwe initiatieven om invulling te geven aan het gezondheidsbeleid, zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met andere partijen. We richten ons op het realiseren van samenhang en verbinding om onze inwoners bewust en gezond te houden en te krijgen:
 - We versterken de ketensamenwerking tussen preventie en zorg;
 - We kiezen voor een integrale benadering waarbij naast het gezondheidsbeleid ook het sociale domein, het sportbeleid, de leefomgeving, het jeugdbeleid en onderwijs en bewonersgroepen betrokken worden;
- We maken onze maatschappelijke partners bewust van hun rol in het versterken van een gezonde leefstijl van onze inwoners, en voorkomen dat er overlap is tussen de uitvoering op de diverse beleidsterreinen en maatschappelijke partners en organisaties.
- We geven mede uitvoering aan het Interbestuurlijk Programma 2018 dat is afgesloten tussen rijksoverheid, provincies en gemeenten. Binnen dit begrotingsprogramma gaat het met name om speerpunt 4 'Mensen voor wie een gezonde manier van leven geen vanzelfsprekendheid is'. Armoede en een ongezonde levensstijl hebben een negatieve invloed op de levensloop en gezondheid van kinderen én volwassenen. Door domein overstijgend naar gezondheidsvraagstukken te kijken en het leggen van verbindingen tussen het medisch en sociaal domein kunnen we daarin vanuit onze eigen rol verbetering aanbrengen en bijdragen aan een betere/goede start voor kinderen en goede gezondheid voor kinderen en volwassenen.

2. Riolering/watertaken

We hebben onze wettelijke taken ten aanzien van riolering en watertaken beschreven in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). In 2019 zijn, op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan en uitgevoerde rioolinspecties, de volgende riool vervangingen in voorbereiding: Melkweg, Obrechtlaan, Pluvierenlaan, Korhoenlaan en de Ambachtstraat. Molenwiek, Bovenkruier en de Molenweg waren in 2018 gepland, echter in verband met vertragingen worden deze voorbereidingen in 2019 uitgevoerd.

In het kader van duurzaamheid wordt in 2019 de afvoer van het hemelwater in de Melkweg en de Molenweg (Maartensdijk) afgekoppeld.

WINNET

Samen met Coalitie Ruimtelijke Adaptatie gaan we in het kader van klimaatadaptatie een klimaatstresstest uitvoeren. In dit onderzoek brengen we alle knelpunten per gemeente in beeld. Op basis van de afgeronde stresstest worden, in (regionaal) verband adaptatie strategieën per gemeente opgesteld.

3. Afvalinzameling

Uw raad heeft in de vergadering op 29 september 2016 besloten om een investeringskrediet beschikbaar te stellen voor het aanpassen van de afvalinzameling volgens het voorkeurscenario 'omgekeerd inzamelen', beschreven in het 'Afvalinzamelingsplan 2016-2020'. Het scenario 'omgekeerd inzamelen' omvat meerdere wijzigingen in de afvalinzameling. De belangrijkste daarvan zijn het inzamelen van plastic- en metaalverpakkingen en drankenkartons via containers, het verlagen van de frequentie van inzameling van restafval en het plaatsen van ondergrondse afvalcontainers voor de hoogbouw. Deze wijzigingen zijn in 2018 doorgevoerd. Afspraak was om eind 2018 de nieuwe systematiek te evalueren en op basis daarvan te besluiten om al dan niet over te stappen op 4-wekelijkse inzameling. Wij stellen u voor dit besluit uit te stellen tot eind 2019. En ons in 2019 te richten op verdere verbeteringen, bijvoorbeeld ten aanzien van GFT, papier en luiერinzameling. Daarnaast bekijken we mogelijkheden om het beheer en de exploitatie van onze milieustraat anders te organiseren.

4. Milieubeheer

Wij hebben onze taken op het vlak van milieubeheer ondergebracht bij de Omgevingsdienst regio Utrecht. De dienst draagt zorg voor een doelmatige, kwalitatief goede, efficiënte en controleerbare uitvoering van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken. Dit betekent dat voor de meeste gemeenten alle wettelijke milieutaken, vergunningverlening, controles en handhaving etc. en een deel van de niet-wettelijke (beleids)taken worden uitgevoerd.

Voor 2019 vinden er een aantal nieuwe ontwikkelingen plaats op basis van de wettelijke taken die voor onze gemeente worden uitgevoerd door de ODRU. Deze uitbreiding van taken is:

1. Uitvoering Externe veiligheid
2. Overdracht werkzaamheden BOR (besluit omgevingsrecht)
3. Toezicht op verwijdering asbest in de bodem
4. Verwijdering asbestdaken
5. Wijziging besluit MER (milieu effect rapportage)
6. Groei van uren ROM door aantrekken van de economie (meer vergunningaanvragen en meldingen)
7. Verschuiving van watertaken van waterschap (wordt in 2019 verder uitgekristalliseerd)

Ten aanzien van duurzaamheid hebben de decentrale overheden met de rijksoverheid harde afspraken gemaakt over hun inzet in het Interbestuurlijk Programma. Het gaat hierbij om harde afspraken met deadlines en doestellingen op het gebied van klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Deze afspraken zijn in de paragraaf 'duurzaamheid' verwerkt samen met de doestellingen uit het coalitie akkoord.

5. Begraafplaatsen

Afgelopen periode hebben we de voorbereidingen van de uitbesteding van de begraafplaatstaken afgerond. Vanwege de organisatieverandering is de verdere voortgang van de uitbesteding vertraagd. Ook zijn er nieuwe inzichten ontstaan ten aanzien van deze uitbesteding. Alle mogelijkheden zijn onderzocht en voorgelegd aan het College. Naar aanleiding van de besluitvorming van het college gaan we de uitbesteding van de begraafplaatstaken in een nieuwe organisatie verder implementeren.

3b Verbonden partijen

Een deel van de beleidsdoelstellingen van dit programma wordt gerealiseerd door samenwerking met andere partijen, volgens de begrotingsvoorschriften (BBV) Verbonden partijen genoemd. Naast de paragraaf Verbonden partijen waar de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, wordt onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Gemeenschappelijke regeling Gezondheids Dienst regio Utrecht	De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht behartigt zaken die van belang zijn voor de openbare gezondheidszorg. Het gaat daarbij om die onderdelen van de gezondheidszorg en het openbaar bestuur die zich richten op het voorkomen van ziekten (collectieve preventie) en de bescherming en bevordering van de gezondheidszorg van de gehele bevolking of groepen binnen de bevolking.	Op basis van de jaarrekening GGDrU 2016 is de hoogte van het risico bepaald op € 712.500,-. De verhouding tussen benodigde weerstandsvermogen en beschikbare weerstandsvermogen is 1,0. Dit is ruim voldoende. Daarnaast heeft GGDrU een ombuigingsplan 'GGDrU in beweging' opgesteld. GGDrU lijkt met dit plan de structurele kosten voor de benodigde investeringen te kunnen dekken en de reeds afgesproken taakstelling te realiseren. Wel is er een overbruggingsprobleem voor de jaren 2018 tot 2021, waarin nog eenmalig kosten moeten worden opgebracht. Met de voorgestelde ombuigingen wordt als het ware alle lucht en ruimte uit de begroting geperst om investeringen te doen waarmee de GGD klaar raakt voor de toekomst. Dit maakt dat er geen ruimte meer is in de begroting om extra belastingen zoals inzet statushouders op te vangen. Dit in tegenstelling tot voorgaande jaren. De kans is reëel dat GGDrU in de toekomst komt met claims zoals bijvoorbeeld voor extra inzet statushouders.
Afvalverwijdering Utrecht	Het doel van deze gemeenschappelijke regeling is het verzorgen van een doelmatige en verantwoorde uitvoering van het afvalstoffenbeleid in de provincie Utrecht.	Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. De kans op tegenvallers is niet groot doordat de tarieven in meerjarige contracten zijn vastgelegd.
Commissie milieuhygiëne voor het luchtvaartterrein Hilversum	Overleg te voeren en voorlichting te geven omtrent de milieuhygiëne rond het luchtvaartterrein Hilversum.	geen
Vuilstortplaats Maarsbergen	Met deze gemeenschappelijke regeling worden de belangen behartigd van de deelnemende gemeenten, die bestaan uit het voorkomen en zoveel mogelijk beperken van schadelijke effecten op het fysieke milieu ter plaatse en in de omgeving van de gesloten stortplaats te Maarsbergen.	geen
Omgevingsdienst regio Utrecht	De ODRU werkt samen met gemeenten aan een veilige, duurzame en gezonde fysieke leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Dit wordt gedaan met een breed scala aan producten en diensten op het terrein van o.a. bodem, bouw- en woningtoezicht, vergunningen en meldingen, geluid en lucht, klimaat, energie en duurzaamheid, natuur- en milieueducatie, ruimtelijke ordening en toezicht en handhaving.	laag

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. Gezondheidsnota 2016 – 2020, Bewust en Gezond De Bilt;
2. Afvalinzamelingsplan 2016-2020
3. Beheersverordening begraafplaatsen 2011
4. Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020
5. Routekaart gemeente De Bilt energieneutraal 2030

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Volksgezondheid en Milieu

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Volksgezondheid	1.290.502	1.296.954	1.238.514	1.429.609	1.456.798	1.448.153	1.448.153	1.448.153
		Riolering	4.813.286	5.044.241	4.715.600	4.583.131	4.518.091	4.579.539	4.365.131	4.424.418
		Afval	4.194.988	4.173.300	3.719.048	4.138.099	4.098.433	3.969.667	3.944.416	3.935.706
		Milieubeheer	1.350.197	929.522	1.054.512	1.135.742	1.315.742	1.315.742	1.315.742	1.315.742
		Begraafplaatsen en crematoria	506.397	452.428	290.987	320.517	320.195	319.472	319.160	318.201
	Totaal lasten		12.155.370	11.896.445	11.018.661	11.607.098	11.709.259	11.632.573	11.392.602	11.442.220
I	Baten	Volksgezondheid	-18.155	-5.333	-5.333	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
		Riolering	-5.339.735	-5.039.377	-5.039.377	-5.222.480	-5.299.652	-5.347.281	-5.119.146	-5.129.242
		Afval	-4.356.838	-4.173.300	-4.173.300	-4.546.505	-4.507.450	-4.379.296	-4.354.657	-4.346.558
		Milieubeheer	-192.500			-40.000	-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
		Begraafplaatsen en crematoria	-407.083	-531.007	-460.007	-481.007	-481.007	-481.007	-481.007	-481.007
	Totaal baten		-10.314.311	-9.749.017	-9.678.017	-10.298.992	-10.377.109	-10.296.584	-10.043.810	-10.045.807
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			1.841.059	2.147.428	1.340.644	1.308.106	1.332.150	1.335.989	1.348.792	1.396.413

Het verschil tussen 2018 en 2019 is marginaal, maar er is wel sprake van een aantal verschuivingen. Zo is er voor € 300.000 meer aan salarissen begroot als gevolg van de (her)verdeling. De stijgingen van de kosten voor afval en riool worden zoals gebruikelijk budgetneutraal opgevangen.

2.9 PROGRAMMA VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

1 OMSCHRIJVING PROGRAMMA

Het programma spreekt zich uit over de volkshuisvestelijke vraagstukken en de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente De Bilt. Het combineert sectoraal beleid met facetbeleid. Als sectoraal beleid richt de volkshuisvesting zich op het zo goed als mogelijk voorzien in de woningbehoefte van inwoners en van woningzoekenden in de gemeente De Bilt. Als facetbeleid richt het ruimtelijk beleid zich op de coördinatie van de overheidsactiviteiten in de diverse sectoren van het gemeentelijk bestuur met het oog op de ruimtelijke consequenties van deze activiteiten. Ruimtelijke ordening als facetbeleid is niet gericht op de behartiging van de sectorale belangen maar op een evenwichtige belangenafweging van de ruimtelijke gevolgen. Een van deze sectoren is de volkshuisvesting.

Zowel binnen het onderdeel wonen als het onderdeel ruimtelijke ordening stellen wij kaders meer en meer participatief op. In het onderdeel wonen met bewoners(organisaties) en corporaties; in het onderdeel ruimtelijke ordening met de burgers wiens belangen door ruimtelijke ontwikkelingen worden geraakt.

2 WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Kern van programmaonderdeel volkshuisvesting is het zo goed als mogelijk voorzien in de woningbehoefte van inwoners van de gemeente De Bilt en de zorg voor een veilige, gezonde, bruikbare en energiezuinige woon- en leefomgeving. De druk op de woningmarkt in De Bilt en de regio is groot. Dit vertaalt zich in hoge prijzen voor koopwoningen, lange wachttijden voor (sociale) huurwoningen en een beperkte doorstroming. Niet iedereen is in staat om zelfstandig passende woonruimte te vinden. Wij hebben extra aandacht voor starters, ouderen en kwetsbare groepen en voor de vitaliteit van de kleine kernen. Daarbij streven wij naar een optimale inzet en verdeling van de voorraad. Wij participeren hiertoe in de regionale huisvestingsverordening en maken afspraken met de corporaties met bezit in de gemeente. Bij nieuwbouwontwikkelingen nemen wij bij eigen grond een initiërende rol; bij zelfrealisatie door derden een regisserende en/of begeleidende rol waarbij wij gebruik maken van het ruimtelijk en grondinstrumentarium en particuliere overeenkomsten.

Met het programmaonderdeel ruimtelijke ordening trachten we een duurzame ontwikkeling te borgen en de zes kernkwaliteiten van de gemeente zoals verwoord in het Bilts Manifest: krachtige kernen, historische landschappen, hoogwaardige kennis, centrale ligging, ruimte en groen en topper in sport - te versterken. Daarnaast hebben we zorg voor participatie, biodiversiteit, klimaatadaptie en energietransitie; opgaven waarvan de urgentie sinds het opstellen van de Structuurvisie is toegenomen.

2a Gewenste maatschappelijke effecten

1. Een veilige, gezonde, bruikbare, energiezuinige leefomgeving, waarin inwoners en woningzoekenden graag wonen;
2. Een woningvoorraad die aansluit op de woningbehoefte.;
3. Een gedifferentieerde opbouw van wijken;
4. Een rechtvaardige verdeling van schaarse woningen die voorzien in de woningbehoefte van hen die niet zelfstandig een woning kunnen vinden;
5. Versterking van de kleine kernen;
6. Het bieden van inspiratie voor en richting geven aan de toekomstige inrichting van de gemeente De Bilt langs de sporen innovatie, creatie, recreatie en vitalisering, uitgaande van de zes kernkwaliteiten;
7. Het behouden en versterken van de kernkwaliteiten van de gemeente waarbij de verschillende belangen (wonen, economie, duurzaamheid (inclusief klimaatadaptatie en energietransitie), leefbaarheid, bereikbaarheid, natuur, landschap en recreatie) zorgvuldig worden afgewogen;

8. Het actief betrekken van inwoners, initiatiefnemers, maatschappelijke partners en andere belanghebbenden bij de totstandkoming van de keuzes die gemaakt gaan worden op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid, energietransitie, klimaatbestendigheid en stedelijke ontwikkeling.

2b Operationele doelstellingen

1. Toetsing vergunningaanvragen aan wettelijke criteria voor veilig, gezond, bruikbaar en energiezuinig.
2. Terugdringen van energiegebruik, CO₂ –emissie en het gebruik van aardgas in woningen.
3. De realisatie van nieuwe woonvormen en experimenten.
4. Aanwijzen van locaties voor nieuwbouw van woningen met oog voor de differentiatie op het niveau van de wijk en/of kern.
5. Realiseren van gemiddeld 30% van de te realiseren woningen sociaal en 10% tot 20% middeldure huur.
6. Het inzetten op oplossingen zodat (kwetsbare) inwoners op een prettige en verantwoorde wijze (zelfstandig) kunnen blijven wonen.
7. Het faciliteren van een rechtvaardige woonruimteverdeling.
8. Het verbeteren van de doorstroming binnen de woningmarkt.
9. Het vergroten van de huisvestingsmogelijkheden voor jonge gezinnen in de groene kernen.
10. Uitwerking geven aan de zes speerpunten uit de structuurvisie:
 - a. het landschap als duurzame onderlegger
 - b. een sterk sociale cohesie
 - c. zes kernen met een eigen gezicht
 - d. de Life-science As als groene loper van De Uithof
 - e. goede bereikbaarheid en leefbaarheid
 - f. een recreatief buitengebied van formaat
11. Aanvullend uitwerking geven aan de speerpunten: participatie, biodiversiteit, klimaatadaptie, energietransitie. Voor elk ruimtelijk ontwikkeltraject vindt op basis van een goede ruimtelijke ordening, zorgvuldige participatie en belangenafweging plaats waarvoor de kaders van de structuur- en omgevingsvisies ruimte en houvast bieden.
12. Participeren in regionaal en provinciaal ruimtelijk beleid daar waar deze aansluit bij de gemeentelijke beleidsambities en duurzame stedelijke ontwikkeling
13. Stimuleren van (particuliere) initiatieven en zoveel mogelijk de ruimte geven wanneer deze aansluiten bij de gemeentelijke beleidsambities en duurzame stedelijke ontwikkeling
14. Integrale, flexibele en vraaggerichte gebiedsontwikkeling voorsortierend op de nieuwe omgevingswet die naar het zich laat aanzien in 2021 in werking treedt
15. Actuele en gedigitaliseerde bestemmingsplannen voor het gehele grondgebied

2c Effect indicatoren

Effectindicator	2016	2017	2018	2019
1 Gemiddelde WOZ waarde (x €1.000)	329	344	359	-
2 Nieuw gebouwde woningen	5,1	nb	nb	nb
3 Demografische druk	-	87,7%	88,5%	-
4 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	-	735,00	720,00	-
5 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	37%	929,00	911,00	-

3 WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

3a Activiteiten

1. Wonen algemeen

Wij geven uitvoering aan de woonvisie, het aanvullend woonbeleid en de uitvoeringsnotitie sociale woningbouw. De doelgroep beschermd wonen en maatschappelijke opvang vraagt ten gevolge van wetswijzigingen komende periode meer aandacht. De relatie tussen de beleidsterreinen wonen en sociaal domein gaan wij intensiveren. Een andere grote opgave is de verduurzaming en het gasloos maken van de bestaande woningvoorraad.

We beheren en exploiteren woonwagendstandplaatsen. Het rijk heeft recentelijk het 'beleidskader gemeentelijk woonwagend- en standplaatsenbeleid' uitgebracht. In 2019 zal worden gezien of het gemeentelijk woonbeleid op dit thema herziening behoeft.

2. Woningbouwprogrammering

Om te voldoen aan de woningbouwopgave (845 woningen tot 2026 / 450 sociale huurwoningen tot 2030) wijzen wij in 2019 en 2020 woningbouwlocaties aan in de kernen. Wij leggen in beleid vast dat nieuwbouwprojecten een bijdrage moeten leveren aan het vergroten van de voorraad sociale huurwoningen (30%) en middeldure huurwoningen (10% tot 20%). Daarbij onderzoeken wij het instrument volkshuisvestingsfonds. Daarnaast zetten we in op duurzaam bouwen in de betekenis van klimaat-adaptief, klimaat-mitigerend met het oog op de circulaire economie en de biodiversiteit.

3. Strategische relaties

Corporaties

Conform de Woningwet doorlopen wij jaarlijks een proces met corporaties om afspraken te maken over hun bijdrage aan het volkshuisvestelijke beleid van de gemeente. Daarbij gaat het om afspraken over nieuwbouw, renovatie (inclusief duurzaamheid), betaalbaarheid, leefbaarheid en huisvesting van ouderen en kwetsbare groepen. Corporaties met woningbezit in onze gemeente zijn SSW, Woonzorg Nederland, Habion en De Key.

U10/U16

De Bilt maakt deel uit van de woningmarktregio U16. De 16 gemeenten van de woningmarktregio zijn een samenwerkingsverband op het terrein van wonen aangegaan. Deze samenwerking heeft onder meer geresulteerd in een regionaal woningmarkt- en schaarste onderzoek en in een regionale huisvestingsverordening. Deze zijn in 2019 aan herijking toe. De gemeente De Bilt zal in 2019 haar medewerking verlenen aan de opstelling van de nieuwe regionale huisvestingsverordening, een regionaal woningmarkt onderzoek en een regionaal woningbehoefte onderzoek. De kosten van de regionale samenwerking worden niet in het programma wonen begroot maar in het programma bestuur en organisatie. Vanuit dit onderzoek laten wij de behoefte per kern in beeld brengen. Het woonbeleid wordt herijkt op basis van de uitkomsten van het onderzoek.

4. Vergunningverlening

Op 8 april 2016 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zijn plannen over verbetering van de kwaliteitsborging in de bouw aan de Tweede Kamer toegestuurd en op 21 februari 2017 heeft de Tweede Kamer de plannen goedgekeurd. In die plannen krijgt private kwaliteitsborging een prominente rol. Op 11 juli 2017 heeft de Eerste Kamer besloten de stemming over de Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen uit te stellen. Dit op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken zelf. Wat dit uiteindelijk voor de Wet kwaliteitsborging gaat betekenen is onduidelijk maar de geplande voorbereiding zal in ieder geval voornamelijk op een laag pitje worden gezet. De invoering van de wet wordt in ieder geval uitgesteld tot 2019. Door de onzekerheid is het niet mogelijk om de organisatorische en financiële gevolgen van de wet in kaart te brengen.

5. Uitvoering geven aan de structuurvisie en nadere visievorming op deelaspecten

De Structuurvisie is in maart 2012 vastgesteld door uw raad. De Structuurvisie is het ruimtelijke afwegingskader voor nieuwe ontwikkelingen en is richtinggevend voor ruimtelijke ontwikkelingen. Tot de implementatie van de omgevingswet zal de Structuurvisie van 2012 leidend zijn. In het kader van de

implementatie van de omgevingsvisie wordt een omgevingsvisie voor de kern De Bilt opgesteld (zie onderdeel omgevingsvisie).

6. Ruimtelijke plannen en gemeentelijke initiatieven

In het kader van het actualiseren van de bestemmingsplannen wordt in 2018 en 2019 gewerkt aan de 1e herziening van het Buitengebied Noord Oost. Bovendien werken wij in 2019 ook aan bestemmingsplannen voor gemeentelijke eigendommen zoals H.F. Witte Centrum, Oude Theresiaschool en Rataplan.

Per 1 juli 2018 is, vooruitlopend op de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2021, de Wet afschaffing actualiseringsplicht in werking getreden. Dit betekent dat het gehele gemeentelijke grondgebied is voorzien van geldende bestemmingsplannen.

7. Particuliere Initiatieven

Initiatieven van bewoners en marktpartijen treden wij met een positieve grondhouding tegemoet. Als gemeente willen we met die initiatieven uitvoering geven aan de gemeentelijke ambities. Dit sluit aan bij de gemeentelijke voorkeursroute die is aangegeven binnen de Nota Grondbeleid en Vastgoedbeleid zoals in 2018 door de raad is vastgesteld: 'Faciliteren waar het kan en regisseren waar het moet'. Voor de particuliere initiatieven dienen door ons ruimtelijke randvoorwaarden en bestemmings- en wijzigingsplannen te worden opgesteld. Op die wijze realiseren wij in samenspraak met de initiatiefnemers gemeenschappelijke doelstellingen.

In 2019 werken wij aan een 20-tal lopende particuliere initiatieven. Daarnaast start een nog onbekend aantal nieuwe particuliere initiatieven.

De gemeentelijke bijdrage aan particuliere initiatieven wordt op basis van het wettelijk kostenverhaal in rekening gebracht bij de initiatiefnemers. Uitgangspunten als profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit zijn daarbij leidend bij de doorbelasting van gemeentelijke kosten. Daarvoor worden de zogenaamde anterieure overeenkomsten gesloten waarover de raad wordt geïnformeerd.

8. Ruimtelijke agenda gemeente De Bilt en provincie Utrecht

In 2015 hebben wij samen met de provincie de ruimtelijke agenda ondertekend. Op verschillende punten heeft de samenwerking tot resultaten geleid. Zoals bij de gebiedsvisie De Bilt Zuid. In 2019 werken wij samen verder aan die opgaven. Het is een dynamisch document, waarbij wij doorlopend bezien of opgaven zijn veranderd, afgerond of nieuwe opgaven dienen te worden toegevoegd. Wij verwachten in 2019 te starten met de actualisering van de Ruimtelijke Agenda.

9. Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

In 2013 heeft de raad de Nota grondbeleid vastgesteld. Daarin is gekozen voor actief als het moet en faciliterend als het kan. Ter aanvulling van de 'Nota Grondbeleid 2013 heeft de raad in haar vergadering van 22 februari 2018 de 'Beleidsnotitie Grondbeleid en Vastgoedbeleid' vastgesteld. Reden hiervoor is dat sinds 2013 in de wet- en regelgeving wijzigingen zijn doorgevoerd die mede van belang zijn voor ons grondbeleid, zoals de fiscalisering van het gemeentelijk grondbedrijf en de wijziging van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (hierna: BBV), Notitie grondexploitaties.

In 2016 is de Uitgangspuntennotitie Gemeentelijke Herontwikkelingslocaties door uw raad vastgesteld. Voor drie locaties (Akoteh, Van Everdingen School en de Werkschuit) is het bestemmingsplan vastgesteld. Akoteh staat in de verkoop evenals de kavels Van Everdingen. Voor de Beatrixlaan heeft planvorming plaatsgevonden. Voor de Theresiaschool is het proces van planontwikkeling nog gaande. De invulling van de Twislaan (bos- en groencompensatie) is eveneens gaande.

Daarnaast hebben wij het rapport 'Herijking vastgoedbeleid' opgesteld met een inventarisatie en analyse van het gemeentelijk vastgoedbezit. In het rapport zijn als gemeentelijk vastgoed gedefinieerd: alle niet-openbare gronden en gebouwen, die in eigendom of bezit zijn van de gemeente. Ook vastgoedbeleid is een middel dat kan worden ingezet om andere beleidsdoelen te realiseren. Voor een eenduidig gemeentelijk grond- en vastgoedbeleid is de Nota Grondbeleid 2013 aangevuld met uitgangspunten voor het gemeentelijk vastgoedbeleid en de relatie met ons accommodatiebeleid. Alle wijzigingen en aanvullingen worden verwerkt in een geactualiseerde Nota Grond- en Vastgoedbeleid die wij in 2019 aan uw raad ter vaststelling voorleggen.

Vier projecten hebben 2019 een lopende grondexploitatie. Een vijfde is in voorbereiding.

1. Bedrijvenpark Larenstein (actief)

2. Centrumplan Bilthoven (actief)
3. De Melkweg (actief)
4. De Leijen Zuid (actief)
5. Achterblijvende gemeentelijke locaties: in voorbereiding.

Twee keer per jaar, bij de voorjaarsnota en de najaarsnota, informeren wij uw raad over de voortgang van projecten via het projectenboek. en leggen daarbij verantwoording af. Naast projecten met een grondexploitatie zijn ook de gemeentelijke investeringsprojecten zonder grondopbrengst in het projectenboek opgenomen. Voor de meest recente stand van zaken verwijzen wij u naar het laatste projectenboek.

10. Duurzaamheid

De klimaatambities die aan de basis liggen van het klimaatakkoord en de klimaatwet zijn niet nieuw, nieuw zijn wel het tempo waarin de doelstellingen gerealiseerd dienen te worden en de bijdrage die van decentrale overheden wordt verwacht.

In het Inter Bestuurlijk Programma hebben de decentrale overheden met de rijksoverheid harde afspraken gemaakt over hun inzet met deadlines en doelstellingen voor klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en circulaire economie. De maatregelen die genomen moeten worden voor de klimaatmitigatie en de klimaatadaptatie zullen de ruimtelijke omgeving de komende decennia sterk beïnvloeden. Bijvoorbeeld door de realisatie van duurzame energieopwekking en de aanleg van voorzieningen voor waterberging. De maatregelen raken ook de wettelijke taken van de gemeente op het gebied van wonen en ruimte en overstijgen de gemeentegrens; sommige duurzame energiebronnen zullen niet binnen de gemeente hoeven te liggen, zoals geothermie. Wij kiezen voor een sterke regierol voor de gemeente om tegemoet te komen aan de opgaven uit het klimaatakkoord maar ook in een vroeg stadium te kunnen sturen op de maatregelen die voorkomen uit het coalitieakkoord. Niet alleen regionale afstemming is daarbij nodig maar ook betrokkenheid van alle stakeholders (bedrijven, woningbouwcoöperaties, waterschappen) en inwoners.

11. Aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit als voorwaarde voor participatie

Het is voor ons van belang dat inwoners de mogelijkheid hebben om te participeren in de samenleving. In onze ruimtelijke ontwerpen hebben wij oog voor de voorwaarden voor ontmoeting en wederzijdse betrokkenheid.

12. Implementatie omgevingswet en omgevingsvisie De Bilt

De implementatie van de omgevingswet is een omvangrijke operatie, zoals reeds geduid in de programmabegroting 2017 en de Kadernota en begroting 2018. De inwerkingtreding van de wet was aanvankelijk voorzien medio 2019. De minister heeft aangegeven dat deze datum is opgeschoven naar 1 januari 2021.

De centrale doelstelling van de wet is om een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit te bereiken en in stand te houden. Dat betekent een verbreding vanuit alleen de ruimtelijke opgaven naar meer integraal aanpakken van maatschappelijke opgaven, die ook nadrukkelijk raken aan aspecten uit het sociale domein.

Eerder hebben wij de impact van de Omgevingswet op onze organisatie nader in beeld gebracht. Dit is in samenhang met de ontwikkeling van onze organisatie en de verdere uitrol van het gebiedsgericht werken gebeurd. Op basis van deze impact zijn de belangrijkste acties en stappen uitgewerkt, die nodig zijn om op tijd klaar te zijn voor het werken volgens de omgevingswet. Deze worden samengebracht in het programmaplan voor de implementatie van de omgevingswet voor onze gemeente. De ambities en doelen van deze implementatie gelden daarbij als uitgangspunt. De raad heeft deze in juni 2016 vastgesteld in het 'Koersdocument Implementatie Omgevingswet'.

Bij de uitwerking ligt de focus op 3 onderdelen:

1. Het beleidsinstrumentarium;
2. De processen voor het afhandelen van initiatieven;
3. De noodzakelijke digitalisering en aansluiting op de landelijk te organiseren ICT-voorzieningen.

In 2017 en 2018 is hiervoor al een aanzet gemaakt en is via een pilot voor een omgevingsvisie voor kern De Bilt, al veel ervaring opgedaan. Daarnaast is ook bestuurlijk via bijeenkomsten met de raad en de kopgroep voor de omgevingswet gesproken over de nieuwe rol die de raad bij de wet zou kunnen spelen. In 2017 en 2018 heeft daarnaast veel nadruk gelegen op de organisatieverandering. Echter, daardoor is nog niet gestart met de werkzaamheden zoals deze voor de begroting van 2018 waren opgenomen. Dit

was vanwege het uitstel van de invoering van de wet gerechtvaardigd. Echter, met nog ruim 2 jaar te gaan tot de invoering van de wet, dient nu de nadruk weer verschoven te worden naar het instrumentarium en de ICT en ondersteunend hieraan de werkwijze. Met de vorming van het nieuwe college en de nieuwe raad kunnen deze onderwerpen ook bestuurlijk inhoudelijk behandeld worden.

Om ten tijde van de invoering van de wet onze basis goed op orde te hebben worden de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Het opstellen van een omgevingsvisie voor het gehele grondgebied;
2. Het gereedmaken van de regelgeving richting omgevingsplan.
3. Gereedmaken ICT voorzieningen

3b Verbonden partijen

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)	De ODRU werkt samen met gemeenten aan een veilige, duurzame en gezonde fysieke leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Dit wordt gedaan met een breed scala aan producten en diensten op het terrein van o.a. bodem, bouw- en woningtoezicht, vergunningen en meldingen, geluid en lucht, klimaat, energie en duurzaamheid, natuur- en milieueducatie, ruimtelijke ordening en toezicht en handhaving.	laag

4 KADERSTELLEDE NOTA'S

Nota/plan

1. Structuurvisie provincie Utrecht
2. Actie agenda woningmarkt 2018-2021
3. Bilts Manifest 2010
4. Aanvullend woonbeleid 2016
5. Structuurvisie Gemeente De Bilt 2030 'behoud door ontwikkeling' 2012
6. Ruimte voor een Vitaal Platteland 2006
7. Nota Economisch Beleid 2020 "Dynamiek binnen groene kaders" 2008
8. Woonvisie 2013 - 2020
9. Visie Westbroek 2010
10. Visie Groenekan 2009
11. Gebiedsvisie De Bilt West
12. Gebiedsvisie De Bilt Zuid
13. Nota Grondbeleid 2013
14. Routekaart Energieneutraal De Bilt 2030
15. Welstandsnota
16. Groenstructuurplan

5 WAT GAAT HET KOSTEN?

Programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

			Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Ruimtelijke ordening	791.935	847.294	1.511.124	1.185.899	1.014.979	1.127.559	1.054.059	1.054.059
		Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.449.102	2.650.473	2.665.576	14.056.171	4.019.887	185.663	185.520	181.516
		Wonen en bouwen	1.187.737	1.046.112	1.111.318	1.771.895	1.682.246	1.682.235	1.682.224	1.682.213
	Totaal lasten	6.428.775	4.543.879	5.288.018	17.013.965	6.717.112	2.995.457	2.921.803	2.917.788	
I	Baten	Ruimtelijke ordening	-85.000							
		Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-4.445.187	-2.662.875	-2.662.875	-14.173.652	-3.953.926	-52.125	-52.125	-52.125
		Wonen en bouwen	-1.225.159	-921.285	-921.285	-1.391.028	-1.524.028	-1.524.028	-1.524.028	-1.524.028
	Totaal baten	-5.755.346	-3.584.160	-3.584.160	-15.564.680	-5.477.954	-1.576.153	-1.576.153	-1.576.153	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES		673.428	959.719	1.703.858	1.449.285	1.239.158	1.419.304	1.345.650	1.341.635	

Het voordelige verschil van € 250.000 in 2019 ten opzichte van 2018 is vooral het gevolg van de voorgenomen verkoop van niet-strategisch vastgoed. De grote verschillen tussen de baten en lasten individueel is het gevolg van de toenemende baten of lasten op de grondexploitaties Centrum-Bilthoven, Melkweg en De Leijen-Zuid.

2.10 OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN

Programma: Algemene dekkingsmiddelen

	Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Algemene Uitkeringen		492.727	492.727	0	0	0	0	0
Dividend	4.532	4.112	4.112	4.211	4.211	4.211	4.211	4.211
Saldo van de Financieringsfunctie	-2.525.752	-948.975	-948.975	-557.453	-299.246	-134.763	-36.328	-6.190
Lokale Heffingen	626.005	644.934	628.649	597.374	597.374	597.374	632.374	632.374
Onvoorzien		105.000	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000
Overhead	12.314.515	10.968.406	11.836.335	11.682.777	11.358.773	11.294.938	11.196.791	11.208.258
Overige Algemene Dekkingsmiddelen	131.185	815.151	-64.585	-154.072	-85.165	-82.380	-82.380	-82.380
Totaal lasten	10.550.485	12.081.355	12.053.263	11.677.837	11.680.947	11.784.380	11.819.668	11.861.273
Algemene Uitkeringen	-45.897.930	-46.780.672	-47.326.579	-50.064.373	-50.761.343	-51.281.437	-51.638.241	-52.179.866
Dividend	-504.654	-454.823	-629.823	-358.605	-434.823	-434.823	-434.823	-434.823
Saldo van de Financieringsfunctie								
Lokale Heffingen	-11.387.282	-11.420.586	-11.420.586	-11.686.628	-11.699.010	-11.711.639	-11.711.639	-11.711.639
Overhead	-152.224		-75.348	-487.962	-487.962	-487.962	-487.962	-487.962
Overige Algemene Dekkingsmiddelen	-1.491.060	-1.430.017	-1.430.017	-1.800.313	-1.629.214	-1.519.813	-1.309.813	-1.309.813
Totaal baten	-59.433.149	-60.086.098	-60.882.353	-64.397.881	-65.012.352	-65.435.674	-65.582.478	-66.124.103
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	-48.882.664	-48.004.743	-48.829.090	-52.720.044	-53.331.405	-53.651.294	-53.762.810	-54.262.830

Voor de activiteiten van de gemeente wordt geen last voor vennootschapsbelasting begroot (en staat daarom ook niet in bovenstaande tabel). De ondernemersactiviteiten kennen geen positief saldo.

Het voordelige verschil op de algemene dekkingsmiddelen tussen 2018 en 2019 van €3,9 miljoen ten opzichte van 2018 wordt voornamelijk verklaard door een hogere algemene uitkering van € 3,2 miljoen, € 0,4 miljoen vergoedingen voor gedetacheerd personeel, € 0,4 miljoen extra toerekening van het BTW compensatiefonds en een nadeel van €320.000 als gevolg van de (her)verdeling van de salarislasten.

Specificatie van overhead, opgenomen in de post Overige Algemene Dekkingsmiddelen:

U / I	Rubriek	Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Personeelskosten	6.912.071	6.007.111	6.007.111	7.231.194	7.206.194	7.206.194	7.176.194	7.176.194
	Huisvesting en organisatie	2.207.401	2.059.172	2.059.172	1.802.288	1.779.581	1.700.579	1.678.122	1.690.720
	ICT	2.642.749	2.205.305	2.305.826	2.288.369	2.042.072	2.027.239	2.031.549	2.030.418
	Overige kosten	161.470	513.412	513.412	360.926	330.926	360.926	310.926	310.926
	Totaal lasten	11.923.691	10.785.000	10.885.521	11.682.777	11.358.773	11.294.938	11.196.791	11.208.258
I	Personeelskosten	-75.614	0	0	-376.584	-376.584	-376.584	-376.584	-376.584
	Huisvesting en organisatie	-76.610	0	0	-111.378	-111.378	-111.378	-111.378	-111.378
	ICT	0	0	0	0	0	0	0	0
	Overige baten	0	0	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	-152.224	0	0	-487.962	-487.962	-487.962	-487.962	-487.962
SALDO	11.771.467	10.785.000	10.885.521	11.194.815	10.870.811	10.806.976	10.708.829	10.720.296	

Verbonden partijen

Hieronder worden de aan de Algemene dekkingsmiddelen gelieerde verbonden partijen vermeld. Naast de paragraaf Verbonden partijen waar de bestuurlijke en financiële belangen worden vermeld, wordt onderstaand de beleidsmatige bijdrage (door de verbonden partij) aan de gemeentelijke doelstelling en de daarmee samenhangende risico's vermeld.

Verbonden partijen	Bijdrage aan de gemeentelijke doelstellingen	Risico's
Vitens n.v.	Exploitatie van een drinkwaterbedrijf.	
N.V. Bank Nederlandse gemeenten	Het aanbieden van financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang, tegen zo laag mogelijke kosten.	Geen
Belastingensamenwerking Hoogheemraadschap Utrecht	De behartiging van het belang van het goed en doelmatig verrichten van uitvoerende taken op het gebied van gemeentelijke belastingen en de wet WOZ.	Geen
Regionale ict dienst	Het openbaar lichaam is ingesteld met als doel het uitvoeren van taken die zien op het garanderen van de continuïteit en kwalitatief adequate dienstverlening op het terrein van ICT en de hiervoor benodigde middelen, waaronder soft- en hardware voor de deelnemers aan de RID.	De doelstellingen zoals bij de oprichting waren vastgesteld zijn in 2017 gerealiseerd. Eind 2017 heeft het algemeen bestuur van de RID een toekomstvisie vastgesteld. Nu er stabiliteit in de organisatie en in de systemen is bereikt, kan de RID voortbouwen naar een dienstverlener die meegroeit en inspeelt op de wensen van de deelnemende gemeenten. De RID gaat zich in de periode 2018-2022 doorontwikkelen naar een 'flexibele en servicegerichte leverancier van informatiseringsoplossingen voor de deelnemers' in plaats van een operationele beheerorganisatie.

3 Paragrafen

De paragrafen geven als het ware een “dwarsdoorsnede” van de rekening, gezien vanuit een bepaald perspectief en zijn daarmee een belangrijke aanvulling op de informatie over de financiële positie.

1. Lokale heffingen

Deze paragraaf gaat in op de gemeentelijke belastingen.

2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf worden de financiële weerstand van de gemeente en de risico's die de gemeente loopt aan de orde gesteld.

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat vooral in op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, kunstwerken en dergelijke.

4. Financiering

Deze paragraaf gaat in op de wijze waarop de gemeente De Bilt omgaat met haar financiële vermogenswaarden, de treasuryfunctie.

5. Bedrijfsvoering

Deze paragraaf omvat de besturing en beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen binnen de gemeentelijke organisatie.

6. Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft de doelstellingen, activiteiten en de mate van financiële betrokkenheid weer van de samenwerkingsverbanden, waarin de gemeente De Bilt participeert en tevens een bepaalde bestuurlijke invloed kan uitoefenen.

7. Grondbeleid

Het grondbeleid van de gemeente De Bilt dient ondersteunend te zijn ten behoeve van de overige programma's. Door het verwerven, bouwrijp maken en uitgeven van gronden houdt de gemeente immers grip op de realisering van beleid; bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening.

8. Duurzaamheid

Deze nieuwe paragraaf geeft inzicht in het door de gemeente gevoerde beleid omtrent de klimaatdoelstellingen uit het klimaatakkoord, waarbij van de centrale overheden een forse bijdrage wordt gevraagd.

3.1 Lokale heffingen

De lokale lastendruk bestaat uit de belastingen en heffingen die de gemeente De Bilt aan de inwoners van de gemeente in rekening brengt om de algemene voorzieningen in stand te houden. Het gaat hierbij om de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing, het rioolrecht en de hondenbelasting.

Tarievenbeleid

Werkwijze overhead toerekening

Voor de toerekening van overheadkosten hebben we de reële verdeling van de uren als vertrekpunt genomen en vervolgens de notitie overhead van de commissie BBV toegepast.

Lokale lastendruk

Bij de begroting worden jaarlijks de tarieven voor de onroerende zaakbelastingen (OZB), afvalstoffenheffing en het rioolrecht vastgesteld. Ons beleid is erop gericht om de inkomsten uit de onroerende zaakbelasting ten opzichte van het voorgaande begrotingsjaar aan te passen aan het verwachte inflatiepercentage. Voor het jaar 2019 is de OZB opbrengst met 2,4% verhoogd. Aan de bepaling van de tarieven inzake het rioolrecht ligt het vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan ten grondslag. De tarieven van de afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op de inkomsten die nodig zijn om de inzameling van afvalstoffen kostendekkend te kunnen realiseren.

In de onderstaande tabel zijn de in de begroting geraamde inkomsten uit lokale heffingen opgenomen.

GERAAMDE INKOMSTEN UIT LOKALE HEFFINGEN	Begroting 2018	Begroting 2019
OZB Woningen	7.650.574	7.834.188
OZB Niet-woningen (gebruikers)	1.336.724	1.354.338
OZB Niet-woningen (eigenaren)	2.027.139	2.090.258
Afvalstoffenheffing	3.848.300	3.971.505
Rioolheffing	4.924.044	5.106.838
TOTAAL	19.786.781	20.357.127

In de onderstaande tabellen is de weergave van de ontwikkeling van de lastendruk in de jaren 2017 tot en met 2019 opgenomen.

LASTENDRUKONTWIKKELING VOOR HUURDERS	2017		2018		2019	
	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden
OZB	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rioolrecht	259,20	259,20	252,00	252,00	258,00	258,00
Afvalstoffenheffing	257,70	133,20	255,00	132,00	267,00	138,00
Lastendruk	516,60	392,40	507,00	384,00	525,00	396,00
MUTATIE IN EURO'S	-28,20	-25,20	-9,60	-8,40	18,00	12,00

LASTENDRUKONTWIKKELING VOOR HUISEIGENAREN	2017		2018		2019	
	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden	Gezin	Alleen staanden
OZB	495,00	495,00	512,00	512,00	525,00	525,00
Rioolrecht	259,20	259,20	252,00	252,00	258,00	258,00
Afvalstoffenheffing	257,70	133,20	255,00	132,00	267,00	138,00
Lastendruk	1.012,90	887,40	1.019,00	896,00	1050,00	921,00
MUTATIE IN EURO'S	7,90	9,40	6,10	8,60	31,00	25,00

Het verschil in de ontwikkeling van de lastendruk komt omdat er geen OZB wordt geheven over de huurwoningen. Om een ontwikkeling van de lastendruk te kunnen berekenen gebruiken wij als voorbeeld een WOZ-waarde van € 452.505 in 2018 en voor 2019 € 475.130. De gemiddelde lastendruk stijgt voor de huiseigenaren ten opzichte van het jaar 2018. Voor huurders is er ook sprake van een stijging.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De onroerende zaakbelastingen zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen. Met de opbrengst hiervan dekt de gemeente de lasten van een deel van de gemeentelijke voorzieningen. De tarieven worden

uitgedrukt in een percentage van de economische waarde, die wordt vastgesteld op grond van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ).

In de onderstaande tabel zijn de tarieven als percentages van de economische waarde weergegeven.

OZB-TARIEVEN 2016 – 2018 in % VAN DE ECONOMISCHE WAARDE	Woningen	Niet-woningen	
	Eigenaren	Gebruikers	Eigenaren
2017	0,1189%	0,2079%	0,2598%
2018	0,1131%	0,2117%	0,2646%
2019*	0,1104%	0,2229%	0,2787%

*) De WOZ waarden per 1 januari 2018 worden in december 2018 definitief. Dit kan tot tariefwijzigingen voor het jaar 2019 leiden.

Afvalstoffenheffing

Na herijking van de kosten voor de afvalverwijdering bedraagt het tarief voor de afvalstoffenheffing voor meerpersoonhuishoudens € 267. Dit is een stijging ten opzichte van 2018 van € 13,00. Voor éénpersoonshuishoudens is het tarief bijgesteld tot € 138 en dat is een stijging van € 6,00. De verwachting was dat de heffing zou dalen als gevolg van een betere afvalscheiding. In ongewijzigde omstandigheden had dat ook gekund. Echter, de inzameling is opnieuw aanbesteed en duurder geworden, de verwerkingskosten van PMD zijn gestegen, de vergoeding voor PMD is verlaagd en de verbrandingsbelasting op restafval is van € 13 naar € 31 per ton gestegen. Zonder de betere afvalscheiding hadden we veel meer restafval gehad en zouden de kosten veel hoger liggen.

Rioolheffing

De heffing van de rioolheffing is gebaseerd op het aantal m³ waterverbruik en gaat uit van gedifferentieerde tarieven. Het meest voorkomende tarief voor de rioolheffing is in 2019 € 258, een stijging van € 6,00 (afgerond 2,4%, conform het inflatiepercentage, de overige meerkosten worden uit de egaliseringsreserve gedekt). Bij het vaststellen van de tarieven is gebruik gemaakt van een staffel waarbij het verbruik in m³ leidend is om het tarief te bepalen.

Hondenbelasting

De hondenbelasting wordt aangemerkt als een onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen van de gemeentelijke uitgaven. De tarieven voor hondenbelasting zijn met 2,4% geïndexeerd. De tarieven voor 2019 zijn als volgt: 1^e hond € 99,60, elke volgende hond € 199,20 en voor kennels € 398,40.

Leges

Bij het aanbieden van de legesverordeningen 2019 zijn met uitzondering van de toeristenbelasting de tarieven in principe verhoogd met het inflatiepercentage 2,4%. Het tarief voor de toeristen- en forensenbelasting 2019 is met 1,8%, het inflatiepercentage van 2018 verhoogd. Van de tariefwijziging kan worden afgeweken indien mocht blijken dat er wettelijke bepalingen of andere bijzondere oorzaken zijn die wijzigingen behoeft. Hierover wordt u in het raadsvoorstel legesverordeningen 2019 indien nodig nader geïnformeerd. De opbrengst van de reclamebelasting wordt benut voor het centrumfonds.

Kostendekking

De kostendekking van de afvalstoffen- en rioolheffing, alsmede de leges zijn in het volgende overzicht weergegeven. In 2014 is diepgaand onderzoek gedaan naar de kostendekking van de leges. In 2019 zal dit onderzoek opnieuw worden uitgevoerd.

Berekening van kostendekking	afval	riool	leges titel 1	leges titel 2	leges titel 3
Kosten taakveld, incl. omslagrente	2.982.176	3.905.622	758.512	1.193.600	123.000
Inkomsten taakveld	575.000	353.768	0	0	0
Netto kosten taakveld	2.407.176	3.551.854	758.512	1.193.600	123.000
Toe te rekenen kosten					
Overhead incl. omslagrente	943.000	461.000	158.436	171.857	43.316
BTW	621.329	1.093.984	0	0	0
Totale kosten	3.971.505	5.106.838	916.948	1.365.457	166.316
Opbrengst heffing	3.971.505	5.106.838	493.555	1.335.230	45.000
Dekkingspercentage	100%	100%	54%	98%	27%

Kwijtscheldingen

Binnen onze gemeente kunnen minder draagkrachtige burgers in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. In principe kan onder voorwaarden kwijtschelding worden verleend voor rioolrecht, afvalstoffenheffing en hondenbelasting (alleen de eerste en tweede hond). Bij kwijtschelding past de gemeente een inkomens- en vermogenstoets toe. Het verlenen van kwijtschelding geschiedt grotendeels geautomatiseerd. De Stichting Landelijk Inlichtingenbureau ondersteunt de gemeente De Bilt en toetst de kwijtscheldingen. Hierbij hanteert zij aanvullend de wettelijke vermogenstoets. Een en ander kan leiden tot een afname van het aantal kwijtscheldingen in 2019.

Kwijtschuldige belasting	2018	2018	2019	2019
	Totaal begroot	Aantal kwijtscheldingen	Totaal begroot	Aantal kwijtscheldingen
Afvalstoffenheffing	184.984	1.014	165.593	857
Rioolheffing	231.576	996	204.418	859
Hondenbelasting	17.550	180	12.749	128
Totaal	434.110		382.760	

Uitvoering belastingtaken

Sinds 2014 verzorgt de Belasting Samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU), voor de gemeente De Bilt de heffing en invordering van de lokale belastingen.

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Definitie weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de gemeentelijke risico's; het risicoprofiel van de gemeente.

Beleidskaders

Met de Nota Weerstandsvermogen heeft de gemeente haar risicomanagement vorm gegeven. De gemeentelijke aanpak is integraal waarbij aandacht is voor de volgende aspecten:

- voldoende controlebewustheid binnen de organisatie;
- een deugdelijke inventarisatie van risico's;
- beheer van een risico begint bij de besluitvorming;
- een optimale beheersing van deze risico's;
- goede informatie en communicatie over risico's;
- voldoende monitoring van bovenstaande stappen.

Onder een risico worden mogelijke ontwikkelingen verstaan die de realisatie van de beleidsdoelstellingen in de meerjarenbegroting 2019 - 2023 en grond- en investeringsprojecten beïnvloeden. Relevant voor de bepaling van het risicoprofiel zijn die risico's die niet via verzekering en of door een voorziening zijn afgedekt. Voor al deze risico's is – met inachtneming van de ingezette beheersmaatregelen – een inschatting gemaakt van de kans dat het risico zich in de komende 10 jaar kan voordoen en de (minimale en maximale) financiële impact die deze gebeurtenis dan zal hebben op de gemeente. Alleen risico's met:

- een resterende gemiddelde impact groter dan € 100.000;
- een resterende kans dat het risico zich in werkelijkheid voordoet groter is dan 5% en
- de kans maal de impact minimaal € 15.000 bedraagt,

worden meegenomen in het profiel. Structurele risico's worden bij de kwantificering 2 maal meegenomen. Het risicoprofiel wordt bepaald met behulp van een Monte Carlo simulatie per risico. Bij de bepaling van het profiel wordt een betrouwbaarheidspercentage van 95% gehanteerd. In de nota Weerstandsvermogen is als kader gesteld dat het weerstandsvermogen – het verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel – minimaal 1 moet bedragen. Hierbij is als randvoorwaarde aangegeven dat de risicoreserve minimaal 50% van het risicoprofiel moet bedragen. Het risicoprofiel bestaat uit incidentele en structurele risico's. In deze paragraaf zijn de verwachte verliezen op structurele of incidentele risico's afgezet tegen de structurele en de incidentele weerstandscapaciteit. Hierdoor is inzicht verschaft in het structurele en het incidentele weerstandsvermogen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit inkomensverhogende maatregelen zoals belastinginkomsten (hoger belastingen of uitbreiding van het woning areaal), extra legesinkomsten en ruimte binnen de begroting. Incidentele weerstandscapaciteit betreft vrij vermogen zoals de vrije reserve, risicoreserve en stille reserves (vastgoed die niet noodzakelijk is voor de realisatie van de gemeentelijke beleidsdoelen).

Getroffen maatregelen

De gemeente heeft de meerjarige onderhouds- en vervangingskosten grotendeels binnen de meerjarenbegroting afgedekt. Daarnaast zijn voorzieningen getroffen voor verplichtingen die rusten op de gemeente. Per 31 december 2017 werd € 11,8 mln. aangehouden in voorzieningen.

VOORZIENINGEN (x €1.000)	2013	2014	2015	2016	2017
Voorziening voor bestaande verplichtingen	379	319	91	156	462
Onderhoudsegalisatie	702	556	505	1.287	1.144
Dubieuze debiteuren	181	149	149	226	215
Grondexploitatie	6.900	10.000	10.000	10.000	10.000
Door derden beklemden middelen	141	49	9	9	9
TOTAAL VOORZIENINGEN	8.303	11.073	10.754	11.678	11.830

De voorzieningen dubieuze debiteuren en grondexploitatie worden op de balans direct in mindering gebracht op de activa waarop deze voorziening betrekking heeft. De onderhoudsegalisatievoorziening wordt aangehouden voor wegenbeheer, openbare verlichting en onderwijs. De voorziening Grondexploitatie wordt aangehouden om de verwachte verliezen op het Centrumplan en De Leijen Zuid af te wikkelen. Naar huidige inzicht tendert het verlies op het centrumplan naar dik € 7 mln. en De Lijen Zuid naar € 2,8 mln.

Een aantal risico's is verzekerd. Het gaat om de volgende zaken:

- Politieke molestverzekering voor bestuurders en ambtenaren (excl. brandweer);
- Gemeentelijke aansprakelijkheid personen- en zaakschade;
- Collectieve rechtsbijstandsverzekering voor gemeenteambtenaren;
- Bouw- en montageverzekering (CAR-verzekering);
- Verzekeringen voor de gemeentelijke voertuigen, gemeentelijke gebouwen waaronder sportaccommodaties, dorpshuizen en scholen (brandverzekering), machinebreuk verzekering (zwembad), verzekering voor kunstwerken (en transport/ verblijf tentoonstellingen) en instrumenten/apparatuur.

De kosten voor deze verzekeringen zijn binnen de begroting gedekt. In de meerjarenbegroting van 2019 - 2023 is hiervoor € 261.000 opgenomen en jaarlijks een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 105.000.

Gemeentelijke Reserves

De gemeentelijke reserves kunnen indien zij niet bestemd zijn voor specifieke uitgaven, worden aangewend voor het opvangen van onvoorziene gebeurtenissen. De reserves bedroegen per 31 december 2017 € 18,4 mln.

RESERVES (BEDRAGEN MAAL € 1.000)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vrije reserve	2.258	2.690	3.069	3.959	4.147	5.306	6.219
(Begroot) Resultaat	-1.628	-1.952	454	124	1.096	849	1.643
Risicoreserve*	11.206	11.206	11.206	11.206	11.206	11.206	11.206
Bestemmingsreserves	6.575	4.532	2.313	1.988	1.663	1.577	1.490
TOTAAL AAN RESERVES	18.410	16.476	17.042	17.277	18.112	18.938	20.558

*) De risicoreserve is inclusief de reserve Grondexploitatie.

In bovenstaand overzicht is de dynamische ontwikkeling van de gemeentelijke vermogen conform de meerjarenbegroting 2019 – 2023. De begrote onttrekkingen en stortingen inclusief het begrote resultaat per jaargang zijn hierin verwerkt.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit twee onderdelen: de incidentele en de structurele capaciteit.

De incidentele capaciteit

Incidentele capaciteit is het vermogen om eenmalige tegenvallers op te vangen zonder dat dit invloed heeft op het ingezette gemeentelijke beleid (begroting 2017). De vrij beschikbare reserves bestaan uit:

- De vrij aanwendbare reserves;
- De vrij aan te wenden ruimte binnen bestemmingsreserves;
- De stille reserves.

Ad a. De vrije reserve

Onder vrij aanwendbare reserves wordt verstaan die reserves waar de raad in eerste aanleg geen specifieke beleidsbestemming aan heeft gekoppeld. Voor deze paragraaf praten we over:

De Vrije Reserve

De stand per 31 december 2017 is circa € 2,26 mln. (vrije reserve vermeerderd met het resultaat exclusief het sociaal domein). Naar huidig inzicht zal de reserve per 31 december 2023 circa € 6,2 mln. (excl. resultaat € 1,6 mln.) bedragen.

Doelstelling: De vrije (algemene) reserve wordt gebruikt voor de afwikkeling van exploitatietekorten dan wel overschotten. Ze heeft een bufferfunctie en wordt uitsluitend aangewend voor ongedekte eenmalige lasten.

Ad b. De vrij aan te wenden ruimte binnen bestemmingsreserves

De gemeente heeft 2 vrij aan te wenden bestemmingsreserves binnen haar eigen vermogen. Dit betreffen de risicoreserve en de reserve Grondexploitatie. Tezamen bedragen deze reserves naar huidig inzicht per 31 december 2021 € 11,2 miljoen.

Doelstelling: De reserve is bedoeld voor (on)voorziene ontwikkelingen, bijvoorbeeld calamiteiten die niet zijn afgedekt door een verzekering of andere reserves en voorzieningen.

De risicoreserve is tezamen met de vrije reserve en de reserve grondexploitaties momenteel toereikend om het incidentele risico's van de gemeente af te dekken. Voor de overige bestemmingsreserves heeft de raad een concreet beleidsdoel vastgesteld. Het gedefinieerde uitgangspunt is dat de financiële middelen voldoende moeten zijn om tegenvallers op te vangen zonder dat dit beleidsgevolgen heeft. Daarom blijven deze buiten de berekening van de weerstandscapaciteit. Als het nodig is, kunnen ze wel gebruikt worden voor het afdekken van onverwachte niet begrote kosten.

Ad c. De stille reserves

Tot de stille reserves worden gerekend de deelnemingen en bezittingen welke niet noodzakelijk zijn voor de bedrijfsvoering of realisatie van programmadoelstellingen en waarvan de reële waarde bij directe verkoop hoger is dan de boekwaarde. Voor de meeste deelnemingen van de gemeente is de economische waarde niet te bepalen, omdat de aandelen van deze ondernemingen niet op een (inter)nationale markt verhandeld worden. Per 1 januari 2016 is de gemeente aandeelhouder geworden van de BIGA Groep bv. De BIGA heeft de afgelopen vijf jaar structureel winst gemaakt waarvan maar een deel (25%) is uitgekeerd als dividend. Hierdoor vertegenwoordigen de aandelen een waarde van circa € 400.000. De waarde waarvoor de aandelen op de balans staan is circa € 80.000 (aankoopwaarde). Hiermee vertegenwoordigen de aandelen een stille reserve van circa € 320.000.

Bijna alle gemeentelijke (onroerende) bezittingen zijn voor de bedrijfsvoering noodzakelijk of worden ingezet om beleidsdoelstellingen te realiseren. De gemeente bezit een aantal achterblijvende locaties waarvan de werkelijke opbrengsten nog niet gedetailleerd in kaart zijn gebracht. Op basis van een aantal locaties is de inschatting gemaakt dat de winst op circa € 1,5 mln. wordt geschat welke wordt aangewend om het vastgoedbeheer structureel te versterken. Wij verwachten hiernaast geen vrije reserves. Wel bezit de gemeente zeven woningen die noch voor de bedrijfsvoering noch voor de realisatie van beleidsdoelen noodzakelijk zijn. Van deze zeven worden voorlopig drie nog niet verkocht zodat kan worden ingespeeld op ontwikkelingen in de directe omgeving van deze woningen. De economische waarde van de resterende vier woningen is circa € 1,3 mln. Omdat deze huizen worden verhuurd, komt de directe verkoopwaarde overeen met circa 60% van de economische waarde (€ 770.000). De totale stille reserve wordt hiermee geschat op € 1,1 mln.

De structurele capaciteit

De structurele capaciteit bestaat uit de middelen die blijvend ingezet kunnen worden om tegenvallers in de begroting op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het meerjarig beleid.

Het betreft de volgende middelen:

1. de post voor onvoorziene uitgaven;
2. de ruimte binnen de begroting;
3. de onbenutte belastingcapaciteit.

Ad 1 Onvoorziene uitgaven (jaarlijks € 105.000 beschikbaar in de begroting)

Deze post wordt gebruikt voor eenmalige onvoorziene ontwikkelingen die bij de begroting niet zijn meegenomen.

Ad 2 de ruimte binnen de begroting

Dit betreft het resultaat na bestemming van de begroting plus de stortingen in de vrije reserve.

Ad 3 Onbenutte belastingcapaciteit

Hiermee wordt bedoeld de ruimte tussen de feitelijke belastingopbrengsten en heffingen én de opbrengsten die de gemeente zou ontvangen o.b.v. de uitgangspunten die het rijk hanteert voor de zgn. artikel 12 status in de Financiële Verhoudingswet. Het rijk hanteert bij het toekennen van deze status de volgende uitgangspunten:

- alle rechten, heffingen en leges moeten kostendekkend zijn vastgesteld;
- het tarief voor de OZB moet zijn vastgesteld op 120% van de rekentarieven dat worden gehanteerd bij de vaststelling van de belastingcapaciteit voor het gemeentefonds.

ONBENUTTE BELASTING-CAPACITEIT T.O.V. ART 12 NORMERING	Theoretische opbrengst		Gemeente De Bilt		Onbenutte belasting-capaciteit
	Percentage van de woningwaarde	Opbrengst	Percentage van de woningwaarde	Opbrengst	
woningen eigenaren	0,1199%	8.140.078	0,1104%	7.494.490	645.589
niet woningen eigenaar	0,1883%	1.450.862	0,2787%	2.146.822	
niet woningen gebruiker	0,1518%	1.078.040	0,2229%	1.583.463	
Rioolrechten		5.344.964		5.106.838	238.126
Afvalstoffenheffing		4.546.505		4.546.505	0
Leges		2.239.814		2.239.814	0
ONBENUTTE BELASTINGCAPACITEIT					883.715

Uit bovenstaand berekening blijkt dat de gemeente circa € 0,88 mln. aan onbenutte belastingcapaciteit heeft. Dit is circa 1% van de gemeentelijke inkomsten.

Conclusie

De totale weerstandscapaciteit van de gemeente bedraagt in 2023 circa € 26,6 miljoen.

WEERSTANDSCAPACITEIT	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1. Structureel						
Onvoorzien		108	215	323	430	538
Onbenutte belasting- en heffingscapaciteit			884	1.767	2.651	3.535
Structureel resultaat	0	561	561	188	64	64
2. Incidenteel						
Vrije reserves	2.317	2.633	3.523	4.083	5.243	6.156
Incidenteel resultaat	-1.895	330	0	972	725	1.519
Risicoreserve	11.135	11.135	11.135	11.135	11.135	11.135
Stille reserve	1.090	1.090	1.090	1.090	1.090	1.090
Reserve Grondexploitaties	71	71	71	71	71	71
TOTAAL	13.034	15.926	17.478	19.629	21.533	24.231

Bovenstaande tabel laat zien dat de post onvoorzien, de onbenutte belastingcapaciteit en het structurele deel van het resultaat (inclusief begrote storting in de vrije reserves) cumulatief meetellen in de weerstandscapaciteit. Hogere belastinginkomsten zijn net als de post onvoorzien en een structureel positief resultaat jaarlijks inzetbaar voor de opvang van onvoorziene ontwikkelingen. In het risicoprofiel worden de structurele risico's verdubbeld. Hierdoor wordt het risicoprofiel uitgedrukt als een eenmalige last voor de gemeente. Door de structurele ruimte in de begroting en de belastingen voor de komende 4 jaar in kaart te brengen en deze te totaliseren wordt de totale financiële ruimte inzichtelijk gemaakt om de lasten van de (incidenteel gemaakte) risico's op te vangen. De structurele ruimte binnen de begroting bestaat uit de post "onvoorzien" (€ 0,1 mln.), de geraamde structurele afstorting in de vrije reserve (totaal € 0,4 mln. per jaar), de structurele ruimte binnen het resultaat (€ 0,1 mln. per jaar) en de onbenutte belastingcapaciteit. Het restant van het geraamde resultaat wordt aangemerkt als incidenteel. Binnen de gemeentelijke belastingen resteert nog een beperkte belastingcapaciteit. De gemeentelijke inkomsten stijgen met circa € 0,88 mln. wanneer de gemeente haar resterende belastingcapaciteit aanwendt. Dit levert in de loop van vier jaar bijna € 3,5 mln. op. De totale structurele weerstandscapaciteit is circa € 1,5 mln. in 2019. De komende 4 jaar kan de gemeente in totaal circa € 15,25 mln. aan incidentele overschrijdingen opvangen.

Risicoprofiel

Bij de berekening van het risicoprofiel is de onderstaande kansverdeling aangehouden.

Omschreven als	Geschatte kans dat het risico zich in werkelijkheid voor zal doen
Zeer onwaarschijnlijk	5%
Onwaarschijnlijk	10%
Uitzonderlijk	30%
Mogelijk	50%
Aannemelijk	70%
Waarschijnlijk	90%
Zeer waarschijnlijk	95%

Alle gemeentelijke bedrijfsactiviteiten en -processen zijn beoordeeld op mogelijke risico's. Op basis van deze beoordeling is de onderstaande tabel samengesteld. In deze tabel zijn alle ons bekende ontwikkelingen die de realisatie van de meerjarenbegroting 2018 kunnen beïnvloeden als risico meegenomen. De benoemde risico's bestaan veelal uit meerdere risico's waarbij de impact is getotaliseerd. Per risico is de impact berekend op basis van de ingeschatte kans, de verwachte minimum en maximum impact en in hoeverre die risico incidentele dan wel structurele effecten heeft. In de berekening van het risicoprofiel (RP) zijn alle onderscheiden risico's individueel meegenomen.

BEKENDE RISICO'S MET GESCHAT PROFIEL PER 31-12-2017	Min.	Max.	Kans	S/I	RP
BEDRIJFSVOERINGSRISICO'S					
1 Compliance (voldoen aan wet en regelgeving) en Integriteit	0,1	0,3	Onwaarschijnlijk	I	0,02 Mln.
2 Personeels en organisatierisico's	0,5	5,3	Aannemelijk	I/S	3,87 Mln.
3 Fiscale claims	0,5	1,2	Waarschijnlijk	I	0,81 Mln.
3 Crisisbeheersing	0,2	1,0	Onwaarschijnlijk	I	0,09 Mln.
4 In- en externe fraude	0,1	0,3	Mogelijk	I	0,12 Mln.
5 Informatiebeveiliging / datalekken / onbevoegd aanwezig	0,1	1,2	Aannemelijk	I	0,53 Mln.
RISICO'S BIJ BELEIDSVORMING					
1 Naleving beleid / procedures door (externe) uitvoerders	0,1	0,5	Onwaarschijnlijk	I	1,21 Mln.
2 Beleidsvorming onzorgvuldig (gevolgen misbruik / oneigenlijk gebruik)	0,1	0,6	Mogelijk	I	Mln.
BELEIDSRISICO'S					
1 Decentralisatie Rijkstaken	0,1	4,2	Aannemelijk	I/S	0,72 Mln.
2 Wet Maatschappelijke Ondersteuning					
· Begeleiding	0,1	0,9	Waarschijnlijk	S	0,46 Mln.
· Huishoudelijke hulp	0,35	0,7	Waarschijnlijk	S	0,44 Mln.
3 Jeugdhulp	0,5	2,3	Waarschijnlijk	S	0,30 Mln.
4 Uitvoering Participatiewet (BIGA)	-0,2	-0,2	Waarschijnlijk	I	0,46 Mln.
5 RDWI	0,1	0,2	Zeer waarschijnlijk	S	0,28 Mln.
6 Inkomensondersteuning	0,1	0,6	Zeer waarschijnlijk	I	0,04 Mln.
7 Onderwijshuisvesting	0,1	0,8	Mogelijk	S	0,09 Mln.
8 Wettelijke zorgplicht Openbaar Onderwijs (faillissement stichting)	0,4	1,0	Mogelijk	I	1,05- Mln.
19 Veiligheidsregio Utrecht	0,1	0,2	Mogelijk	S	0,38 Mln.
10 Algemene uitkering	-0,8	0,2	Waarschijnlijk	S	0,04 Mln.
11 Risico op geraamde belastingen en heffingen (5% en 15%)	0,3	0,6	Waarschijnlijk	I	1,21 Mln.
12 Voorzieningenniveau sportaccommodaties	0,1	0,2	Onwaarschijnlijk	S	0,62 Mln.
13 Brandweerkazernes (Leyenseweg, Groenekan en Westbroek)	0,1	0,3	Waarschijnlijk	I	0,20 Mln.
14 Overige opendeinde financiering (leerlingenvervoer ect.)	0,1	0,1	Aannemelijk	I	0,08 Mln.
15 Actualisering Beheerplannen Openbare Ruimte/ Gebouwen / GRP	0,1	1,1	Onwaarschijnlijk	S	1,50 Mln.
16 Nieuwbouw sport en culturele voorzieningen	0,1	1,1	Waarschijnlijk	S	1,11 Mln.
17 Omgevingsdienst regio Utrecht	0,1	0,3	Aannemelijk	S	0,23 Mln.
18 Regionale ICT dienst	0,1	0,2	Aannemelijk	S	0,39 Mln.
19 Uitvoering subsidieverordening	0,1	0,2	Aannemelijk	S	0,04 Mln.
20 Vergunningverlening	0,1	0,3	Aannemelijk	I	0,29 Mln.
21 Bestemmingsplannen	0,1	0,2	Waarschijnlijk	S	0,16 Mln.
EIGENDOMSRISICO'S					
1 Bodemverontreiniging	0,5	1,0	Zeer onwaarschijnlijk	I	0,05 Mln.
2 Brand, storm en noodweer bedrijfsgebouwen	0,1	2,0	Onwaarschijnlijk	I	0,09 Mln.
3 Storing hard- en software en informatieschade	0,2	2,0	Onwaarschijnlijk	I	0,85 Mln.
4 Schade aan openbare ruimte en of voorzieningen (onverz.)	0,1	1,0	uitzonderlijk	I	0,50 Mln.
5 Vermissing waardedocumenten / Niet vernietigen oude reisdocumenten	1,0	3,0	Zeer onwaarschijnlijk	I	0,14 Mln.
6 Vandalisme / (moedwillige) vernieling gem. bezittingen	0,1	0,2	uitzonderlijk	I	0,06 Mln.
7 Diefstal/overval/inbraak	0,1	0,2	Onwaarschijnlijk	I	0,02 Mln.

BEKENDE RISICO'S MET GESCHAT PROFIEL PER 31-12-2017		Min.	Max.	Kans	S/I	RP
Grondexploitaties en projecten						
1	Ondertunneling Leijenseweg	0,1	0,9	Waarschijnlijk	I	0,11 Mln.
2	Centrumplan Bilthoven (Emmaplein & Vinkenplein en Stationsgebied)	0,4	2,7	Zeer waarschijnlijk	I	1,48 Mln.
3	De Melkweg	-0,2	0,6	Zeer waarschijnlijk	I	0,69 Mln.
4	De Leijen Zuid	-0,2	-0,1	Waarschijnlijk	I	0,10- Mln.
5	Larenstein	-0,8	-0,1	Zeer waarschijnlijk	I	0,03- Mln.
6	Ontwikkeling (gemeentelijke) locaties	-0,1	1,2	Mogelijk	I	1,84 Mln.
AANSPRAKELIJKHEIDSRISICO'S						
1.	Achtervang constructie Corporaties	0	0,1	Onwaarschijnlijk	I	0,01 Mln.
2.	GewaARBorgde geldleningen	0	0,2	Uitzonderlijk	I	0,02 Mln.
3.	(Wettelijke) aansprakelijkheid	0,2	1,0	Onwaarschijnlijk	I	0,09 Mln.
4.	Legionellabacterie	0,2	0,5	Zeer onwaarschijnlijk	I	0,02 Mln.
5.	Planschadeclaims	0,1	0,3	Mogelijk	I	0,13 Mln.
TOTAAL RISICO'S GEMEENTE DE BILT		5,3	41,9			19,61 Mln.

Als elk risico zich eenmaal voordoet, zal de gemeente minimaal € 5,3 mln. en maximaal € 41,9 mln. moeten opvangen. Bij de bepaling van het risicoprofiel is rekening gehouden met de kans dat het risico zich voordoet en de structurele gevolgen die individuele risico's in zich dragen. Voor structurele risico's is tweemaal het intrinsieke risico in het profiel meegenomen, zodat de gemeente haar maatregelen weloverwogen kan nemen. Investerings die meerjarig nut verschaffen binnen de gemeente, worden geactiveerd. Bij de bepaling van het risicoprofiel van de gemeente zijn voor de risico's op investeringen de (extra) kapitaallasten voor de eerste twee jaar meegenomen. Aangehouden (risico)reserves zoals de reserve sociaal domein, worden in mindering gebracht op de ingeschatte risico's.

Bepaling risicoprofiel

Het risicoprofiel van de gemeente is gebaseerd op een Monte Carlo simulatie van deze risico's maal de kans dat het risico zich voor kan doen. Hierbij is uitgegaan van een zekerheid van 95%. Dit betekent dat de gemeente een relatief grote zekerheid heeft dat – wanneer het risico zich voordoet – dit in voldoende mate binnen het gemeentelijk risicoprofiel is meegenomen. Het risicoprofiel komt op basis van deze uitgangspunten uit op circa € 19,6 mln. Bij de jaarrekening 2017 was het risicoprofiel € 22,4 mln. terwijl dit in 2016 21,8 mln. was. Het risicoprofiel zakt nu onder de € 20 mln. De afname is voornamelijk het gevolg van:

1. Daling van beleidsrisico's met € 1,4 mln.
Dit is grotendeels het gevolg van het economisch herstel binnen Nederland. Hierdoor neemt de uitkering uit het gemeentefonds sterk toe. Verder stabiliseren de meeste andere risico's rondom vervanging en nieuwe voorstellen.
2. Afname risico's sociaal domein met € 2,0 mln.
De risico's rondom het sociaal domein nemen sterk af omdat het voorspelde tekort op de Jeugdhulp binnen de begroting wordt opgevangen. De verwachte toename aan kosten voor huishoudelijke hulp, taxivervoer en begeleiding zijn verwerkt in de begroting. Hier staat tegenover dat de kosten voor inkomensondersteuning afnemen omdat het aantal inwoners met bijstand afneemt door het economisch herstel binnen Nederland.
3. Toename eigendomsrisico's met € 0,68 mln.
De risico's op eigendommen neemt steeds meer toe door achterstallig onderhoud (zwembad) en toenemende kosten om achterblijvende locaties in exploitatie te krijgen. Vooral nog is onvoldoende geld beschikbaar om het gemeentelijk vastgoed goed te kunnen beheren. Dit moet worden gefinancierd uit de opbrengsten van achterliggende locaties. De verwachting is dat in 2019 en 2020 de verkoopopbrengsten worden gerealiseerd die nodig zijn om deze kosten te dekken. De risico's op grondexploitaties nemen verder af met circa € 0,25 mln.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het verhoudingsgetal tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. In onderstaande tabel is het incidentele en structurele weerstandsvermogen berekend. In de nota weerstandsvermogen is door de raad vastgesteld dat het integrale weerstandsvermogen niet onder de 1 mag komen. Hierin zijn geen normen gesteld aan het incidentele dan wel het structurele weerstandsvermogen.

	Risicoprofiel	Weerstandscapaciteit	Weerstandsvermogen
Structureel weerstandsvermogen	3,1 mln.	1,6 mln.	0,50
Incidenteel weerstandsvermogen	13,4 mln.	15,3 mln.	1,14
Totaal Weerstandsvermogen	19,6 mln.	24,2 mln.	1,24

Het incidentele risicoprofiel plus tweemaal het structurele risicoprofiel komt overeen met het integrale risicoprofiel. De incidentele weerstandscapaciteit (€ 15,3 mln.) vermeerderd met vier maal de structurele weerstandscapaciteit komt uit op € 21,5 mln. Het overige € 2,7 miljoen bestaat uit de vrije ruimte binnen de meerjarenbegroting.

Het integrale weerstandsvermogen komt hiermee stevig boven de norm van 1 uit. Het structurele deel van het weerstandsvermogen is met 0,50 iets hoger dan afgelopen jaren. Het incidentele weerstandsvermogen blijft robuust met 1,14.

Gemeentelijke kengetallen

In de begroting zijn een aantal verplichte kengetallen opgenomen die een indicatie geven van de financiële positie van de gemeente.

- De netto schuldquote (al dan niet gecorrigeerd voor verstrekte leningen) geeft een indicatie hoe hoog de gemeentelijke schulden in verhouding tot de gemeentelijke inkomsten is en daarmee drukt op de gemeentelijke exploitatie.
- Het solvabiliteitsratio (eigen vermogen gedeeld door het totaal van de passiva) geeft vervolgens inzicht in de mate waarin de gemeente haar bezettingen financiert met eigen vermogen en daarmee – in zwaar weer – aan haar financiële verplichtingen kan voldoen.
- Met de structurele exploitatieruimte wordt aangegeven in welke mate de gemeente de structurele lasten dekt door structurele baten. Door onderscheid te maken tussen de incidentele en structurele baten en lasten wordt de structurele ruimte binnen de begroting bepaald. Een tekort door incidentele uitgaven leidt niet direct tot grote problemen, maar wanneer structurele lasten worden gedekt door incidentele baten leidt dit op (korte) termijn tot problemen. Wanneer de baten (structureel) hoger zijn dan de lasten, kan de gemeenten met dit resultaat en de afschrijving de schuld (versneld) aflossen en daarmee direct de schuldquote en solvabiliteitsratio beïnvloeden.
- Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding tussen de geactiveerde waarde van de bouwgrond op de balans weer ten opzicht van de (begrote) baten. Dit geeft een indicatie in hoeverre de schuldquote beïnvloed is door de realisatie van grondexploitaties. Hoe hoger het percentage grondexploitatie is, hoe meer bezittingen de gemeente heeft waar op (korte) termijn inkomsten tegenover staan. Wanneer het percentage bij grondexploitaties hoog is, betekent dit dat de kosten reeds zijn gemaakt maar de verkoopopbrengst nog niet is gegenereerd. Bij verkoop van de gronden, zal – bij aflossing van de schuld – de schuldquote en solvabiliteitsratio afnemen. Een negatieve kengetal betekent dat de opbrengsten al zijn gegenereerd, maar nog een deel van de kosten moeten worden gemaakt. Veelal zijn dat kosten voor het woonrijp maken.
- De belastingcapaciteit als percentage van de inkomsten geeft inzicht in hoeverre belastingstijging de inkomsten voor de gemeente doen stijgen.

Financiële kengetallen*	Rek. 2016	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019
Netto schuldquote	97,6%	88,2%	93,5%	82,9%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	97,4%	87,2%	92,9%	82,2%
Solvabiliteitsratio	17,3%	16,4%	14,2%	16,8%
Structurele exploitatieruimte	4,5%	-1,6%	0,6%	0,4%
Grondexploitatie	8,2%	6,5%	12,2%	-6,6%
Belastingdruk	138,4%	140,0%	140,9%	145,2%
Woonlasten per inwoner	€ 454,00	€ 467,00	€ 461,80	€ 475,11
Schuld per inwoner	€ 1.705,00	€ 1.830,00	€ 1.934,00	€ 1.721,82
Inkomsten per inwoner	€ 2.110,00	€ 2.209,00	€ 2.068,00	€ 2.077,00
Uitgaven per inwoner	€ 2.015,00	€ 2.247,00	€ 2.057,00	€ 1.940,00
Saldo baten en lasten als % van de inkomsten	4,7%	-1,6%	1,0%	0,5%
Belastingcapaciteit als % van de inkomsten	1,6%	1,5%	1,5%	1,0%
Weerstandsvermogen	1,08	1,10	1,13	1,24
Weerstandscapaciteit (mln.)	€ 23,42	€ 24,51	€ 24,38	€ 24,23
Risicoprofiel (mln.)	€ 21,75	€ 22,36	€ 21,60	€ 19,61

*) De gemeentelijke inkomsten en uitgaven zijn exclusief interne doorbelastingen en reservemutaties bepaald.

De netto schuldquote zal in 2019 afnemen. Dit is voor een groot deel het gevolg van de inkomsten. De gemeentelijke schulden namen zowel in 2016 als 2017 toe. Ook voorzien wij een verdere stijging in 2018.

Dit is met name het gevolg van de hoge uitgaven voor het sociaal domein en de investeringskosten. De gemeentelijke investeringen zijn in 2018 waarschijnlijk hoger dan de afschrijvingslasten. Dit resulteert in een stijging van de schuldquote. Naar huidig inzicht neemt de schuldquote in 2019 sterk af. Deels omdat de schulden afnemen en omdat de inkomsten door verkoopopbrengsten van bouwgrond sterk stijgen.

De solvabiliteitsratio neemt de laatste jaren gestaag af. Eind 2016 werden de gemeentelijke bezittingen voor circa 17,3% gefinancierd door eigen middelen, in de begroting 2018 werd rekening gehouden met een verdere daling tot 14,2%. In 2019 zal dit waarschijnlijk nog voor 16,8% het geval zijn. Dit is deels het gevolg van de tekorten binnen het sociaal domein waardoor het eigen vermogen sterk is geslonken. Op de balans van de gemeente staat voor circa € 16 mln. aan nog te verkopen gronden (deels gereed, maar grotendeels onder handen). Voor de verkoop zal de gemeente nog circa € 10,7 mln. aan kosten moeten maken. De actuele verkoopwaarde van de gronden wordt geraamd op € 18,9 mln. Hierdoor zal het vreemd vermogen op de balans afnemen, waardoor de solvabiliteitsratio weer enigszins kan herstellen..

De gemiddelde lastendruk ligt in de Bilt circa 1,45 maal zo hoog als de gemiddelde lastendruk in Nederland. Hierbij zijn de nieuwe tarieven afgezet tegen de gemiddelde woonlasten in Nederland in 2018. De hoge woonlasten in de gemeente zijn het gevolg van de relatief hoge gemiddelde WOZ-waarde van het gemeentelijk woningbestand. Bij de verdeling van de beschikbare middelen voor gemeenten via het gemeentefonds houdt het Rijk rekening met deze gemiddelde WOZ-waarde. Het Rijk gaat ervan uit dat inwoners van een gemeente met een hoge WOZ-waarden meer te besteden hebben dan gemiddeld en daarom wordt de uitkering uit het gemeentefonds hiervoor gecorrigeerd. Dit betekent dat de gemeentelijke lasten voor een groter deel moeten worden opgebracht door haar eigen inwoners.

Conclusie

De weerstandscapaciteit neemt in 2019 sterk toe terwijl het risicoprofiel juist afneemt. Dit laatste is het gevolg van het verwerken en opvangen van de tekorten binnen het sociaal domein in de begroting en het afsluiten van lopende exploitaties. Hierdoor stijgt het weerstandsvermogen.

Wij concluderen dat de financiële positie van de gemeente steviger wordt, maar wij realiseren ons dat het financiële fundament fragiel is. De schuldenlast van de gemeente blijft, ondanks de daling, hoog. Beheersing van de lastenontwikkeling moet zorgen voor een steviger fundament

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De gemeente De Bilt heeft ongeveer 4.000 hectare aan openbare ruimte in beheer. In die openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor al die activiteiten heeft de openbare ruimte kapitaalgoederen voor de volgende bestemmingen:

1. Infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken)
2. Voorzieningen (groen en sportfaciliteiten)
3. Gebouwen en hulpmiddelen (tractie, brandweer, onderwijs)

De gemeente moet al haar kapitaalgoederen onderhouden. Voor het stellen van een kader ten behoeve van de kwaliteitseisen en hiervoor te maken kosten stellen wij beheerplannen op. Er zijn beheerplannen voor de volgende groepen voorzieningen:

1. Wegen
2. (Civiele) Kunstwerken
3. Verkeersregelinstallaties
4. Riolering
5. Openbaar groen
6. Bomen
7. Tractie
8. Gemeentelijke sportparken
9. Gemeentelijke gebouwen
10. Onderwijshuisvesting

Deels zijn deze beheerplannen gericht op regulier repeterend onderhoud en cyclische beheerprocessen, zoals voor het groenonderhoud, boombeheer en klein, dagelijks onderhoud aan wegen, riolering en gebouwenonderhoud. Andere plannen zijn meer gericht op vervanging en renovatie, zoals het Gemeentelijk Rioleringsplan en het Wegenbeheersplan. Ten aanzien van deze plannen is de volgende specifieke informatie te geven:

Wegen, kunstwerken en verkeersinstallaties

Onderdeel wegen

Volgens de wet moet de gemeente zorgen voor een goede staat van onderhoud van het gemeentelijk wegennet. Daarom moet het wegennet aan minimale eisen voldoen. Hiervoor worden de gebruikelijke richtlijnen van het CROW (nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte) gehanteerd.

Het kwaliteitsniveau brengen we tweejaarlijks via visuele inspecties in kaart. De fysieke inspecties zijn in het voorjaar van 2018 uitgevoerd en in het wegenbeheersysteem verwerkt zodat we de meerjarenplanning voor wegen hebben kunnen actualiseren en op het beheerplan riolering en andere (beheer)activiteiten kunnen afstemmen. Dit is belangrijk vanwege de efficiëntie en heeft een kostenbesparende effect.

In 2019 zijn voor het wegbeheer, naast reguliere onderhoudswerkzaamheden zoals overlagingen en herstratingen, de volgende projecten gepland:

1. Lorentzweg
2. Molenweg
3. Molenwiek
4. Bovenkruier

De renovatie van de Molenweg, Molenwiek en de Bovenkruier waren in 2018 gepland, echter door vertragingen worden deze werkzaamheden in 2019 uitgevoerd.

Onderdeel civiele kunstwerken

De gemeente De Bilt heeft circa 25 kunstwerken zoals bruggen en viaducten. Het kwaliteitsniveau voor het onderhoud aan kunstwerken is gelijk aan het CROW-niveau 'basis'. Vanuit de regulier beschikbare budgetten worden hiertoe maatregelen getroffen. Wanneer instandhouding met onderhoudsmaatregelen niet meer mogelijk of realistisch is, dienen we tot vervanging over te gaan.

Eind 2017 / begin 2018 zijn alle civiele kunstwerken (bruggen) geïnspecteerd. Naar aanleiding hiervan hebben wij een beheerplan civiele kunstwerken opgesteld. Dit plan dient nog ter vaststelling te worden

aangeboden aan het college. Uit de inspectie blijkt ook dat de civiele kunstwerken achterstallig onderhoud en gevaar tonen.

Om de achterstallige onderhoud weg te kunnen werken is jaarlijks een extra budget nodig van circa €40.000,-. Dit is voor grootonderhoud en ter dekking van de kapitaallasten ten aanzien van de investeringen.

Onderdeel verkeersregelinstallaties en verkeersvoorzieningen

Het beheerplan verkeersregelinstallaties (VRI's) gaat over het doelmatig beheer en onderhoud van VRI's in het Biltse wegennetwerk. Onze gemeente heeft 13 verkeersregelinstallaties. De gemiddelde levensduur van een VRI is 15 jaar. De meeste VRI's zijn in de afgelopen jaren vervangen. In de komende jaren bestaan de werkzaamheden voornamelijk uit het regulier onderhoud en schadeherstel. Deze werkzaamheden zijn via een raamovereenkomst uitbesteed voor de periode t/m medio 2020.

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP)

Eén van de doelstelling van het beheerplan rioleringen is het doelmatig beheer en onderhoud van de (vuil)waterafvoer in de gemeente. Een groot deel van het rioolstelsel in onze gemeente is vlak na de tweede wereldoorlog aangelegd en loopt nu tegen het einde van de levensduur. Daarom zal veel riolering in de komende 10 à 20 jaar moeten worden vervangen. Het accent zal de komende jaren dan ook liggen op vervanging van verouderde riolering. Om kostendekkend te blijven zal in de komende jaren de rioolheffing stijgen om de nodige vervangingen in de komende jaren uit te kunnen voeren. Uiteraard proberen we deze stijging zo beperkt mogelijk te houden.

De Wet Gemeentelijke Watertaken regelt de zorgplicht voor afval-, hemel- en grondwaterbeheer. Het gemeentelijk beleid ligt vast in het gemeentelijk rioleringsplan (GRP).

Eind 2015 is, via het vGRP 2016-2020, het beleid ten aanzien van waterbeheer voor een periode van 5 jaar opnieuw vastgesteld. De meerjarenplanning voor rioolvervangingen zijn afgestemd op andere (beheer)activiteiten. Dit is belangrijk vanwege de efficiëntie en heeft een kostenbesparende effect. In 2019 zijn daarop voor het rioolbeheer, naast reguliere onderhoudswerkzaamheden, de volgende projecten gepland:

1. Renovatie hoofdriool Den Dolder-waterzuivering (gedeeltelijk)
2. Vervanging riolering Ambachtstraat
3. Vervanging riolering Molenweg
4. Vervanging riolering Bovenkruier
5. Vervanging riolering Molenwiek
6. Vervanging riolering Pluvierenlaan
7. Vervanging riolering Korhoenlaan

In het kader van duurzaamheid worden de volgende straten/gebieden het hemelwater afgekoppeld van het rioolstelsel:

1. Molenweg
2. Molenwiek

Openbaar groen

Het openbaar groen, alle beplanting en grasvelden, onderhouden wij op het niveau zoals bepaald in het vastgestelde beeldkwaliteitsplan 'groen in beeld'. In dit beeldkwaliteitsplan staat welk gebied en welk type beplanting op welk onderhoudsniveau onderhoud moet worden.

In het coalitieakkoord hebben wij afgesproken jaarlijks 100.000 te investeren in het verbeteren van het groenonderhoud. Dit willen wij inzetten op renovaties van groenvakken, aangezien wij hierin achterstanden hebben. Wij richten ons daarbij op een sobere, doelmatige inrichting, waarmee een meerjarig beheersbaar groenareaal ontstaat. We ontwikkelen hiervoor een renovatieplan.

Bij deze renovaties sluiten we zoveel mogelijk aan op de geplande reconstructieprojecten in het kader van wegen- en rioleringenbeheer. Verder betrekken we hierbij nadrukkelijk de mogelijkheden tot participatie van burgers in het onderhoud van het groen.

Tractie

De tractie omvat de transportmiddelen en taakondersteunende machines voor wijkserviceteams en milieustraat. Wij onderzoeken op welke wijze kan worden overgegaan tot het uitbesteden van de taken op de milieustraat en welk materieel de nieuwe wijkserviceteams nodig hebben bij de uitvoering van hun taken. In 2019 ontwikkelen wij een nieuw beheerplan tractie waarin we de gevolgen van de uitbesteding van milieustraat, gladheidbestrijding en begraaflaatsen heeft voor de tractie. Hiermee brengen we in beeld wat de daarmee gepaard gaande investeringen zijn of juist het achterwege laten daarvan.

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente heeft 70 objecten in beheer. Dit loopt uiteen van binnensportaccommodaties, sociaal-culturele voorzieningen, dienstgebouwen tot woningen, kerktorens, en gronden. Daaronder zijn ook panden die hun oorspronkelijke functie hebben verloren, zoals een aantal onderwijsgebouwen. Voor het beheer van deze objecten gaan wij in 2019 verder met de uitvoering van de portefeuillestrategie zoals die door ons in 2018 is vastgesteld. Dat houdt het volgende in:

1. het project herontwikkeling achterblijvende gemeentelijke locatie, voor die locaties waarvan de gebouwen hun maatschappelijke functie hebben verloren.
2. Het verkopen van gebouwen die hun maatschappelijke functie hebben verloren.
3. De uitvoeringstaken van beheer en exploitatie van Vierstee, zwembad en Kees Boekehal onder te brengen in een publiek – publieke entiteit
4. Het onderhoud van gebouwen planmatig aan te pakken via een onderhoudsplan 2018 en een meerjarenprogramma voor 2019 e.v. op te stellen.

Sportparken

In 2014 is het beheerplan 'Gemeentelijke sportparken' geactualiseerd. Het beheerplan geeft voor de periode 2014-2025 inzicht in de manier waarop de gemeente de sportvelden onderhoudt. Het onderhoud aan de sportvelden is in belangrijke mate uitbesteed. Verder is in het beheerplan budget opgenomen voor groot onderhoud waaronder renovaties van velden en vervangen van bestaande velden. Voor de uitvoering hiervan wordt jaarlijks het sportaccommodatieprogramma vastgesteld door het college. Actualisatie van het beheerplan vindt in 2019 plaats.

Onderwijshuisvesting

De decentralisatie van de huisvesting van het primair, (voortgezet) speciaal en het voortgezet onderwijs heeft de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de onderwijshuisvesting bij het gemeentelijk bestuur gelegd. Om zo goed mogelijk invulling te geven aan deze taak wordt regelmatig het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) opgesteld. Inmiddels bestaat er behoefte aan een aanvulling op onderdelen van dit plan, waarbij aandacht bestaat voor maatschappelijke vraagstukken binnen het sociaal en het ruimtelijk domein. Dat was de aanleiding om in samenspraak met het Biltse onderwijs de Beleidsverkenning Integraal Huisvestingsplan onderwijs op te stellen. Hierin zijn uitgangspunten opgesteld die bij het voorbereiden van het beleidsplan onderwijshuisvesting (IHP) worden betrokken. Dit staat gepland voor 2020. Tot die tijd zal gebruik gemaakt worden van het geactualiseerde IHP dat in januari 2017 is vastgesteld.

De onderwijshuisvestingsmiddelen ten behoeve van de uitbreiding, gedeeltelijke vervanging en gedeeltelijke renovatie van de gebouwen van Het Nieuwe Lyceum hebben wij doorgedecentraliseerd aan het bevoegd gezag van Het Nieuwe Lyceum. Deze doordecentralisatie legt de verantwoordelijkheid bij het schoolbestuur. Deze grootschalige bouwkundige ingreep is in de loop van 2018 afgerond.

Vervangende nieuwbouw is gepland voor de Regenboog.

3.4 Financiering

De paragraaf Financiering wordt de uitvoering van de financieringsfunctie binnen de gemeente De Bilt uiteengezet. De uitvoering is gebonden aan de wettelijke voorschriften zoals opgenomen in de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido). In de Financiële Verordening van de gemeente zijn deze verder uitgewerkt. Deze kaders zijn nader uitgewerkt in het treasurystatuut van de gemeente De Bilt. Hierin is uitgewerkt hoe de gemeente de financiële middelen stuurt, beheert en controleert.

In het treasurystatuut is geregeld dat aan de hand van de liquiditeitenplanning eventuele nieuwe leningen worden aangetrokken. Hierbij is het doel om slechts de uiterst noodzakelijke middelen te lenen gedurende de periode dat dit daadwerkelijk nodig is. Hiermee worden de rentekosten zoveel mogelijk beperkt.

Rentevisie

De Nederlandse economie blijft zich gunstig ontwikkelen. De lichte terugval in het eerste kwartaal van 2018 is naar verwachting van tijdelijke aard. Indicatoren zoals het producentenvertrouwen zijn in de afgelopen maanden wat afgenomen, maar liggen nog steeds ver boven hun langjarig gemiddelde, wat duidt op voortdurend krachtige groei. De hoogconjunctuur houdt aan door de solide groei van de relevante wereldhandel, expansief begrotingsbeleid, ruim monetair beleid en een onstuimige woningmarkt. De hoogconjunctuur brengt een krachtige stijging van de werkgelegenheid met zich mee. Als gevolg daarvan daalt de werkloosheid scherp, van 4,9% in 2017 tot 3,4% in 2019. Tegelijkertijd neemt de inflatie toe, van 1,3% in 2017 tot 1,5% in 2018 en 2,3% in 2019. Naast de loonkostenstijging dragen hogere olieprijsen en een verhoging van de indirecte belastingen hieraan bij. Door de krapte op de arbeidsmarkt en hogere inflatie loopt de contractloonsstijging op, van 1,6% in 2017 tot 2,1% in 2018 en 3,1% in 2019. De economische groei bedraagt naar verwachting 2,9% in 2018 en 2,7% in 2019, na 3,2% vorig jaar. Daarmee ligt de piek in de economische groei achter ons en nemen de risico's rondom de groei toe. Deze risico's zijn:

1. Het conflict met Amerika over internationale handel. Dit is van direct belang voor de Nederlandse economie. Het effect van de tot nu toe ingevoerde handelsbeperkingen op de mondiale groei is verwaarloosbaar. Escalatie zou echter vérstrekkende gevolgen kunnen hebben en kan leiden tot forse bbp-verliezen op lange termijn.
2. Rondom de Brexit bestaan een aantal risico's. Wordt de scheiding door gebrek aan tijd, een harde scheiding met hoge(re) economische kosten aan beide zijden of wordt dit door goed overleg afgewend.
3. Door verkiezingen in verschillende Europese landen is in meerdere landen het sentiment ontstaan dat de nationale belangen niet worden gediend door het Europese project.
4. Meerdere landen aan de randen van Europa hebben zwakke wisselvallige valuta die binnen enkele maanden, weken, dagen sterk kunnen devalueren. Hierdoor kunnen banken binnen Europa in financiële problemen komen omdat in de afgelopen decennia veel Europees kapitaal is geleend aan deze sterk opkomende economieën.

Afhankelijk van bovenstaande risico's zullen de huidige lage rentes in 2019 licht sterker of fors stijgen. Hierbij zijn met name de bankrisico's van grote invloed. Gezien de huidige ontwikkelingen verwachten we in 2019 een gematigde stijging van de rentetarieven.

Zolang de jaarlasten (excl. reservestortingen) gelijk zijn aan de gemeentelijke inkomsten (excl. reserve-onttrekkingen) en de investeringsuitgaven groter zijn dan de afschrijvingslasten in de jaarrekening, nemen de (langlopende) leningen van de gemeente toe. De gemeente heeft haar exploitatielasten gefinancierd door haar inkomsten waardoor onvoldoende middelen overbleven om de investeringen af te dekken. Voor de financiering van deze investeringen werden leningen aangetrokken. Hierdoor is aantal leningen de afgelopen jaren gestaag gestegen en wordt momenteel (jaarrekening 2017) 69,8% gefinancierd door extern kapitaal (leningen). De gemeentelijke bezittingen worden nog voor 16,4 % intern gefinancierd (met reserves). Het restant (13,8% van de bezittingen) wordt gefinancierd door overige schulden, voorzieningen en banksaldi. De hieraan verbonden rentekosten belasten de begroting.

Door de hoge exploitatie uitgaven, welke deels het gevolg zijn van de decentralisaties van het sociaal domein, resteren onvoldoende middelen om de investeringen af te dekken. De huidige afschrijvingen bedragen jaarlijks circa € 4,5 tot 5 mln. Deels worden deze aangewend voor het afdekken van het

exploitatietekort. De huidige investeringslasten bedragen circa € 5,5 mln. Hierdoor ontstaat een structureel tekort aan middelen waardoor jaarlijks externe leningen worden aangetrokken.

Een tijdelijke liquiditeitstekort wordt zoveel mogelijk afgedekt door kortlopende geldleningen aan te trekken. Dit is goedkoper dan een langlopende geldleningen. Daar staat tegenover dat de gemeente gevoeliger is voor rentestijgingen. Daarom is in de wet Fido geregeld dat de gemeente slechts drie opeenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet mag overschrijden.

Ter voorkoming van een te risicovolle financieringspositie zijn wettelijk normen vastgelegd, uitgedrukt in de *kasgeldlimiet* en de *reterisiconorm*.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet bepaalt het maximale bedrag aan kortlopende geldleningen dat een gemeente mag aantrekken. Het uitgangspunt voor de kasgeldlimiet is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten door een grens te stellen aan korte termijnfinanciering (< 1 jaar). Juist voor korte termijn financiering kan het renterisico aanzienlijk zijn. Indien blijkt dat de kasgeldlimiet gedurende een periode van drie opeenvolgende kwartalen wordt overschreden dient een deel van de kortlopende schuld te worden omgezet in een langlopende schuld. De totale netto-vlopende schuld mag maximaal 8,5% van het totaal van de lasten van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar zijn. De kasgeldlimiet van de gemeente ligt rond de € 7,5 mln. Hiervan is circa € 6 tot € 6,5 mln. noodzakelijk voor negatieve banksaldi, crediteuren en schulden. Hierdoor zal de gemeente bij het aantrekken van kasgeld snel door haar kasgeldlimiet schieten. Dit leidt er toe dat de gemeente hooguit een halfjaar kort kan financieren. Wanneer de kortlopende rente lager is dan de rente voor langlopende geldleningen, zal uiteraard zoveel mogelijk met kortlopende geldleningen worden gewerkt.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Het doel is spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. Hierdoor zal een verandering in de rente vertraagd doorwerkt in de rentelasten. In een jaar mag de herfinanciering als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari bedragen. Voor 2019 is dat 20% van de circa € 88 mln. is € 17,6 mln.

Geldstromen

Omschrijving	2019 U	2019 I
Salarissen en sociale lasten	18.715.000	-
Heffingen	576.000	-
Verzekeringen	255.000	-
Belastingen	0	16.896.000
Duurzame goederen	2236000	15.055.000
Pachten	862.000	1.672.000
Sociale verstrekkingen	12.711.000	-
Bijdragen voor personeel	0	536.000
Inhuur personeel	1.171.000	-
Uitbestede werkzaamheden	7.360.000	-
Leges en andere rechten	160000	6.444.000
Overige goederen en diensten	11.189.000	1.415.000
Inkomensoverdrachten - Rijk	0	58.978.000
Inkomensoverdrachten - niet -Rijk	412000	395.000
Subsidies en bijdragen	28.026.000	-
Rente, winstuitkering en dividend	1.616.000	359.000
Begroting	85.289.000	101.750.000
Aflossing geldleningen	9.450.000	-
Herfinanciering	0	2.985.000
Kasgeld	2.776.000	
Investerings	7.220.000	-
Balans	19.446.000	2.985.000
Cashflow	104.735.000	104.735.000

Kredietrisico (leningen uitgezette gelden)

Naast renterisico loopt de gemeente kredietrisico op de door ons uitgeleende gelden en de door ons, aan plaatselijke verenigingen en instellingen gegarandeerde geldleningen. Per 1 januari 2019 bedraagt het totaal aan uitgezette leningen € 376.000 .

Financiering (leningen portefeuille)

Op 1 januari 2019 zal de gemeente circa € 80.225.000 aan geldleningen hebben aangetrokken. Aan reguliere aflossingen staat voor het jaar 2019 een bedrag van € 9.450.000 gepland. Wij verwachten in 2019 € 3.000.000 nodig te hebben voor herfinanciering. Wij verwachten dat de leningen portefeuille in 2019 met bijna € 6,5 mln. afneemt door de verkoop van grond. We verwachten dat de lening portefeuille zowel in 2020 als in 2021 verder zal afnemen naar dik € 71 mln.

	2018	2019	2020	2021
Langlopende geldleningen	80.225.000	73.775.000	72.425.000	71.275.000

Relatiebeheer

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), is al verschillende jaren de huisbankier. De dienstverlening verloopt naar tevredenheid. Daarnaast zijn er rekening-courantverhoudingen met de ING en de Rabobank.

Kasbeheer

Het beleid van onze gemeente is dat vorderingen tijdig worden geïnd. Elke debiteur herbergt een zeker risico. Sommige zijn nagenoeg nihil zoals het Rijk, maar particuliere debiteuren herbergen een beheersbaar tot redelijk groot risico in zich. Debiteuren worden dan ook periodiek beoordeeld in hoeverre de vordering inbaar is. Voor zogenaamde dubieuze debiteuren houden we voorziening aan. Bij (dwang)invordering van belastingdebiteuren maken we sinds de Belasting Samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU), gebruik van de faciliteiten van de BghU. De gemeente streeft er naar om ingekomen facturen (crediteuren) binnen 21 dagen te betalen.

3.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

Op 1 januari zijn we van start gegaan in onze nieuwe organisatie. In een nieuwe structuur waarin we werken aan het vergroten van:

1. Onze maatschappelijke waarde: we voegen steeds meer waarde toe aan behoud en ontwikkeling van onze Biltse samenleving;
2. Onze medewerkerswaarde: we zijn en blijven een aantrekkelijke werkgever met uitdagend werk en;
3. Onze financiële waarde: we zetten in op maximaal doelbereik met effectieve en efficiënte inzet van de middelen die we tot onze beschikking hebben.

Daarmee hebben we ook een start gemaakt met de ontwikkeling van de teams en medewerkers in de organisatie. Waar 2018 vooral in het teken stond van het inrichten en het leggen van een stevig fundament voor de nieuwe organisatie, is 2019 gericht op het verder versterken van dat fundament en het verder bouwen aan het frame van het huis daar bovenop.

Dat betekent dat we in onze eigen organisatie verder inzetten op het verstevigen van de bedrijfsvoering. We versterken de personele bezetting op een aantal belangrijke plekken van belang voor het noodzakelijke stevige fundament. Aangevuld met het op sterkte brengen van de formatie op de onderwerpen waar we als gemeente De Bilt nadrukkelijk een (wettelijke) taak te vervullen hebben of een ambitie te verwezenlijken hebben.

We werken aan verdere vergroting van het financieel bewustzijn in de organisatie en het versterken van de financiële grip. Dat betekent dat we werken op basis van heldere opdrachten, met duidelijke financiële kaders. Met duidelijke afspraken over het (budget)beheer van de beschikbaar gestelde gelden. We bouwen aan de control functie in de verschillende teams. En we staan voor heldere, transparante en volledige verantwoording op onze gemeentelijke financiën.

We gaan aan de slag met het verder verankeren van het werk in de verschillende teams. Met per team duidelijke focus op de kernopdracht van dat team. We versterken en verbeteren onze processen. Daarvoor zetten we onder andere in op de verdere implementatie van het zaakgericht werken en het zaakstelsel als ondersteunend systeem daarbij. Om het werk dat moet gebeuren met rust en regelmaat, in goede samenwerking binnen en tussen de teams maar vooral ook met onze maatschappelijke partners en belanghebbenden, vorm te kunnen geven.

Gericht op het realiseren van de maatschappelijke opgaven die we, vanuit samenleving en gemeente(bestuur) samen, in de op te stellen gebiedsagenda's met elkaar definiëren. Voor een duurzame, toekomstgerichte ontwikkeling van onze gemeente met behoud en versterking van de kwaliteiten die we hebben.

We blijven de komende jaren stap voor stap bouwen en ontwikkelen om invulling te geven aan ons lonkend perspectief: *"Wij zijn een professionele partner, met hart voor de omgeving. Wij zijn een muurloze organisatie die samen met alle partners de agenda bepaalt."*

Personeel

Wij willen en moeten als gemeente wendbaar en flexibel zijn om mee te kunnen bewegen met de dynamiek om ons heen. Dat vraagt om een flexibele manier van organiseren en werken en om het optimaal inzetten van het talent van medewerkers. De maatschappelijke opgaven zijn het uitgangspunt (opgave gestuurd werken).

Voor een krachtige organisatie, gezonde en tevreden medewerkers is de strategische HR agenda in voorbereiding. De doorontwikkeling en verdere professionalisering van de organisatie zullen komend jaar hoge prioriteit hebben alsmede het optimaliseren van de primaire HR-processen. Er zal meer aandacht komen voor persoonlijke en teamontwikkeling waarmee we als lerende organisatie kunnen groeien en daarmee een aantrekkelijke werkgever zullen zijn.

De speerpunten voor de HR agenda voor komend jaar zijn het terugdringen van het ziekteverzuim en het vergroten van het financieel bewustzijn van de organisatie in al haar facetten.

Tevens is er een begin gemaakt met de aanbesteding voor implementatie van een nieuw E-HRM systeem in samenwerking met de omliggende RID-gemeenten.

De inzet van medewerkers vertaalt zich in deze begroting naar inzet ten behoeve van de programma's. Dit is in lijn met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Algemene personeelskosten zijn als overhead onder de algemene dekkingsmiddelen gepresenteerd.

Personeelsformatie

De organisatie had op peildatum 31 augustus 2018 een totale omvang van 246,90 fte, waarvan 234,49 fte in de ambtelijke organisatie en 6,88 fte in bestuur en griffie. Op peildatum 31 augustus 2018 bedroeg de vacatureruimte in totaal 40 fte, te verhogen met de 9,45 fte toename uit het coalitieakkoord en de noodzakelijke ambtelijke versterkingen. In de 40 fte zitten ook snippervacatures die voor bijvoorbeeld de bekostiging van het generatiepact zijn opgenomen.

De organisatie ziet er dan als volgt uit. Voor het inzicht zijn ook de vergelijkende cijfers over 2018 weergegeven.

Eenheid/team	Formatie 2019	Formatie 2018
Eenheid Inwonerplein		26,39
Team Gemeentewinkel	10,05	10,28
Team Klantenservice	16,34	13,43
Eenheid Gebieden		110,05
Team De Bilt	31,38	33,21
Team Bilthoven	36,06	34,19
Team Groene kernen	29,79	31,34
Team Ondersteuning Gebieden	12,82	12,48
Team Sociaal Domein		17,71
Team Accommodaties, Tractie en Milieu		25,03
Team Centrale ondersteuning		38,12
Team Strategie		4,74
Team Directie		3,00
Toename uit coalitieakkoord en noodzakelijke ambtelijke versterkingen		9,45
Subtotaal Ambtelijke organisatie	234,49	221,47
Griffie	2,48	2,48
College B&W	4,40	4,37
Raad (27 zetels)	N.v.t.	N.v.t.
Subtotaal Bestuur en Griffie	6,88	6,85
Bovenformatief	2,53	5,77
Gedetacheerd	3,00	-
Totale organisatie	246,90	234,09

Ten opzichte van de begroting 2018 is er een toename in fte's van 12,81. De in de Kadernota opgevoerde extra formatie is opgenomen, te weten 0,5 fte WMO loket, 1,5 fte Veiligheid en 1,0 fte vastgoed. Tevens is een uitbreiding van de formatie van 9,45 fte opgenomen voor het bereiken van doelstellingen uit het coalitieakkoord. Daarnaast heeft het uitkristalliseren van de nieuwe organisatie enig effect (kleine correcties).

Informatievoorziening en digitale dienstverlening

De veranderde functie van informatievoorziening

Gemeenten maken deel uit van een sterk veranderende samenleving, waarin de steeds verder gaande digitalisering van de informatievoorziening een van de belangrijkste ontwikkelingen is. In het klantcontact ervaren wij een toename in digitale aanvragen. Ook het gebruik van sociale media in het contact met de gemeente neemt toe. De inzet van ICT-technologie is daarbij slechts het middel. De digitale transformatie vraagt om samen met inwoners, maatschappelijke instellingen, ondernemers, kennisinstututen en mede-overheden oplossingen te ontwikkelen door de inzet van data, nieuwe technologie en applicaties en de menselijke component met elkaar te verbinden.

Voor 2019 zijn de in werking treding van een aantal nieuwe wetten op het gebied van digitale informatievoorziening en toegankelijkheid, de ambities uit het coalitieakkoord ten aanzien van onze informatievoorziening en digitale dienstverlening en het interbestuurlijk programma leidend voor de uit te voeren werkzaamheden. Daarbij werken we waar nodig intensief samen met onze partners in de regio, onder andere in de Regionale ICT Dienst Utrecht.

We zetten in op verbetering van onze (digitale dienstverlening). Als onderdeel en voorbereiding op de diverse thema's van de digitale agenda 2020 is het nodig om te investeren in het kritisch laten onderzoeken van ons bestaande applicatielandschap. Wij willen met deze investering onze kosten beperken en onze effectiviteit verhogen. Waar wij ons applicatielandschap kunnen harmoniseren met de deelnemers van de RID, zullen wij dit doen om onze beheerlasten te verminderen. Een onderdeel daarvan is het de gezamenlijke aanbesteding van een nieuw personeelsinformatiesysteem (E-HRM) voor alle RID/deelnemers.

Eind 2018 stelt het college de informatiestrategie 2019-2022 vast. Deze strategie is ons kompas waarop wij de komende jaren varen om deel te nemen aan de digitale transformatie. Een belangrijk onderdeel hiervan is het uitdagen van kennispartners en de samenleving om open data-oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken. Deze pilots vragen om een investering waarmee wij bijvoorbeeld studenten in staat stellen oplossingen te ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken. We sluiten aan bij experimenten die in het kader van de Digitale agenda 2020 al zijn ingezet.

Bij de eerder al genoemde doorontwikkeling van het zaakgerichte werken wordt de basisinrichting van het zaakstelsel voltooid en investeren we als lerende organisatie in het cyclisch verbeteren van die inrichting.

Overeenkomstig Europese regelgeving kunnen wij ondernemers elektronisch laten factureren in onze financiële administratie. Deze extra ICT-investeringen leiden tot verbeteringen in het proces en de inzet van minder medewerkers.

In 2019 willen wij actief klantreizen gaan maken met de klanten van onze dienstverlening en de gebruikers van onze applicaties.

Wij gaan actief gebruik maken van sturingsinformatie over onze digitale dienstverlening (Monitor Doelgerichte digitale dienstverlening). Wij meten daarmee onze digitale volwassenheid en passen onze inzet van middelen hierop aan.

Een andere ontwikkeling die in 2019 speelt is de implementatie van Office 365 versie 2016. Uit kostenoverweging hebben wij er in 2018 voor gekozen niet direct de overstap naar de volledige Office 365 versie te maken. Het jaar 2019 gebruiken we om te onderzoeken in welke mate De Bilt over kan stappen naar de volledige versie van Office 365. Met deze versie kunnen wij veilig plaats- en tijdonafhankelijk werken.

Bij het vervangen van applicaties houden wij rekening met duurzame toegankelijkheid van de gegevens uit de uit te faseren applicaties. Wij streven naar een zo slank mogelijk applicatielandschap waarbij alle benodigde informatie overzichtelijk en toegankelijk raadpleegbaar en herbruikbaar is. Met het oog op effectieve en efficiënte uitvoering van de bedrijfsprocessen en vanwege de digitale toegankelijkheid, de archiefwetgeving en de beheerlasten is onderzoeken wij de investering in een Enterprise Search oplossing.

Informatiebeveiliging en privacy

De bewustwording van het belang van informatiebeveiliging en privacy is de afgelopen jaren sterk gegroeid. De wetgever dwingt ons hieraan veel aandacht te besteden.

Op grond van de Wet Meldplicht Datalekken kan de Autoriteit Persoonsgegevens ons bijvoorbeeld hoge boetes opleggen bij de constatering van datalekken.

Met de inwerkingtreding van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) per 25 mei 2018 zijn de eisen aan informatiebeveiliging en privacy verder verhoogd.

In de hele EU gelden dezelfde regels voor privacybescherming.

De coalitie onderschrijft dit als een belangrijk speerpunt in hoofdstuk 10 'Een veilig klimaat' en in hoofdstuk 11 'Bestuur en organisatie' van het Coalitieakkoord De Bilt 2018-2022 ' Samen bouwen aan een topklimaat'. Het belang hiervan voor de gemeente De Bilt wordt onderschreven en verder uitgewerkt in het Privacy beleid 2017-2018 gemeente De Bilt.

In de begroting 2018 en verder zijn reeds extra middelen vrijgemaakt voor informatiebeveiliging en privacy. In 2016, 2017 en 2018 hebben wij al de nodige stappen genomen om aan deze nieuwe eisen te voldoen.

Zowel voor informatiebeveiliging als voor privacybescherming is beleid vastgesteld en de uitvoering daarvan is voortvarend ter hand genomen.

De gemeente verwerkt in veel applicaties persoonsgegevens van inwoners. Het betreft circa 250 tot 300 processen vaak in samenwerking met andere organisaties worden uitgevoerd. Op dit moment voldoet de gemeente De Bilt niet of onvoldoende aan de wet (AVG), omdat voor alle gegevensverwerkingen steeds

inzichtelijk moet wie toegang mogen hebben, wie dit verwerken en wel doel deze verwerking heeft. Vanaf eind 2019 zal de gemeente moeten voldoen aan de eisen uit het privacy control framework (Norea).

Het gevolg is het onvoldoende in-control zijn op het thema privacy, waardoor imagoschade (politieke belofte), continuïteitschade (illegale verwerking en onjuiste overeenkomsten) en financiële schade (boete, aansprakelijkstellingen) reële risico's zijn.

Als een juiste governance ontbreekt, dan kan en wordt er geen of onvoldoende uitvoering gegeven aan de AVG, het Privacybeleid en het Coalitieakkoord.

Dit betekent dat de organisatie zich niet kan ontwikkelen tot een privacy-waardige organisatie, welke zorgvuldig omgaat met persoonsgegevens en staat voor een betrouwbare en integere gemeentelijke dienstverlening.

In 2019 zullen wij de rol van privacy officer nader duiden en uitwerken. Om in 2019 uitvoering te kunnen geven aan de wettelijke verantwoordingsplicht en doelstellingen uit het Coalitieakkoord op het gebied van informatieveiligheid, hebben wij € 50.000,- geraamd.

3.6 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een financieel en/of bestuurlijk belang heeft. Deze partijen doen taken voor de gemeente, maar op enige afstand. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente.

De BBV hanteert nu de volgende indeling;

1. Gemeenschappelijke regelingen
2. Vennootschappen en coöperaties
3. Stichtingen en verenigingen
4. Overige verbonden partijen

Verbonden partij	Bijdrage	EV/VV	Soort	Risico
Afvalverwijdering Utrecht	€ 1.138.730	Geen	Gemeenschappelijke Regeling	Geen
Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst regio Utrecht (GGDrU)	€ 1.418.405	EV € 2.755.522/ Langlopende schulden € 5.693.247 Voorziening: € 577.399,-	Gemeenschappelijke Regeling	Geen
Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)	€ 14,5 miljoen Bijdrage in apparaatskosten: € 2.293.753	€ 267.576 / € 3.778.345	Gemeenschappelijke Regeling	Hoog
Omgevingsdienst Regio Utrecht	€ 962.928	EV € 1.045.381/ VV € 6.337.038	Gemeenschappelijke Regeling	Geen
Recreatieschap Stichtse Groenlanden	€ 38.588	€ 5.712.100 / € 4.4032.90	Gemeenschappelijke Regeling	Geen
Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen	€ 250.000	€ 108.970/€ 128.095	Stichting	Geen
Vitens N.V.	Verwacht dividend € 59.864 (BJ 2018)	€ 533,7 miljoen/ € 1.195,6 miljoen	Vennootschap	Geen
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	€ 1,23 per inwoner	€ 65.530.000 / € 65.111.000	Vereniging	Geen
Stuurgroep Kromme Rijnlandschap	€ 5.000	Geen	Samenwerkings- verband	Geen
Halt Regio Utrecht	€ 11.000	Geen	Stichting	Geen
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Geen	€ 5.346.000/ € 134.679.000	Vennootschap	Geen
Veiligheidsregio Utrecht (VRU)	€ 2.519.109	€ 6.943.000 € 47.753.000	Gemeenschappelijke Regeling	Laag
Bureau Regionale Veiligheidsstrategie (RVS): regiovoorzieningen	€ 16.394	Eigen vermogen € 107.019. Geen VV	Stichting	Geen
BghU (Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht)	€ 745.000	€ 566.001/ € 3.989.519	Gemeenschappelijke Regeling	Geen
Regionale ICT Dienst (RID)	€ 1.257.000	€ 243.000 / € 7.483.000	Gemeenschappelijke Regeling	Geen
Biga groep B.V.	€ 600.000	€ 8.245.000	Vennootschap	Laag

1. Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

- *Vestigingsplaats*
Soest
- *Doel*
Het doel van deze gemeenschappelijke regeling is het verzorgen van een doelmatige en verantwoorde uitvoering van het afvalstoffenbeleid in de provincie Utrecht.
- *Programma*
8. Volksgezondheid en Milieu
- *Deelnemende partijen*
Deelnemers zijn alle gemeenten binnen deze provincie.
- *Publiek belang*
De regeling draagt zorg voor een adequate, reguliere en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde verwerking van de door de gemeenten ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen en de inzameling van glas, papier en karton.
- *Bestuurlijk belang*
De aangesloten gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling AVU.
Het algemeen bestuur bestaat uit één vertegenwoordiger per deelnemer, te benoemen door en uit de colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemers.
- *Financieel belang*
De AVU sluit contracten af met verwerkers voor het transport en de verwerking van diverse afvalstromen. De kosten van de taken worden bij de deelnemers in rekening gebracht. Alle in enig jaar gemaakte kosten worden in dat jaar verrekend met de deelnemende gemeenten. Op basis van de AVU-begroting 2019 zal de totale bijdrage van onze gemeente ca. € 1.138.730 zijn.
- *Risico's*
Alle in enig jaar gemaakte kosten worden aan de deelnemers doorberekend. De kans op tegenvallers is niet groot doordat de tarieven via meerjarige contracten voor een langere periode zijn vastgelegd.
- *Overige relevante gegevens*

Verbonden partij	ROVA	BV Afvaloverslag
Vestigingsplaats	Zwolle	Ede
Eigen vermogen 01-01-2017	€ 35.778.000	€ 18.000
Eigen vermogen 31-12-2017	€ 36.516.000	€ 18.000
Vreemd vermogen 01-01-2015	€ 19.366.000	€ 269.680
Vreemd vermogen 31-12-2015	€ 19.119.000	€ 579.781
Resultaat 2017	€ 7.441.000	€ 0

Bron: Begroting AVU 2019

2. Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)

- *Vestigingsplaats*
Zeist
- *Doel*
Het openbaar lichaam heeft als doelstelling de belangenbehartiging van de deelnemers op het gebied van de openbare gezondheidszorg.
- *Programma*
11. Maatschappelijke Ondersteuning
- *Deelnemende partijen*
De gemeenten: Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vianen, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
- *Publiek belang*
De Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht behartigt zaken die van belang zijn voor de openbare gezondheidszorg. Het gaat daarbij om die onderdelen van de gezondheidszorg en het openbaar bestuur die zich richten op het voorkomen van ziekten (collectieve preventie) en de bescherming en bevordering van de gezondheidszorg van de gehele bevolking of groepen binnen de bevolking.

- *Bestuurlijk belang*
De gemeente is deelnemer in de Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht en heeft meervoudig stemrecht (3 stemmen).
- *Risico's*
Op basis van de jaarrekening GGDrU 2017 is de weerstandscapaciteit € 740.813,-. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 1.273.349,-. De verhouding tussen benodigde weerstandsvermogen en beschikbare weerstandsvermogen is 1,71. Dit is ruim voldoende.

Daarnaast heeft GGDrU een ombuigingsplan 'GGDrU in beweging' opgesteld. GGDrU lijkt met dit plan de structurele kosten voor de benodigde investeringen te kunnen dekken en de reeds afgesproken taakstelling te realiseren. Wel is er een overbruggingsprobleem voor de jaren 2018 tot 2021, waarin nog eenmalig kosten moeten worden opgebracht. Met de voorgestelde ombuigingen wordt als het ware alle lucht en ruimte uit de begroting geperst om investeringen te doen waarmee de GGD klaar raakt voor de toekomst. Dit maakt dat er geen ruimte meer is in de begroting om extra belastingen zoals inzet statushouders op te vangen. Dit in tegenstelling tot voorgaande jaren. De kans is reëel dat GGDrU in de toekomst komt met claims zoals bijvoorbeeld voor extra inzet statushouders.

- *Financieel belang*
De financiering van de GGDrU bestaat uit € 289.123 voor basistaken, € 3.237 voor de intensivering van de basistaken, € 1.028.844 voor de collectieve taken en €124.390 voor maatwerk. Voor 2019 krijgen De Bilt een ingroei compensatie (voor JGZ) van € 27.189. Onze totale bijdrage 2019 is € 1.418.405.
Eigen vermogen 31-12-2017 € 2.755.522,-
Voorziening 31-12-2017 € 577.399,-
Vaste schulden 31-12-2017 € 5.693.247,-

3. Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)

- Vestigingsplaats
Zeist
- Doel
Het zo bedrijfsmatig mogelijk (doen) uitvoeren van de taken van de deelnemende gemeentebesturen op de terreinen van werk en bijstand (incidenteel en periodiek), aanvullende regelingen en de Wet sociale werkvoorziening ('WSW-oud'). De Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen Kromme Rijn Heuvelrug (RDWI) richt zich daarbij zowel op een efficiënte bedrijfsvoering als op een klantgerichte - en effectieve dienstverlening. Inwoners met een bijstandsuitkering worden begeleid naar de arbeidsmarkt.
- Programma
Sociaal Domein
- Deelnemende partijen
De gemeenten: Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist.
- Publiek belang
De RDWI is de uitvoeringsorganisatie voor de taken op het terrein van werk en bijstand, schuldhelpverlening, inburgering van statushouders en de aanvragen kinderopvang. De voor de sociale werkvoorziening geïndiceerde inwoners zijn in principe gedetacheerd bij de BIGA groep BV als zijnde de regionale uitvoerder van de sociale werkvoorziening.
- Bestuurlijk belang
Met het raadsbesluit van 31 mei 2012 is sprake van de integratie van de gemeenschappelijke regelingen SWZ en RSD. Met een aangepaste GR RDWI zijn per april 2018 de rollen van het DB en het AB opnieuw geregeld.
- Financieel belang
Alle deelnemende gemeente betalen volgens een verdeelsleutel naar rato bij aan de apparaatskosten van de RDWI. Ook wat betreft de uitvoeringskosten op grond van de Wet sociale werkvoorziening ('WSW-oud'). De rijksbudgetten bedoeld voor bijstandsuitkeringen, re-integratie, kinderopvang en sociale werkvoorziening gaan een op een over naar de RDWI. Tekorten op het rijksbudget zijn gedeeltelijk voor risico van de gemeente.
- Risico's
Met de komst van de Participatiewet (2015) zijn gemeenten op het gebied van bijstand en re-integratie verantwoordelijk voor meer doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt of een arbeidsbeperking.

De komst van de Participatiewet gaat gepaard met een vermindering van het rijksbudget dat is bedoeld voor re-integratie en de financiële verplichtingen bij de afbouw van de 'WSW-oud'. Een onzeker factor blijft of het rijksbudget ter dekking van de bijstandsuitkeringen voldoende is om de daadwerkelijke uitgaven te dekken.

- **Beleidsvoornemens**
Er is sprake van een integrale en intensieve aanpak voor werkzoekenden (inclusieve arbeidsmarkt). Vooral met hulp van de werkgevers.
- **Overige relevante gegevens**
De deelnemende gemeenten aan de RDWI zijn op grond van in 2016 genomen raadsbesluiten voor de komende jaren aandeelhouders van de sociale werkvoorziening BIGA Groep BV.
Eigen vermogen 31-12-2017 € 267.576,-
Vreemd vermogen 31-12-2017 € 3.778.345,-
(Bron: Jaarrekening 2017 RDWI)

4. Omgevingsdienst regio Utrecht

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
De ODRU werkt samen met de gemeenten aan een veilige, duurzame en gezonde fysieke leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Dit wordt op een maatschappelijk bewuste manier gedaan. Dit wordt gedaan met een breed scala aan producten en diensten op het terrein van o.a. bodem, bouw- en woningtoezicht, vergunningen en meldingen, geluid en lucht, klimaat, energie en duurzaamheid, natuur- en milieueducatie, ruimtelijke ordening en toezicht en handhaving
- *Programma*
Volksgezondheid en. Milieu
- *Deelnemende partijen*
De gemeenten: Bunnik, De Bilt, De Ronde Venen, IJsselstein, Montfoort, Oudewater, Utrechtse Heuvelrug, Renswoude, Rhenen, Veenendaal, Stichtse Vecht, Vianen (wordt Vijfheerenlanden), Woerden, Wijk bij Duurstede, Zeist.
- *Publiek belang*
Uitvoeren van omgevings- en milieutaken namens gemeenten op een efficiënte en deskundige wijze.
- *Bestuurlijk belang*
De gemeente is vertegenwoordigd in het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.
- *Financieel belang*
Ook in 2019 zal voor de uitvoering van verschillende taken op het vlak van milieu c.a. een beroep worden gedaan op de diensten van de ODRU. Daarvoor geldt een uurtarief van € 89,75. Totale verwachte bijdrage: € 962.928 Het streven is erop gericht om de totale kosten van het uitvoeringsprogramma van de ODRU niet meer te laten bedragen dan de gemaakte kosten in 2017. Voor de uitvoering van taken is een dienstverleningsovereenkomst (voor onbepaalde tijd) gesloten.
Eigen vermogen: (31-12-2017) € 1.045.381
Vreemd vermogen: (31-12-2017) € 6.337.038
Realisatie: (31-12-2017) € 238.127

5. Recreatieschap Stichtse Groenlanden

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
Deze gemeenschappelijke regeling is ingesteld ter behartiging van het belang van de deelnemers bij de intergemeentelijke openluchtrecreatie en de bescherming van natuur en landschap.
- *Programma*
Sport, Cultuur en Recreatie.
- *Deelnemende partijen*
De gemeenten De Bilt, Houten, Lopik, Stichtse Vecht, Nieuwegein, De Ronde Venen, Utrecht, Woerden en IJsselstein, alsmede de Provincie Utrecht.
- *Publiek belang*
Door bundeling van de bevoegdheden kan samenhangend beleid worden bepaald en uitvoering worden gegeven aan onder andere de aanleg en verbetering van recreatieve voorzieningen, het in

stand houden en verbeteren van natuur- en landschapsschoon. Hierdoor worden voor de bewoners en bezoekers van het werkgebied, meer en betere mogelijkheden geboden voor recreatie.

- *Bestuurlijk belang*
Gemeente De Bilt is deelnemer in de gemeenschappelijke regeling.
- *Financieel belang*
De bijdrage van onze gemeente is gebaseerd op het aantal inwoners van de voormalige gemeente Maartensdijk op 1 januari van het betreffende jaar. De bijdrage van De Bilt in 2019 bedraagt € 38.588.
Eigen vermogen 31-12-2017 € 5.712.100
Vreemd vermogen 31-12-2017 € 4.4032.90

6. Regionaal Historisch Centrum Vecht en Venen

- *Vestigingsplaats*
Breukelen
- *Doel*
Het beheren en beschikbaar stellen van de archieven van haar leden. Daarnaast voert het Regionaal Historisch Centrum (RHC) het wettelijke archieftoezicht uit op het gemeentelijke informatiebeheer.
- *Programma*
Sport, Cultuur en Recreatie.
- *Deelnemende partijen*
De gemeenten De Bilt, De Ronde Venen, Stichtse Vecht en Weesp
- *Publiek belang*
Het RHC Vecht en Venen adviseert en voert haar wettelijke toezichtstaak uit betreffende de documentaire informatiehuishouding van de deelnemende gemeentelijke organisaties. Daarnaast is het RHC Vecht en Venen ook verantwoordelijk voor het toezicht bij gemeenschappelijke regelingen die binnen de regio vallen.
Het RHC Vecht en Venen beheert voor zijn leden de archieven van 20 jaar en ouder. Een belangrijk onderdeel van de wettelijke taak is het beschikbaar stellen van archiefmateriaal voor onderzoek, zowel voor het publiek als voor de ambtenaren van de aangesloten leden. Daarnaast bewaart het RHC Vecht en Venen ook archieven van particuliere personen en instellingen om zo haar rol als bewaker van het (meest papieren) culturele erfgoed waar te maken.
- *Bestuurlijk belang*
De gemeente neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling.
- *Financieel belang*
De gemeentelijke bijdrage is samengesteld uit:
 - een bijdrage op grond van het aantal strekkende meters archieven van de aangesloten gemeenten in beheer bij het RHC Vecht en Venen;
 - een bijdrage op grond van het aantal inwoners van de gemeente;
 - een bijdrage op grond van noodzakelijke af te nemen extra diensten van het RHC Vecht en Venen.De bijdrage voor 2019 wordt begroot op € 250.000
Eigen vermogen 31-12-2017: € 108.970
Vreemd vermogen 31-12-2016: € 128.095

7. Vitens N.V.

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
Exploitatie van een drinkwaterbedrijf.
- *Programma*
Algemene dekkingsmiddelen
- *Deelnemende partijen*
Provincies en gemeenten in het voorzieningsgebied van Vitens.
- *Publiek belang*
Doel van Vitens is het uitvoeren en in stand houden van een publiek (drink)waterbedrijf (waaronder winning, productie, transport en distributie van water).
- *Bestuurlijk belang*

De gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders. Zij hebben geen directe bemoeienis met de dagelijkse gang van zaken binnen het bedrijf. Het belang van De Bilt in Vitens is 0,834%.

- *Financieel belang*

Eigen Vermogen:

- Het eigen vermogen per 31 december 2018 zal naar verwachting € 537,1 miljoen bedragen;
- Het eigen vermogen per 31 december 2019 zal naar verwachting € 552,9 miljoen bedragen.

Vreemd Vermogen:

- Het vreemd vermogen per 31 december 2018 zal naar verwachting € 1.240 miljoen bedragen;
- Het vreemd vermogen per 31 december 2019 zal naar verwachting € 1.294 miljoen bedragen.

Resultaat:

- Het verwachte resultaat 2018 bedraagt € 20,5 miljoen;
- Het verwachte resultaat 2019 bedraagt € 14,0 miljoen;
- Het verwachte dividend over boekjaar 2018 (uitbetaald in 2019) bedraagt € 8,2 miljoen en € 1,42 dividend per aandeel;
- Het verwachte dividend over boekjaar 2019 (uitbetaald in 2020) bedraagt € 5,6 miljoen en € 0,97 dividend per aandeel;
- Verwachte solvabiliteit per 31 december 2018 bedraagt 30,2 % en per 31 december 2019: 29,9 %;

Wij hebben 41.879 Vitens aandelen. De verwachte dividend voor 2019 bedraagt € 38.588. Het waardeverschil dat naar aanleiding van de fusie met Hydron ontstond, is gecompenseerd met een (achtergestelde) geldlening die Vitens in 15 jaren aflost tegen vergoeding van een verhoogd rentepercentage. De verwachte rente over 2018 is € 2.188.

8. Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

- *Vestigingsplaats*

Den Haag

- *Doel*

Het collectief en individueel bijstaan van haar leden bij het vervullen van haar bestuurstaken.

- *Programma*

Burger, Bestuur en Ondersteuning.

- *Deelnemende partijen*

Vrijwel alle Nederlandse gemeenten.

- *Publiek belang*

De gemeente is lid van de vereniging die als doel heeft de leden collectief en individueel bij te staan bij het vervullen van hun bestuurstaken. Ook vertegenwoordigt de vereniging de gemeentelijke werkgevers (College voor Arbeidszaken) in de onderhandelingen met werknemersorganisaties over arbeidsvoorwaarden. Binnen de vereniging bestaan provinciale afdelingen, die als regionaal bestuurlijk overlegplatform functioneren.

- *Bestuurlijk belang*

De gemeente heeft als lid stemrecht in de algemene ledenvergadering.

- *Financieel belang*

Het resultaat 2017 bedraagt €209.000

De jaarlijkse bijdrage voor de VNG wordt bepaald tijdens de ledenvergadering. Het bedrag voor 2019 wordt gesteld op € 1,23 per inwoner (6,1% hoger dan in 2018). Eigen vermogen 2017 € 65.530. Vreemd vermogen € 65.111.

9. Stuurgroep Kromme Rijnlandschap

- *Vestigingsplaats*

Bunnik

- *Doel*

Het beheer en ontwikkelen van kleinschalige landschapselementen.

- *Programma*

Sport, Cultuur en Recreatie

- *Deelnemende gemeenten*

De gemeenten Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist. Houten en Utrecht zijn agendalid.

- *Publiek belang*
Deze samenwerking richt zich op het verbeteren van natuur en landschap in het gebied van de Kromme Rijn. Zij doet dit onder andere door het maken van plannen voor de aanleg van paden, erf- en laanbeplantingen, de aanleg en onderhoud van landschapselementen en het aanvragen van verschillende subsidiemogelijkheden.
- *Bestuurlijk belang*
De gemeente De Bilt is één van de deelnemers aan de stuurgroep (geen formele structuur).
- *Financieel belang*
De gemeente betaalt een beperkte bijdrage in de algemene kosten van deze samenwerking en geen bijdrage in de kosten van de coördinator. Onze bijdrage voor 2019 is ca. € 5.000.

10. Halt Regio Utrecht

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
Halt levert een bijdrage aan de preventie en bestrijding van jeugdcriminaliteit. Daarnaast is Halt actief op het gebied van advisering, voorlichting en de ontwikkeling en uitvoering van preventieprojecten.
- *Programma*
Veiligheid
- *Deelnemende partijen*
Alle gemeenten binnen de provincie Utrecht.
- *Publiek belang*
Het Alternatief (HALT) wil jongeren die een overtreding/lichte vergrijpen begaan (bijv. te vroeg vuurwerk afsteken, vandalisme) door middel van een alternatieve straf 'behoeden' voor een aantekening in het strafregister.
- *Bestuurlijk belang*
In het bestuur van HALT Utrecht is één van de burgemeesters van de deelnemende gemeente vertegenwoordigd.
- *Financieel belang*
Hoewel de afdoening van een HALT-straf een justitiële maatregel is zien gemeenten hun overlastbezorgers concreet gestraft en plukken zij mede de vruchten van de straf.
De bijdrage van de gemeente De Bilt bedraagt ongeveer € 11.000 in 2019.

11. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

- *Vestigingsplaats*
Den Haag
- *Doel*
Het aanbieden van financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren voor overheden en instellingen met een maatschappelijk belang, tegen zo laag mogelijke kosten.
- *Programma*
Algemene dekkingsmiddelen
- *Deelnemende partijen*
De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.
- *Publiek belang*
De BNG draagt door gespecialiseerde dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burgers. De BNG is de huisbankier van gemeente De Bilt.
- *Bestuurlijk belang*
De gemeente is aandeelhouder en heeft hierdoor stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
- *Financieel belang*
Eigen Vermogen BNG:
 - Het eigen vermogen per 31 december 2017 bedroeg € 4.953 miljoenVreemd Vermogen BNG:
 - Het vreemd vermogen per 31 december 2017 bedroeg € 135.072 miljoen

Resultaat 2017 BNG:

- Over 2017 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van € 393 miljoen (2016: € 369 miljoen).
De gemeente bezit 218.673 aandelen met een nominale waarde van € 2,50 per aandeel. Afhankelijk van de winstgevendheid van de BNG wordt aan de aandeelhouders jaarlijks dividend uitgekeerd.

12. Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
Rampenbestrijding en crisisbeheersing: Het doel van de Veiligheidsregio Utrecht is het beschermen van burgers tegen risico's (preventief) en het bieden van efficiënte en kwalitatief hoogwaardige brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en crisisbeheersing (repressief). Daarnaast is het doel van de VRU het realiseren van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van crisisbeheersing in alle Utrechtse gemeenten. Voor De Bilt gaat het om het coördineren, ondersteunen en versterken van de gemeentelijke processen.
- *Programma*
Veiligheid
- *Deelnemende partijen*
Alle Utrechtse gemeenten.
- *Publiek belang*
De Veiligheidsregio dient het algemene veiligheidsbelang van alle inwoners van de provincie. De regeling richt zich op het grootschalig optreden van brandweer en de grootschalige inzet van medische zorg bij branden/incidenten/calamiteiten en rampen. De veiligheidsregio's zijn bij Wet geformaliseerd (Wet Veiligheidsregio's).
- *Bestuurlijk belang*
De Veiligheidsregio wordt door het algemeen bestuur (AB VRU) geleid. In het AB VRU hebben alleen de burgemeesters zitting. Uit het AB wordt een dagelijks bestuur gekozen.
- *Financieel belang*
De Veiligheidsregio ontvangt bijdragen van de Rijksoverheid en bijdragen van de deelnemende gemeenten. In 2019 is de bijdrage van De Bilt begroot op € 2.512.109. Per 31-12-2017 is het eigen vermogen van de VRU € 6.943.000 en het vreemd vermogen € 47.753.000.

13. Bureau Regionale Veiligheidsstrategie (RVS): regiovoorzieningen

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
Het doel van het Bureau RVS is het professionaliseren van de ketensamenwerking om daarmee de ketenpartners (OM, politie en gemeenten) op het terrein van sociale veiligheid te mobiliseren, te activeren en te ondersteunen bij het integraal uitvoering geven aan de aanpak van geprioriteerde veiligheidsthema's op lokaal en bovenlokaal niveau.
- *Programma*
3. Openbare veiligheid
- *Deelnemende partijen*
Alle Utrechtse gemeenten.
- *Publiek belang*
Bureau RVS versterkt de uitvoering van de Regionale Veiligheidsstrategie, door gemeenten en alle andere veiligheidspartners te inspireren en ondersteunen bij diverse veiligheidsprojecten. Voorbeelden hiervan zijn de aanpak van overlastgevende hanggroepen en woninginbraak. Het doel van deze inspanningen is om de subjectieve- en objectieve veiligheid in de regio en in De Bilt te vergroten.
- *Bestuurlijk belang*
In het bestuur van HALT Utrecht is één van de burgemeesters van de deelnemende gemeente vertegenwoordigd.
- *Financieel belang*
De financiële bundeling Gemeentelijke bijdrage aan Burgernet, RIEC-MN, het Veiligheidshuis, nazorg ex-gedetineerde en RVS Midden-Nederland is gebaseerd op het aantal inwoners per gemeente. Dit

betekent voor de gemeente De Bilt een jaarlijkse bijdrage van € 16.394. RVS heeft een eigen vermogen van € 107.019 per 31-12-2016 . Er is geen vreemd vermogen.

14. BghU (Belastingsamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht)

- *Vestigingsplaats*
Utrecht
- *Doel*
De behartiging van het belang van het goed en doelmatig verrichten van uitvoerende taken op het gebied van gemeentelijke belastingen en de wet WOZ.
- *Programma*
Algemene dekkingsmiddelen
- *Deelnemende partijen*
De gemeente Utrecht, de gemeente De Bilt, de gemeente Bunnik, de gemeente Houten, de gemeente Lopik, de gemeente Nieuwegein, de gemeente Zeist, de gemeente Utrechtse Heuvelrug en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
- *Publiek belang*
De gemeente De Bilt is een van de partijen in deze gemeenschappelijke regeling en is vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
- *Bestuurlijk belang*
De gemeente De Bilt is een van de negen partijen in deze gemeenschappelijke regeling.
- *Financieel belang*
Op grond van de dienstverleningsovereenkomst brengt de BghU de kosten voor de uitvoering WOZ en heffing en invordering van gemeentelijke belastingen in rekening bij de gemeente De Bilt. De bijdrage voor 2019 is afgerond op € 745.000, (€ 735.000, 2018) begroot. Eigen vermogen van de BghU is per 31-12-2017 € 566.001, (€ 672.020, 2016). Het vreemd vermogen is € 3.989.519, (€ 6.988.773, 2016).

15. Regionale ICT Dienst (RID)

- *Vestigingsplaats*
Doorn (Utrechtse Heuvelrug)
- *Doel*
Het openbaar lichaam is ingesteld met als doel het uitvoeren van taken die zien op het garanderen van de continuïteit en kwalitatief adequate dienstverlening op het terrein van ICT en de hiervoor benodigde middelen, waaronder soft- en hardware voor de deelnemers aan de RID.
- *Programma*
Algemene dekkingsmiddelen
- *Deelnemende partijen*
Gemeente Baarn, Gemeente Bunnik, Gemeente De Bilt, Gemeente Soest, Gemeente Utrechtse Heuvelrug; Gemeente Wijk bij Duurstede en de Regionale Dienst Werk en Inkomen (RDWI)
- *Publiek belang*
Met deze gemeenschappelijke regeling wordt beoogd de continuïteit en de kwaliteit van de dienstverlening aan de burger te waarborgen.
- *Bestuurlijk belang*
De gemeente De Bilt is een van de zeven partijen in deze gemeenschappelijke regeling.
- *Financieel belang*
Eigen Vermogen RID:
Het eigen vermogen op 31-12-2017 bedraagt € 243.000
Vreemd Vermogen RID:
Het vreemd vermogen per 31 december 2017 is € 7.483.000
Resultaat 2017 RID:
Het resultaat in 2017 is € 184.000
De bijdrage voor 2019 is € 1.257.000. Dit is exclusief nog eventueel bijkomende frictiekosten.

16. BIGA groep b.v.

- *Vestigingsplaats*
Zeist
- *Doel*
Begeleidt mensen met afstand tot de arbeidsmarkt naar gepast werk

- *Programma*
Sociaal Domein
- *Deelnemende partijen*
De gemeenten; Bunnik, De Bilt, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede en Zeist
- *Publiek belang*
Regionale uitvoerder van de sociale werkvoorziening
- *Bestuurlijk belang*
Op 22 december 2015 zijn de vijf gemeenten met de aandeelhouders de definitieve koopovereenkomst overeengekomen. In de raadsvergadering van 17 december 2015 heeft de raad ingestemd met de koopovereenkomst die op de 22ste is ondertekend.
- *Financieel belang* .
De BIGA Groep BV heeft een contract afgesloten met de RDWI om alle inwoners met een sw-indicatie te begeleiden en passend werk aan te bieden. De BIGA Groep BV heeft veel contracten afgesloten met meerdere (publieke) bedrijven in de regio. Hiernaast heeft zij schoonmaakcontracten voor een deel van de gemeentegebouwen van de vijf gemeenten, contracten voor reiniging en onderhoud van het openbaar groen en de openbare begraafplaatsen. Hierdoor is de BIGA enerzijds in staat om inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt passend werk aan te bieden en anderzijds geeft de gemeente invulling aan haar sociaal werkgeverschap.

Eigen vermogen	31-12- 2016	31-12- 2017
Gestort en opgevraagd kapitaal	€ 18.000	€ 18.000
Reserves	€ 5.281.099	€ 6.793.677
Nog te bestemmen resultaat	<u>€ 1.512.668</u>	<u>€ 1.433.472</u>
Totaal	€ 6.811.677	€ 8.245.149

Bron: Jaarrekening 2017 BIGA Groep BV.

1. Ondernemersrisico:
 - a. door verlies van één of meerdere (grote) contracten bij (publieke) bedrijven komt de winstmarge van de BIGA onder druk;
 - b. onvoldoende instroom van nieuwe medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt waardoor de huidige contracten niet met eigen medewerkers kunnen worden nagekomen.
 2. Subsidierisico:
 - a. de afname van de Rijkssubsidie op sw-medewerkers wordt door de gemeenten volledig doorbelast aan de BIGA waardoor de winstmarge van de BIGA onder druk komt;
 - b. het wegvallen van de huisvestingssubsidie zet de winstmarge van de BIGA onder druk.
- *Overige relevante gegevens*

3.7 Grondbeleid

Omschrijving paragraaf

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop het grondbeleid wordt ingezet om gemeentelijke beleidsdoelen te realiseren. Daarnaast wordt ingegaan op vastgoedbeleid waarvan een belangrijk onderdeel de portefeuillestrategie is die het college heeft vastgesteld en waarvan we met de uitvoering zijn gestart

Het grond- en vastgoedbeleid van de gemeente De Bilt

Het grondbeleid is geen doel op zich maar een middel dat kan worden ingezet om andere beleidsdoelen te realiseren. Ruimtelijk beleid, volkshuisvestingsbeleid, mobiliteit en economische zaken worden vanuit grondbeleid ondersteund. In 2013 heeft uw raad de Nota grondbeleid vastgesteld. Daarin is gekozen voor actief als het moet en faciliterend als het kan. Ter aanvulling van de 'Nota Grondbeleid 2013' heeft de raad in haar vergadering van 22 februari 2018 de 'Beleidsnotitie Grondbeleid en Vastgoedbeleid' vastgesteld. Reden hiervoor is dat sinds 2013 in de wet- en regelgeving wijzigingen doorgevoerd die mede van belang zijn voor ons grondbeleid, zoals de fiscalisering van het gemeentelijk grondbedrijf en de wijziging van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' (hierna: BBV), Notitie grondexploitaties.

Daarnaast hebben wij het rapport 'Herijking vastgoedbeleid' opgesteld met een inventarisatie en analyse van het gemeentelijk vastgoedbezit. In het rapport zijn als gemeentelijk vastgoed gedefinieerd: alle niet-openbare gronden en gebouwen, die in eigendom of bezit zijn van de gemeente. Ook vastgoedbeleid is een middel dat kan worden ingezet om andere beleidsdoelen te realiseren. Voor een eenduidig gemeentelijk grond- en vastgoedbeleid is de Nota Grondbeleid 2013 aangevuld met uitgangspunten voor het gemeentelijk vastgoedbeleid en de relatie met ons accommodatiebeleid. Alle wijzigingen en aanvullingen worden verwerkt in een geactualiseerde Nota Grond- en Vastgoed beleid die wij in 2019 aan uw raad ter vaststelling voorleggen.

De portefeuillestrategie

De portefeuille strategie is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

1. Gronden en gebouwen, die geen of onvoldoende bijdrage leveren aan de gemeentelijke beleidsdoelen worden zo snel mogelijk afgestoten of herontwikkeld.
2. Sturen op waardebehoud door de voor planmatig onderhoud, duurzaamheid en verbeteren bereikbaarheid van maatschappelijk vastgoed beschikbaar zijnde gemeentelijke middelen alleen in te zetten voor gebouwde vastgoedobjecten met een strategisch belang of cultuurhistorische waarde.
3. Nadat de randvoorwaarden voor een adequaat beheer en exploitatie van maatschappelijk vastgoed zijn gecreëerd, het beheer en exploitatie overgedragen aan een professionele organisatie.

De wijze waarop grondbeleid wordt uitgevoerd

Grond

Voor de projecten waarbij de gemeente regisserend optreedt en actief grondbeleid uitvoert, is een grondexploitatie opgesteld. Via planvorming en bijhorende grondexploitaties kan de gemeenteraad sturen op realisatie van gestelde doelen en wordt financiële verantwoording afgelegd.

Gebouwen

Wij zijn gestart met de uitvoering van de portefeuillestrategie door:

1. het project herontwikkeling achterblijvende gemeentelijke locatie, voor die locaties waarvan de gebouwen hun maatschappelijke functie hebben verloren.
2. Het verkopen van gebouwen die hun maatschappelijke functie hebben verloren
3. De uitvoeringstaken van beheer en exploitatie van Vierstee, zwembad en Kees Boekehal onder te brengen in een publiek – publieke entiteit
4. Het onderhoud van gebouwen planmatig aan te pakken via een onderhoudsplan 2018 en een meerjarenprogramma voor 2019 e.v. op te stellen.

Huidige exploitaties/projecten

Vier projecten hebben in 2019 een lopende grondexploitatie:

1. Bedrijvenpark Larenstein
2. Centrumplan Bilthoven
3. De Melkweg
4. De Leijen Zuid.

Achterblijvende gemeentelijke locaties: hier voor is een grondexploitatie in voorbereiding.

Twee keer per jaar, bij de voorjaarsnota en de najaarsnota, informeren wij uw raad over de voortgang van projecten via het projectenboek en leggen daarbij verantwoording af. Naast projecten met een grondexploitatie zijn ook de gemeentelijke investeringsprojecten zonder grondopbrengst in het projectenboek opgenomen. Voor de meest recente stand van zaken verwijzen wij u naar het laatste projectenboek.

Parameters

In de Nota Grondbeleid is het stappenplan opgenomen voor het jaarlijks actualiseren van deze grondexploitaties. Omwille van transparantie en heldere besluitvorming worden de te hanteren parameters jaarlijks in deze paragraaf grondbeleid van de begroting vastgesteld. Het gaat dan om:

- Rente
- Kostenstijging
- Opbrengstenstijging

Voor het begrotingsjaarjaar 2019 stellen wij de volgende parameters voor om te hanteren bij de actualisatie van de grondexploitaties:

1. Rente 2,9%
2. Kostenstijging: 0%
3. Opbrengstenstijging: 0%

In afwijking van de genoemde parameters wordt de grondexploitatie voor Larenstein geactualiseerd op basis van de CPI-index, conform eerder vastgelegde afspraken.

Voor de grondexploitatie De Leijen Zuid wordt de grondexploitatie in afwijking van de genoemde parameters voor het zuidelijk deel geactualiseerd met een opbrengstenstijging van 2,5%, conform afspraken met de ontwikkelende partijen.

Particuliere planontwikkelingen

In geval van faciliterend grondbeleid wordt de realisatie over gelaten aan de markt, en de gemeente is geen risicodragende partij. Particuliere initiatieven faciliteren wij door hen open tegemoet te treden. De gemeente treedt op als 'bestemmingsplanmaker' en toetst de plannen aan gemeentelijk beleid. Daar waar nodig worden de plannen vertaald in een partieel bestemmingsplan of ander ruimtelijk besluit. Op die wijze wordt tezamen met en ten behoeve van de particulier invulling gegeven aan realisatie van een locatie waarmee tevens onze gemeentelijke doelstellingen worden gerealiseerd.

De gemeentelijk bijdrage aan particuliere initiatieven wordt op basis van het wettelijk kostenverhaal in rekening gebracht bij de initiatiefnemers. Uitgangspunten als profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit zijn daarbij leidend bij de doorbelasting van gemeentelijke kosten. Daarvoor worden de zogenaamde anterieure overeenkomsten gesloten waarover de raad wordt geïnformeerd.

Vanuit het oogpunt van eenduidigheid, zorgvuldigheid en een goede informatievoorziening aan initiatiefnemers, vinden wij het van belang om vooraf duidelijkheid te geven over de wijze waarop kostenverhaal wordt toegepast. Daar is de Nota Kostenverhaal voor bedoeld.

3.8 Duurzaamheid

De klimaatambities die aan de basis liggen van het klimaatakkoord en de klimaatwet zijn niet nieuw. Nieuw zijn wel het tempo waarin de doelstellingen gerealiseerd moeten worden en de bijdrage die decentrale overheden daaraan moeten leveren.

Klimaatakkoord

Dit voorjaar zijn de onderhandelingen van start gegaan voor een nieuw klimaatakkoord. Het doel van het akkoord is het behalen van 49% CO₂ reductie in 2030. De onderhandelingen over akkoord worden gevoerd in 5 sectortafels waar veel organisaties, maatschappelijke geledingen en overheden aan deel nemen. De VNG neemt deel aan alle sectortafels.

Klimaatwet

In juni 2018 hebben coalitie- en oppositiepartijen in de Tweede Kamer een initiatief klimaatwet ingediend waarin een aantal doelen wettelijk worden verankerd: 49% reductie van broeikasgas in 2030, 95% reductie in 2050 en in 2050 moeten de elektriciteitsproductie zonder CO₂ uitstoot gebeuren. In de initiatiefwet wordt niet vastgelegd hoe deze doelstelling bereikt moeten worden, daarvoor is het klimaatakkoord.

Hoewel het 'gesprek' in Den Haag over het klimaatakkoord en de klimaatwet nog loopt lijken er strakke deadlines aan te komen, met een "stok achter de deur" dat regio's die niet zelf bijtijds aangeven wat hun bijdrage aan de ambities zal zijn een opgave krijgen opgelegd vanuit Den Haag.

Afspraken Interbestuurlijk programma

In het IPB hebben de decentrale overheden met de rijksoverheid harde afspraken gemaakt over hun inzet. Het gaat hierbij om harde afspraken met deadlines en doestellingen op het gebied van klimaatmitigatie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Deze afspraken zijn in deze paragraaf verwerkt samen met de doelstellingen uit het coalitie akkoord.

Wat willen we bereiken

Klimaatmitigatie (Het verzachten van klimaatverandering door minder broeikasgassen uit te stoten)

1. Warmtevisie. In de warmtevisie is een tijdspad is opgenomen wanneer welke wijken 'gasloos' worden. De planning is gericht op een CO₂ arme gebouwde omgeving in 2050. Dit betekent een grootschalige planmatige aanpak van de gebouwde omgeving waarin de gemeente de regierol heeft. Voor alle buurten of wijken die voor 2030 van het aardgas afgaan, moet in 2021 bekend zijn wat de alternatieven zijn. De bestuurlijke keuzes voor de periode tot 2030 moeten vastgelegd worden in de omgevingsvisies en omgevingsplannen.
2. Regionale Energie Strategie (RES). In U-10 verband stellen provincie, waterschappen en gemeenten een Regionale energie strategieën (RES) op, hierin is opgenomen welke bijdrage regio's leveren om de nationale klimaat doelstelling te halen.
3. Energieverbruik van de gebouwde omgeving terugdringen
4. Opwekken duurzame energie
5. De gemeente geeft het goede voorbeeld met door het verduurzamen van de eigen gebouwen.
6. In de gemeente zijn een aantal toonaangevende kennisinstituten gevestigd die een rol kunnen spelen bij de klimaatopgaven door het experimenteren met nieuwe duurzame technieken en concepten. Het verstevigen van de relatie met deze instituten is mede hierom een speerpunt van ons economisch beleid (zie programma Economie).

Klimaatadaptatie (Het tegengaan van de effecten van klimaatverandering)

7. In 2019 moeten de kwetsbaarheden op gebied van klimaatadaptatie (via stresstesten) in kaart gebracht zijn. Gemeenten, provincie en waterschappen stellen regionale strategieën op, hierin is opgenomen welke bijdrage regio's leveren om de nationale doelstelling te halen. Uiterlijk in 2019 moeten de kwetsbaarheden via stresstesten in kaart gebracht worden.
8. In 2020 zijn de maatregelen (adaptiestrategieën) opgesteld en zijn de te nemen maatregelen bekend.
9. Het bestrijden van invasieve exoten en de aanplant van klimaat adaptief openbaar groen.

Circulaire economie (herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waardevernietiging te minimaliseren).

10. Een regionale strategie over het stimuleren van de circulaire economie waarin opgenomen is een programma op voor het circulair aanbesteden en circulair bouwen.

Hoe gaan wij dat doen

1. Op basis van het door Sweco uitgevoerd onderzoek naar de vervangingsmogelijkheid voor aardsgas gaan we in gesprek met inwoners en stakeholders over de wijze waarop de doelstelling, CO₂ arm in 2050 behaald kan worden.
2. In het eerste kwartaal van 2019 wordt een startnotitie, opgesteld in U-10 verband, afgerond. Op basis daarvan wordt onderzocht welke bijdragen de U-10 gemeenten kunnen leveren aan de doelstelling van de rijksoverheid
3. Er wordt een plan opgesteld voor het isoleren van woningen.
4. Onderzocht wordt de mogelijkheid van het oprichten van niet commerciële coöperaties voor het leveren van groene energie.
5. In het meerjarenonderhoudsplan van de gemeentelijke gebouwen worden maatregelen opgenomen om de gebouwen te verduurzamen.
6. De bestuurlijke contacten worden benut om dit te bewerkstelligen.
7. Op basis van de afgeronde stresstest worden, in (regionaal) verband adaptatie strategieën opgesteld.
8. Onderzoek uitvoeren naar de biodiversiteit in de gemeente.
9. In 2019 wordt een plan van aanpak opgesteld voor de circulaire economie.
10. De ondersteuning aan de lokale fairtrade werkgroep wordt voortgezet.

Wat is daar voor nodig

Voor de gemeente ligt de grootste opgave en de grootste verantwoordelijkheid bij de gebouwde omgeving. De maatregelen die genomen moeten worden op het gebied van klimaatmitigatie en de klimaatadaptatie zal de gebouwde omgeving de komende decennia sterk beïnvloeden. Door bijvoorbeeld de realisatie van duurzame energie opwekking en de aanleg van voorzieningen voor waterberging. Maar raakt ook aan de wettelijke taken van de gemeente op het gebied van wonen en ruimte (omgevingsvisie) en overstijgt de gemeentegrens; sommige duurzame energiebronnen zullen niet binnen de gemeente hoeven te liggen, zoals geothermie.

Een sterke regierol voor de gemeente is noodzakelijk niet alleen om tegemoet te komen aan de opgave uit het klimaatakkoord maar ook in een vroeg stadium te kunnen sturen op de maatregelen die voorkomen uit het coalitieakkoord. Niet alleen regionale afstemming is daarbij nodig maar ook betrokkenheid van alle stakeholders (bedrijven, woningbouwcoöperaties, waterschappen) en inwoners.

Daarnaast hoeft niet gewacht te worden op de uitkomsten van de warmtevisie en de regionale energie strategieën. De lokale inzet op het verminderen van het energieverbruik en het stimuleren van initiatieven voor de opwek van energie worden voortgezet.

Voor de uitvoering van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid heeft de gemeente drie rollen:

- a. Een sterke regierol voor de gemeente bij de klimaatopgave.
- b. Sturen op een Krachtige lokale aanpak die leidt tot energieneutraliteit in 2030 waarbij lokale initiatieven ondersteund worden.
- c. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld.

4 Financiële positie

4.1 Recapitulatiestaat

	Rekening 2017	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Programma: Burger, Bestuur en Ondersteuning								
U Totaal lasten	4.418.029	4.487.071	4.125.495	4.702.485	4.583.558	5.017.588	4.968.059	4.816.591
I Totaal baten	-1.207.805	-1.073.335	-943.135	-910.535	-703.704	-1.295.083	-720.598	-720.598
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	3.210.224	3.413.736	3.182.360	3.791.950	3.879.854	3.722.505	4.247.461	4.095.993
Programma: Veiligheid								
U Totaal lasten	3.083.281	3.188.621	3.238.962	3.886.175	3.828.186	3.826.160	3.825.535	3.820.672
I Totaal baten	-39.413	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	3.043.868	3.155.521	3.205.862	3.853.075	3.795.086	3.793.060	3.792.435	3.787.572
Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat								
U Totaal lasten	4.932.068	4.534.540	4.637.589	4.594.075	4.716.912	4.733.958	4.691.001	4.687.397
I Totaal baten	-734.314	-606.714	-593.014	-626.231	-646.231	-646.231	-646.231	-646.231
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	4.197.754	3.927.826	4.044.575	3.967.844	4.070.681	4.087.727	4.044.770	4.041.166
Programma: Economie								
U Totaal lasten	1.055.943	1.377.149	1.527.378	4.008.268	451.669	451.597	396.775	396.775
I Totaal baten	-985.824	-1.254.772	-1.254.772	-3.789.819	-233.291	-233.291	-208.291	-208.291
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	70.119	122.377	272.606	218.449	218.378	218.306	188.484	188.484
Programma: Onderwijs								
U Totaal lasten	4.967.908	4.621.323	4.615.055	4.465.788	4.680.041	4.536.755	4.456.837	4.403.493
I Totaal baten	-266.144	-213.146	-190.314	-198.090	-190.479	-190.479	-190.479	-190.479
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	4.701.764	4.408.177	4.424.741	4.267.698	4.489.562	4.346.276	4.266.358	4.213.014
Programma: Sport, cultuur en recreatie								
U Totaal lasten	8.050.584	8.458.661	8.939.568	9.552.439	9.557.743	9.699.037	9.619.712	9.582.165
I Totaal baten	-1.471.371	-1.675.686	-1.675.686	-1.627.669	-1.652.669	-1.702.669	-1.702.669	-1.702.669
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	6.579.213	6.782.975	7.263.882	7.924.770	7.905.074	7.996.368	7.917.043	7.879.496
Programma: Sociaal Domein								
U Totaal lasten	35.639.667	32.939.367	33.221.575	35.931.590	35.557.746	35.416.140	35.304.839	35.217.996
I Totaal baten	-9.634.063	-10.131.956	-10.092.019	-10.644.700	-9.478.700	-9.478.700	-9.478.700	-9.478.700
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	26.005.604	22.807.411	23.129.556	25.286.890	26.079.046	25.937.440	25.826.139	25.739.296
Programma: Volksgezondheid en Milieu								
U Totaal lasten	12.155.370	11.896.445	11.018.661	11.607.098	11.709.259	11.632.573	11.392.602	11.442.220
I Totaal baten	-10.314.311	-9.749.017	-9.678.017	-10.298.992	-10.377.109	-10.296.584	-10.043.810	-10.045.807
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	1.841.059	2.147.428	1.340.644	1.308.106	1.332.150	1.335.989	1.348.792	1.396.413
Programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing								
U Totaal lasten	6.428.775	4.543.879	5.288.018	17.013.965	6.717.112	2.995.457	2.921.803	2.917.788
I Totaal baten	-5.755.346	-3.584.160	-3.584.160	-15.564.680	-5.477.954	-1.576.153	-1.576.153	-1.576.153
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	673.428	959.719	1.703.858	1.449.285	1.239.158	1.419.304	1.345.650	1.341.635
Programma: Algemene dekkingsmiddelen								
U Totaal lasten	10.159.661	11.897.949	12.053.263	11.677.863	11.680.973	11.784.406	11.819.694	11.861.299
I Totaal baten	-59.433.105	-60.086.098	-60.882.353	-64.397.907	-65.012.378	-65.435.700	-65.582.504	-66.124.129
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	-49.273.444	-48.188.149	-48.829.090	-52.720.044	-53.331.405	-53.651.294	-53.762.810	-54.262.830
SALDO LASTEN	90.891.285	87.945.005	88.665.564	107.439.746	93.483.199	90.093.671	89.396.857	89.146.396
SALDO BATEN	-89.841.697	-88.407.984	-88.926.570	-108.091.723	-93.805.615	-90.887.990	-90.182.535	-90.726.157
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES	1.049.588	-462.979	-261.006	-651.977	-322.416	-794.319	-785.678	-1.579.761
Reserve stortingen (lasten)	2.870.048	523.165	4.107.374	523.165	523.165	523.165	23.165	23.165
Reserve onttrekkingen (baten)	-2.291.386	-236.676	-4.088.397	-324.802	-324.802	-324.802	-86.676	-86.676
Saldo reserves	578.662	286.489	18.977	198.363	198.363	-301.637	-63.511	-63.511
SALDO NA BESTEMMING RESERVES	1.628.251	-176.490	-242.029	-453.614	-124.053	-1.095.956	-849.189	-1.643.272

4.2 Incidentele baten en lasten

				2019	2020	2021	2022	2023			
SALDO NA BESTEMMING RESERVES				1.628.251	-176.490	-242.029	-453.614	-124.053	-1.095.956	-849.189	-1.643.272
Programma: Burger, Bestuur en Ondersteuning	lasten			118.759	-434.030	49.529	151.468	0			
	baten			-206.831	591.379	-574.485	0	0			
Programma: Veiligheid	lasten			57.989	2.026	625	4.863	0			
	baten			0	0	0	0	0			
Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat	lasten			-119.569	-19.007	40.994	1.641	0			
	baten			20.000	0	0	0	0			
Programma: Economie	lasten			3.556.528	0	50.000	0	0			
	baten			-3.556.528	0	-25.000	0	0			
Programma: Onderwijs	lasten			-158.216	9.000	0	90	0			
	baten			0	0	0	0	0			
Programma: Sport, cultuur en recreatie	lasten			2.074	-198.065	1.934	1.934	0			
	baten			25.000	50.000	0	0	0			
Programma: Sociaal Domein	lasten			342.000	200.000	100.000	100.000	0			
	baten			-1.166.000	0	0	0	0			
Programma: Volksgezondheid en Milieu	lasten			-180.000	0	0	0	0			
	baten			40.000	0	0	0	0			
Programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	lasten			10.167.846	3.714.221	73.500	0	0			
	baten			-10.086.726	-3.901.801	0	0	0			
Programma: Algemene dekkingsmiddelen	lasten			25.000	40.000	45.000	0	0			
	baten			0	0	0	0	0			
				-1.118.674	53.723	-237.903	259.996	0			
STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO				665.060	-177.776	-858.053	-1.109.185	-1.643.272			

4.3 Schuldpositie

Per 31 december 2017 heeft de gemeente € 78.429.454 aan langlopende geldleningen op de balans staan. Landelijk staat de schuldpositie van gemeenten in de belangstelling. Sommige deskundigen zijn van mening dat de omvang van de schulden een betere indicatie vormt voor de financiële gezondheid van de gemeente, dan de reservepositie. De schuld vormt een harde financiële verplichting, waar de reserves vooral een administratief, boekhoudkundig karakter hebben. Om over reserves te kunnen beschikken moeten over het algemeen financieringsmiddelen worden aangetrokken. Dat leidt tot een verhoging van de schuld. Wij schetsen in deze paragraaf de absolute schuldpositie van De Bilt: de omvang, de verwachte ontwikkeling en de rentelasten die uit de schuldpositie voortvloeien. Tenslotte gaan wij in op mogelijkheden voor beheersing van de schuld.

Functie schulden

Anders dan de rijksoverheid hanteren gemeenten in hun boekhouding het stelsel van baten en lasten. De investeringen worden geactiveerd (onder de activa op de balans verantwoord) en afgeschreven over de levensduur van het kapitaalgoed. Om die investeringen te kunnen doen, moeten financieringsmiddelen worden aangetrokken. In het jaar van investering vinden immers grote uitgaven plaats, die niet worden gedekt door inkomsten in dat jaar. Ook wanneer de gemeente exploitatietekorten aanzuivert vanuit de reserves, zal dit gefinancierd moeten worden met extra leningen. Concreet leidt dit er toe dat het eigen vermogen afneemt en het vreemd vermogen toeneemt.

Het investeringsvolume van de gemeente verschilt sterk per jaar. Grote investeringen worden gepleegd bij de realisatie van bijvoorbeeld schoolgebouwen, een sporthal of grote rioleringswerken of bij aankoop van gronden om later hierop bijvoorbeeld nieuwbouw te realiseren. In deze jaren zullen de investeringen vaak veel hoger zijn dan de afschrijvingen in zo'n jaar. Dit zal dan veelal moeten worden gefinancierd door leningen. Het ideaal zou zijn dat de gemeenten jaarlijks haar investeringsuitgaven zou kunnen dekken uit de afschrijvingslasten. Zeker bij kleinere gemeenten als De Bilt is hiervan geen sprake. Gezien de huidige lening portefeuille is het verstandig om de ruimte binnen de vrijkomende middelen te betrekken bij de investeringsbeslissing.

Relatieve schuldpositie

Gezien de financiële positie van de gemeente zal de omvang van de schulden beheerst moet worden. Het aangaan van een langlopende geldlening brengt langjarige verplichtingen met zich mee in de vorm van rente en aflossingen. Voor een beoordeling van de schuldpositie van De Bilt kijken wij naar de hoogte van de schuld in verhouding tot de inkomsten van de gemeente (de schuldquote).

Schuldquote	Rek. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019
Schuldquote	89,8%	101,8%	82,9%

De schuldquote is zowel in 2016 als in 2017 gestegen tot bijna 90%. In 2018 zal deze verder stijgen naar waarschijnlijk circa 102%. Dit als gevolg van de tekorten binnen het sociaal domein en de grote investeringsopgaaf in de lopende grondexploitaties en maatschappelijk vastgoed. In 2019 zal bij realisatie van de begroting 2019, de schuldquote weer afnemen tot rondom de 83%. Dit is vooral het gevolg van eenmalige inkomsten door grondverkoop. Hierdoor zijn de gemeentelijke inkomsten hoog en neemt de schuld af. Op korte termijn zullen de investeringsuitgaven hoger zijn dan de afschrijvingen. De uitdaging voor gemeente De Bilt is om op langere termijn de investeringsuitgaven binnen de afschrijvingslasten te krijgen en te houden. Vooralsnog concluderen wij dat de schuldpositie van de gemeente De Bilt beheersbaar is, maar zeer zeker aandacht verdient.

Omvang schuldpositie De Bilt

Uit de balans bij de jaarrekening 2016 blijkt dat onze gemeente per 31 december 2017 voor een bedrag van € 78.429.454 aan langlopende geldleningen heeft afgesloten. De netto-schuld, volgens de definitie die de VNG hanteert, wordt berekend aan de hand van onderstaande tabel:

	2017	2018	2019
Langlopende schuld (excl. Voorzieningen)	78.429.454	80.225.000	73.775.000
Kortlopende schuld	0	4.000.000	0
Crediteuren	4.852.142	4.933.000	4.639.000
Overige schulden	176.000	167.000	150.000
Overlopende passiva	7.607.422	8.000.000	7.500.000
Langlopende uitzettingen	-953.187	-836.353	-798.353
Debiteuren	-6.092.950	-5.600.000	-5.600.000
Liquide middelen, banksaldi	-20.444	-20.444	-1.421.444
Overlopende activa	-3.950.637	-3.500.000	-3.500.000
Netto schuld	80.047.800	87.368.204	74.744.204

De netto schuld zal in 2018 toenemen tot iets meer dan € 87 mln. In 2019 zal de netto schuld op basis van de huidige begroting sterk verbeteren en onder de € 75 mln. uitkomen. Dit wordt veroorzaakt door de verkoop van gronden. Hier zal voornamelijk nieuwbouw worden gerealiseerd.

In de begroting 2019 is voor rentelasten een budget opgenomen van € 1.616.000.

Beheersing schuldpositie

Om de financiële positie van de gemeente op langere termijn gezond te houden moet naast het saldo van de meerjarenbegroting, de reservepositie, de risico's en de grondexploitaties, etc. ook de schuldpositie bewaakt worden. De lange termijn verplichtingen die we hiermee aangaan, moeten ook in de toekomst betaalbaar blijven. Momenteel is het rentepercentage voor lang vreemd vermogen zeer laag. Echter wanneer de rentepercentages voor nieuw geld stijgen, zal de druk op de begroting snel toenemen. Bij een stijging van de rente met 1%, nemen de lasten bij herfinanciering van de aflossing jaarlijks met € 88.500 toe. Wanneer de rente door stijgt naar circa 4 % zullen de jaarkosten bij volledige herfinanciering tussen de € 250.000 en € 300.000 liggen.

Voor beperking van de schuldpositie kan aan de volgende mogelijkheden worden gedacht:

1. Verkoop van activa (grondposities);
2. Hanteren van een investeringsplafond (gelijk aan de vrijgevallen middelen door afschrijving);
3. Alternatieve financiering door eigen bezit te beperken;
4. Wagenpark vervangen door lease constructies;
5. Etc.

Door bovenstaande constructies is het zeer wel mogelijk dat minder ruimte binnen de exploitatie resteert. Met andere woorden deze financieringsconstructies zijn duurder dan eigen bezit. Hierdoor zal elders bezuinigingen moeten worden gerealiseerd. De wijze van financiering zal hoogstwaarschijnlijk niet de oplossing zijn voor de beheersing van de schuldpositie. Die ligt in de afweging van het gewenste voorzieningenniveau. Dit is een afweging die bij de gemeenteraad ligt die de afweging zal maken tussen het maatschappelijk rendement en de bedrijfseconomische kosten.

4.4 Geprognosticeerde balans en EMU-saldo

Activa			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Vaste activa	Immateriële vaste activa	Kosten onderzoek en ontwikkeling	843	225	0
	Totaal Immateriële vaste activa		843	225	0
	Materiële vaste activa	Gronden en terreinen	1.551	1.551	1.551
		Woonruimten	4	4	3
		Bedrijfsgebouwen	45.851	47.682	46.882
		Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	42.756	43.222	44.722
		Vervoermiddelen	380	297	447
		Machines, apparaten en installaties	3.952	3.712	3.959
		Overig	396	609	822
	Totaal Materiële vaste activa		94.892	97.077	98.385
	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	539	460	460
		Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	0	0	0
		Leningen aan deelnemingen	152	114	76
		Overige langlopende leningen	262	262	262
		Overige uitzettingen met looptijd =1 jaar	0	0	0
		Bijdragen aan activa van derden	0	0	0
	Totaal Financiële vaste activa		953	836	798
Totaal Vaste activa			96.688	98.139	99.184
Viottende activa	Voorraden	Niet in exploitatie bouwgronden			
		Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	15.539	20.785	4.096
		Gereed product en handelsgoederen	-10.000	-10.000	-10.000
	Totaal Voorraden		5.540	10.785	-5.904
	Vorderingen	Openbare lichamen	5.510	5.000	5.000
		Overig	583	600	600
	Totaal Vorderingen		6.093	5.600	5.600
	Liquide middelen	Kas, bank en giro	20	20	1.421
	Totaal Liquide middelen		20	20	1.421
	Overlopende activa	Overlopende activa	3.951	3.500	3.500
	Totaal Overlopende activa		3.951	3.500	3.500
Totaal Viottende activa			15.604	19.905	4.617
Eindtotaal			112.291	118.044	103.801

Passiva			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Vaste passiva	Eigen vermogen	Reserves	20.038	18.697	16.658
		Saldo van rekening	-1.628	-1.952	454
	Totaal Eigen vermogen		18.410	16.745	17.112
	Voorzieningen	Voorzieningen	1.614	2.000	625
	Langlopende schulden	Vaste schuld onderhandse leningen van banken	78.429	80.225	73.775
Totaal Vaste passiva			98.454	98.970	91.512
Flottende passiva	Flottende passiva	Kasgeldleningen o/g	0	4.000	
		Bank- en giroaldi	1.202	1.974	0
		Overig	5.028	5.100	4.789
	Totaal Flottende passiva		6.230	11.074	4.789
	Overlopende passiva	Overlopende passiva	7.607	8.000	7.500
Totaal Flottende passiva			13.837	19.074	12.289
Eindtotaal			112.291	118.044	103.801

		EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2018	Begroting 2019
1		Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.952	454
2	+	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	4.682	4.845
3	+	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.955	2.113
4	-/-	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-	-
5	+	De in mindering op de onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	6.868	6.153
6a	+	Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)	0	0
6b	+-	Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	0	0
7	-/-	Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	-4.981	-2.236
8a	+	Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	2.900	15.055
8b	+	Boekwinsten op grondverkoop	0	0
9	-/-	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-1.570	-3.488
10	-/-	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserve worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0
11	-/-	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0
		BEREKEND EMU-SALDO (TEKORT = -; OVERSCHOT = +)	-5.832	10.590

4.5 Overige financiële toelichtingen

Ontwikkeling eigen vermogen

De door het college voorgestelde meerjarenbegroting leidt tot een verandering van de verwachte ontwikkeling van het eigen vermogen. De verwachte ontwikkeling van het begrotingssaldo is hier niet bij betrokken.

OVERZICHT ONTWIKKELING RESERVES	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Vrije reserve	2.258	2.690	3.069	3.959	4.147	5.306	6.219
(begroot) resultaat	-1.628	-1.952	454	124	1.096	849	1.643
risicoreserve (risico + grex)	11.206	11.206	11.206	11.206	11.206	11.206	11.206
bestemmingsreserves	6.575	4.532	2.313	1.988	1.663	1.577	1.490
TOTAAL RESERVES	18.410	16.476	17.042	17.277	18.112	18.938	20.558

Voorzieningen

OVERZICHT ONTWIKKELING VOORZIENINGEN	2016	2017	2018	2019	2020	2021
bestaande risico's	157	157	157	157	157	157
onderhoudsegalisatie	1.287	1.187	1.087	3.164	5.015	6.917
door derden beklemde middelen	9	9	9	9	9	9
TOTAAL VOORZIENINGEN	1.452	1.352	1.252	3.330	5.181	7.083

4.6 Investerings 2019 – 2022

OMSCHRIJVING	2019	2020	2021	2022
Riolering				
Riolering jaarschijf 2019	2.500.000			
Riolering jaarschijf 2020		2.500.000		
Riolering jaarschijf 2021			2.500.000	
Riolering jaarschijf 2022				2.500.000
Totaal	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Sport				
DOS Westbroek kunstgrasveld (fundering)		150.000		
SVM (pompinstallatie beregening)		30.000		
Tweemaal Zes kunstgrasveld 1 (toplaag)		70.000		
Tweemaal Zes kunstgrasveld 1 (veldafscheiding)		17.000		
Tweemaal Zes kunstgrasveld 2 (toplaag)		70.000		
Tweemaal Zes kunstgrasveld 2 (veldafscheiding)		17.000		
DOS Westbroek kunstgrasveld (toplaag)		70.000		
DOS Westbroek kunstgrasveld (veldafscheiding)		17.000		
DOS Westbroek (drainage)		15.000		
FC De Bilt (pompinstallatie beregening)	40.000			
SVM (veldverlichting trainingsveld)			15.000	
SCHC (bestrating)	15.000			
SCHC kunstgrasveld 6(toplaag)			180.000	
SCHC kunstgrasveld 6 (veldafscheiding, ballenvangers)	20.000			
Fc de Bilt veldverlichting wetra veld	20.000			
SCHC kunstgrasveld 3(veldafscheiding, ballenvangers)			20.000	
Fc de Bilt (hekwerk rondom complex)				35.000
Fc de Bilt (bestrating)				15.000
Hsv Centrals (beregening)				12.000
Hsv Centrals (hekwerk rondom complex)				25.000
Hsc Centrals (bestrating)				15.000
Totaal	95.000	456.000	215.000	102.000
WMO				
Hulpmiddelen WMO 2019	400.000			
Hulpmiddelen WMO 2020		400.000		
Hulpmiddelen WMO 2021			400.000	
Hulpmiddelen WMO 2022				400.000
Totaal	400.000	400.000	400.000	400.000
Verkeerscirculatieplan				
VCP De Bilt Asserweg	375.000			
VCP eenrichtingsverkeer	25.000			
VCP westelijke doorfietsroute	275.000			
VCP Jan Steenlaan	400.000			
VCP Snelfietsroute AMF-UT	650.000			
VCP strook Biltse Rading	150.000			
Totaal	1.875.000	-	-	-
Tractie				
Vervanging Kia K2500 04-VDX-4	55.000			
Vervanging DAF AE75PC BP-HP-19	175.000			
Vervanging Boki 4551	125.000			
Vervanging Ahlmann AZ 85	75.000			
Vervanging 2 straatmakers nissan	110.000			
Totaal	540.000	-	-	-
Bedrijfsvoering				
Krediet invoering omgevingswet ICT		250.000		
Totaal	-	250.000	-	-
Totale investeringen	5.905.000	4.462.000	3.730.000	3.504.000

5 Overzicht bijlagen

Bijlage 1	Samenstelling bestuur	109
Bijlage 2	Kerngegevens	111
Bijlage 3	Algemene uitkering op basis van de meircirculaire 2018	112
Bijlage 4	(Wettelijke) beleidsindicatoren	114
Bijlage 5	Subsidies op sociaal maatschappelijk terrein	115
Bijlage 6	Taakvelden	116
Bijlage 7	Specificatie op productniveau	118

Bijlage 1 Samenstelling bestuur

Samenstelling Gemeenteraad van de gemeente De Bilt

Voorzitter: S.C.C.M. Potters

Griffier: T.B.W.M. van der Torre

De gemeenteraad van De Bilt heeft 27 zetels te verdelen en bestaat sinds de verkiezingen van 2018 uit de volgende partijen (op volgorde van grootte):

Namens VVD:

L.D. Kok, J.F. van Lemmen, C.F.C.T.M. van Nispen tot Sevenaer, J.L.H. de Jong Schouwenburg, E. Dalmeijer

Namens GroenLinks:

H.C.A. Zandvliet, A.M. 't Hart, M.A.R. Peperkamp, P.M.M. Weyers

Namens D66:

J. Hoevers, H.J.M.A. Mieras, M. van Weele, J.F. van Brakel

Namens Beter De Bilt:

J. Muijsson, W.H.F. van de Veerdonk

Namens CDA:

D.A.W. de Groot, M.F.A.M. Koren, M. van de Vooren

Namens Forza De Bilt:

P. Schlamilch, K.C.M. Brekelmans

Namens PvdA:

K. Hagedoorn, E. van Esterik

Namens SGP:

J.F. Slootweg

Namens Bilts Belang:

H. IJssennagger

Namens SP:

M.H.O. Boer

Namens ChristenUnie:

T.G. Aalbers

Namens Fractie Brouwer:

C. Brouwer

Samenstelling en portefeuillevverdeling College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente De Bilt

De heer mr. S.C.C.M. Potters (burgemeester)

Portefeuille: bestuurlijke coördinatie, internationale betrekkingen, openbare orde en veiligheid, brandweer, toezicht en handhaving, communicatie/voorlichting, bedrijfsvoering (exclusief dienstverlening)

De heer J.A.E. Landwehr (wethouder, loco-burgemeester) VVD

Portefeuille: verkeer en mobiliteit, ruimtelijke ordening (inclusief vergunningen voor particuliere initiatieven), omgevingswet (betreft implementatie), recreatie en toerisme, project centrumplan Bilthoven, gebiedswethouder: Bilthoven (inclusief beheer openbare ruimte)

Mevrouw drs. A.E. Brommersma (wethouder, 2e loco-burgemeester) Groen Links

Portefeuille: duurzaamheid (energietransitie particuliere bouw, energieopwekking, circulaire economie), burgerparticipatie, werk en inkomen, maatschappelijke ondersteuning en welzijn, natuur- en milieu, coördinatie beheer openbare ruimte, gebiedswethouder: De Bilt (inclusief beheer openbare ruimte)

De heer drs. D.M.P.G. Smolenaers (wethouder, 3e loco-burgemeester) D66

Portefeuille: financiën (incl. grondbeleid), wonen, beheer vastgoed en accommodaties, duurzaamheid (energietransitie gemeentelijke en sociale bouw), kunst en cultuur, project herontwikkeling gemeentelijke locaties (inclusief vergunningen), gebiedswethouder: Groenekan en Hollandsche Rading (inclusief beheer openbare ruimte)

Mevrouw mr. M.C.T. Bakker-Smit (wethouder, 4e loco-burgemeester) CDA

Portefeuille: economie, jeugdbeleid en jeugdzorg, sport en gezondheid, onderwijs, dienstverlening, gebiedswethouder: Maartensdijk en Westbroek (inclusief beheer openbare ruimte)

De heer F.G. Wietses

Gemeentesecretaris.

Bijlage 2 Kerngegevens

Kerngegevens	Werkelijk 31-12- 2016	Werkelijk 31-12- 2017	Begroot 1-1-2018	Begroot 1-1-2019
A. Sociale structuur				
Aantal inwoners	42.753	42.847	43.100	42.942
Waarvan 0-19 jaar	9.960	9.970	9.913	9.991
Waarvan 20-64 jaar	22.777	22.736	20.257	22.748
Waarvan 65 jaar en ouder	10.016	10.141	12.930	10.203
Aantal periodieke uitkeringsontvangers	2.940	2840	3.015	2.995
Waarvan op grond van: bijstandsuitkering	650	651	655	635
Waarvan op grond van: WAO (WIA, WAO, WAZ, Wajong)	1.490	1520	1.550	1.550
Waarvan: WW	780	650	790	790
Waarvan op grond van: IOAZ en IOAW	20	19	20	20
Aantal minderheden		1.410*	*1.350	1.464
B. Fysieke structuur				
Oppervlakte gemeente in ha.	6.627	6.627	6.627	6.713
Waarvan Binnenwater	83	83	83	110
Totale aantal verblijfsobjecten	22.735	23.460	22.863	22.960
Waarvan woonfunctie	19.525	20.024	19.653	19.729
Waarvan kantoor/winkel/industrie functie	1.030	934	1.036	1.059
Waarvan logiesfunctie	452	445	452	454
Lengte van de wegen in meters	198.000	198.000	198.000	220.500
Waarvan binnen de bebouwde kom	169.200	169.200	169.200	153.500
Waarvan buiten de bebouwde kom	28.800	28.800	28.800	67.000
Aantal ha openbaar groen	221	222	222	373
Waarvan stedelijke beplanting	91	90	90	158
C. Financiële structuur				
Lasten per inwoner	1.934	2.247	2.057	2.502
Baten per inwoner	2.018	2.209	2.068	2.517
Opbrengst OZB-belasting per inwoner	234	256	258	263
Uitkering uit het gemeentefonds per inwoner	1.072	1.057	1.094	1.166
Vaste schuld per inwoner	1.705	1.830	1.885	1.868
Geactiveerde kapitaaluitgaven per inwoner	2.636	2.215	2.327	2.261
Leningen aan derden per inwoner	2	6	2	6
Waarvan voor woningbouw	0	0	0	0
Beleggingen per inwoner	27	22	26	19
Voorzieningen per inwoner	34	276**	29	284**
Eigen vermogen per inwoner	455	430	410	398

* Dit aantal daalt door een aanpassing in de BRP, hierin wordt niet meer bijgehouden of inwoners naast de Nederlandse nationaliteit ook nog een andere nationaliteit hebben.

** Inclusief de verliesvoorziening grondexploitatie en de voorziening dubieuze debiteuren

Bijlage 3 Algemene uitkering op basis van de meicirculaire 2018

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1c Waarde niet-woningen eigenaren	5.446.735,00	-0,1569	-854.592,72
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	5.025.993,00	-0,1265	-635.788,11
1a Waarde woningen eigenaren	58.093.776,00	-0,1	-5.809.377,60
Subtotaal			-7.299.758,44
Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	544,67	380,7	207.357,20
8a Bijstandsonvangers (vanaf UJR 2016)	654	2.130,68	1.393.464,72
3a Eén-ouder-huishoudens	1.294,00	747,03	966.656,82
2 Inwoners	42.847,00	159,91	6.851.663,77
4a Inwoners: jongeren < 18 jaar	8.915,36	662,05	5.902.417,33
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	10.141,00	99,92	1.013.288,72
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	3.226,00	26,42	85.230,92
7 Lage inkomens	4.965,00	30,51	151.482,15
7c Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	2.952,70	679,87	2.007.452,15
12 Minderheden	1.880,00	321,09	603.649,20
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	2.291,00	85,69	196.315,79
3b Huishoudens	19.951,00	90,5	1.805.565,50
3c Eenpersoonshuishoudens	7.246,00	50,39	365.125,94
8b Loonkostensubsidie	2	1.941,10	3.882,20
15b Extra groei leerlingen VO	162,5	220,56	35.841,00
13 Klantenpotentieel lokaal	34.980,00	45,76	1.600.684,80
14 Klantenpotentieel regionaal	12.430,00	23,48	291.856,40
15e Leerlingen VO	1.947,20	370,5	721.437,60
15d Leerlingen (V)SO	1.124,50	230,78	259.512,11
38 Bedrijfsvestigingen	5.523,00	75,58	417.428,34
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	2.889,00	31,5	91.003,50
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00058829	6.133.771,60	3.608,44
31b ISV (b) herstructurering	0,00080894	3.764.536,49	3.045,28
36 Meerkernigheid	10	9.064,58	90.645,80
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	10	14.877,08	148.770,80
36a Kernen met 500 of meer adressen	4	60.085,41	240.341,64
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.866,00	11,72	21.869,52
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	11.910,10	5,82	69.316,78
32b Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	25.053,14	58,92	1.476.130,71
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	37	1.524,90	56.421,30
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	204	3.089,24	630.204,96
21 Oppervlakte bebouwing	241	595,42	143.496,22
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	37	1.936,54	71.651,98
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	204	2.302,40	469.689,60
19 Oppervlakte binnenwater	94	38,01	3.572,94
16 Oppervlakte land	6.619,00	41,17	272.504,23
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	6.619,00	26,89	177.984,91
24b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	20.123,00	57,54	1.157.877,42
25b Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	20.123,00	50,79	1.022.047,17
39 Vast bedrag	1	249.398,09	249.398,09
7g Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	837,86	211,3	177.040,14
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	107,93	-1.404,50	-151.589,82
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	60,3	-2.205,08	-132.966,56
7h Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens)	17.595,02	-107,74	-1.895.687,91
7i Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (huishoudens met kinderen)	4.571,29	-421,62	-1.927.347,23
3h Ouders met langdurig psychisch medicijngebruik	324,83	3.110,78	1.010.459,24
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	492	1.100,88	541.632,96
8c Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	197,9	567,63	112.336,13
8d Bijstandsonvangers eenouderhuishoudens	173,7	1.503,74	261.205,80

11b Uitkeringsontvangers minus bijstandontvangers	1.634,03	947,71	1.548.584,44
11c Wajong	408	834,39	340.431,12
3i Medicijgebruik met drempel	5.744,14	359,08	2.062.607,43
8e Re-integratie klassiek	1,25	326.766,88	409.740,88
4b Inwoners < 65 jaar	32.714,19	3,9	127.585,34
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	5.307,18	0,17	902,22
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	1.746,89	0,17	296,97
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	1.340,79	15,19	20.366,62
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	1.310,55	60,75	79.615,99
3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	858,28	106,29	91.226,27
7d Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	491,21	118,91	58.409,52
7e Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	339,81	475,26	161.500,12
7f Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	168,26	830,58	139.757,37
7j Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	808,07	108,46	87.642,96
7k Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	559,02	433,89	242.551,20
7l Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	276,81	759,3	210.178,77
3j Bedden	36.534,00	0,78	28.496,52
Subtotaal			34.884.870,43
Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)			
Uitkeringsfactor			1,572
Subtotaal (B x C (=uf))			54.839.016,31
Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering	
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	-28.429,00	-28.429,00	
56b Cumulatieregeling gemeentefonds (SU)	-11.203,00	-11.203,00	
61 Suppletierегeling OZB	1.985,00	1.985,00	
Subtotaal		-37.647,00	
Onderdeel E - Integratie- en decentralisatie uitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering	
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	125.060,00	125.060,00	
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	35.509,00	35.509,00	
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	91.329,00	91.329,00	
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	151.510,00	151.510,00	
262 Schulden en armoede (DU)	41.768,00	41.768,00	
Subtotaal		445.176,00	
Onderdeel F - Deelfonds sociaal domein			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering	
259 Beschermd Wonen (IU)	-4.034,00	-4.034,00	
260 Participatie (IU)	1.172.924,00	1.172.924,00	
261 Voogdij/18+ (IU)	948.696,00	948.696,00	
Subtotaal		2.117.586,00	
Totaal uitkering 2019:			50.064.372,88

Bijlage 4 (Wettelijke) beleidsindicatoren

	Taakveld	Naam Indicator	Eenheid	
1.	0. Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,52
2.	0. Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,71
3.	0. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	260,70
4.	0. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	14,62%
5.	0. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	10,42%
6.	1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	104
7.	1. Veiligheid	Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	0,6
8.	1. Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	1,1
9.	1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,8
10.	1. Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	3,3
11.	1. Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,1
12.	2. Verkeer en vervoer	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	%	5,00%
13.	2. Verkeer en vervoer	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser	%	9,00%
14.	3. Economie	Funciemenging	%	49,10
15.	3. Economie	Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	geschraapt
16.	3. Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	181,80
17.	4. Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2,02
18.	4. Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	1,82
19.	4. Onderwijs	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,40%
20.	5. Sport, cultuur en recreatie	Niet sporters	%	38,60%
21.	6. Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	734,50
22.	6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0,75%
23.	6. Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3,96%
24.	6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	65,70%
25.	6. Sociaal domein	Achterstandsleerlingen	% 4 t/m 12 jarigen	4,86%
26.	6. Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	6,10%
27.	6. Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	25,20
28.	6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	18,50
29.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	6,80%
30.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,60%
31.	6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	20,00%
32.	6. Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	46
33.	7. Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	196,00
34.	7. Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	1,60%
35.	8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	359,00
36.	8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	5,10
37.	8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	Demografische druk	%	88,50%
38.	8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	720,00
39.	8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	911,00

Bijlage 5 Subsidies op sociaal maatschappelijk terrein

SUBSIDIES IN HET KADER VAN HET SUBSIDIEPROGRAMMA Begroting 2019	Begroot 2019
PROGRAMMA Burger, bestuur en ondersteuning	
Relatie burger en bestuur (m.b.t. jumelages)	8.228
Totaal programma	8.228
PROGRAMMA Onderwijs	
Onderwijsachterstanden	117.940
Schoolbegeleiding	27.172
Totaal programma	145.112
PROGRAMMA Sport, cultuur en recreatie	
Sportaccommodaties	186.192
Bevordering sportdeelname	557.741
Mediazaken (m.b.t. lokale omroep)	27.246
Openbare bibliotheek	994.179
Muziekonderwijs (m.b.t. Het Kunstenhuis)	841.425
Overige kunstzinnige vorming (CDB/Werkgroep Kids/St. Kunst Centraal)	12.199
Kunstbevordering en -beoefening (amateurkunst en stimulering cultuurparticipatie)	52.178
Cultuureducatie	3.921
Volksfeesten	8.850
Recreatieve voorzieningen	22.000
Totaal programma	2.705.931
PROGRAMMA Sociaal Domein	
Centrum voor Jeugd en gezin	781.537
Maatschappelijke begeleiding en dienstverlening	2.962.868
Overig buurtopbouwwerk	321.518
Overig recreatieve voorziening (dorpshuizen)	55.140
Overig sociaal cultureel werk	4.420
Vreemdelingen	145.172
Ouderenwerk	13.273
Adviesorganen	26.439
Algemene bijstandszaken	1.000
Gemeentelijk minimabeleid	188.054
Totaal programma	4.499.421
Algemene dekkingsmiddelen	
Incidentele subsidies	19.908
Fonds culturele evenementen	21.200
TOTAAL	7.399.800

Bijlage 6 Taakvelden

Taakveld: 0. Bestuur en Ondersteuning			
		U	I
	0.1 Bestuur	2.244.477,00	
	0.10 Mutaties reserves	523.165,00	324.802,00
	0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0,00	
	0.2 Burgerzaken	869.355,00	493.555,00
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.588.653,00	416.980,00
	0.4 Overhead	11.682.777,00	487.962,00
	0.5 Treasury	-553.242,00	358.605,00
	0.61 OZB woningen	595.750,00	7.834.187,00
	0.62 OZB niet-woningen		3.444.596,00
	0.64 Belastingen Overig	1.624,00	407.845,00
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0,00	50.064.373,00
	0.8 Overige baten en lasten	-49.072,00	1.800.313,00
	0. Burger, Bestuur en Ondersteuning - Totaal	16.903.487,00	65.633.218,00
Taakveld: 1. Veiligheid			
		U	I
	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	2.856.527,00	
	1.2 Openbare orde en veiligheid	1.029.648,00	33.100,00
	1. Veiligheid - Totaal	3.886.175,00	33.100,00
Taakveld: 2. Verkeer, vervoer en waterstaat			
		U	I
	2.1 Verkeer en vervoer	4.594.075,00	626.231,00
	2. Verkeer, vervoer en waterstaat - Totaal	4.594.075,00	626.231,00
Taakveld: 3. Economie			
		U	I
	3.1 Economische ontwikkeling	126.412,00	
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.571.970,00	3.556.528,00
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	284.102,00	58.035,00
	3.4 Economische promotie	25.784,00	175.256,00
	3. Economie - Totaal	4.008.268,00	3.789.819,00
Taakveld: 4. Onderwijs			
		U	I
	4.1 Openbaar basisonderwijs	137.567,00	12.785,00
	4.2 Onderwijshuisvesting	3.167.970,00	24.305,00
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.160.251,00	161.000,00
	4. Onderwijs - Totaal	4.465.788,00	198.090,00
Taakveld: 5. Sport, cultuur en recreatie			
		U	I
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.047.377,00	13.844,00
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.000.964,00	71.229,00
	5.1 Sportbeleid en activering	722.218,00	31,00
	5.6 Media	1.021.425,00	
	5.2 Sportaccommodaties	3.414.095,00	1.541.585,00
	5.4 Musea	262.558,00	
	5.5 Cultureel erfgoed	83.802,00	980,00
	5. Sport, cultuur en recreatie - Totaal	9.552.439,00	1.627.669,00
Taakveld: 6. Sociaal Domein			
		U	I
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.051.014,00	139.388,00
	6.2 Wijkteams	2.696.224,00	
	6.3 Inkomensregelingen	13.692.779,00	9.120.812,00
	6.4 Begeleide participatie	1.036.550,00	
	6.5 Arbeidsparticipatie	962.836,00	0,00
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.039.101,00	309.500,00
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.391.434,00	175.000,00
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.090.908,00	900.000,00
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	41.727,00	
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	929.017,00	
	6. Sociaal Domein - Totaal	35.931.590,00	10.644.700,00

Taakveld: 7. Volksgezondheid en Milieu			
		U	I
	7.1 Volksgezondheid	1.429.609,00	9.000,00
	7.2 Riolering	4.583.131,00	5.222.480,00
	7.3 Afval	4.138.099,00	4.546.505,00
	7.4 Milieubeheer	1.135.742,00	40.000,00
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	320.517,00	481.007,00
	7. Volksgezondheid en Milieu - Totaal	11.607.098,00	10.298.992,00

Taakveld: 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
		U	I
	8.1 Ruimtelijke ordening	1.185.899,00	
	8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	14.056.171,00	14.173.652,00
	8.3 Wonen en bouwen	1.771.895,00	1.391.028,00
	8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing - Totaal	17.013.965,00	15.564.680,00

Bijlage 7 Specificatie op productniveau

Hieronder is per programma de specificatie weergegeven van de uitgaven en inkomsten per product.

Programma: Burger, Bestuur en Ondersteuning

			Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Bevolkingsregister	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
		Vastgoedbeheer Gemeente-Eigendommen (Grond)	269.058	269.058	269.058	269.058	269.058
		Bestuurlijke Samenwerking	295.488	340.488	340.488	340.488	250.488
		Raad en raadscommissie	769.766	769.766	769.766	769.766	769.766
		Wijkgericht werken	229.472	214.472	214.472	214.472	214.472
		Commissie bezwaar- en beroepschriften	67.676	67.676	67.676	67.676	67.676
		Verkiezingen	156.035	23.675	83.654	83.633	23.612
		Reisdocumenten en Rijbewijzen	131.312	110.158	158.469	129.051	129.051
		Relatie Burger en Bestuur	30.727	22.727	22.727	22.727	22.727
		Burgerlijke Stand	55.051	55.051	55.051	55.051	55.051
		College van burgemeester en wethouders	792.753	792.753	792.753	792.753	792.753
		Duale Gemeente	49.935	49.935	49.935	49.935	49.935
		Burgerzaken	501.957	501.789	501.789	501.789	501.789
		Klachtenbehandeling	8.660	8.660	8.660	8.660	8.660
	Vastgoedbeheer Gemeente-Eigendommen (Gebouwen)	1.319.595	1.332.350	1.658.090	1.638.000	1.636.553	
	Totaal Lasten	4.702.485	4.583.558	5.017.588	4.968.059	4.816.591	
I	Baten	Bevolkingsregister	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000
		Burgerzaken	-1.036	-1.036	-1.036	-1.036	-1.036
		Vastgoedbeheer Gemeente-Eigendommen (Gebouwen)	-267.112	-167.112	-637.747	-198.279	-198.279
		Reisdocumenten en Rijbewijzen	-364.019	-307.188	-427.932	-292.915	-292.915
		Vastgoedbeheer Gemeente-Eigendommen (Grond)	-149.868	-99.868	-99.868	-99.868	-99.868
		Burgerlijke Stand	-83.500	-83.500	-83.500	-83.500	-83.500
	Totaal Baten	-910.535	-703.704	-1.295.083	-720.598	-720.598	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			3.791.950	3.879.854	3.722.505	4.247.461	4.095.993

Programma: Veiligheid

			Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Brandweercentrales	265.311	282.147	280.121	279.496	274.633
		Rampenbestrijding	26.547	26.547	26.547	26.547	26.547
		Politie Aangelegenheden	36.251	36.251	36.251	36.251	36.251
		Crisibehersing algemeen	20.816	20.816	20.816	20.816	20.816
		Toezicht en handhaving	233.109	233.109	233.109	233.109	233.109
		Integrale Veiligheid	635.480	630.480	630.480	630.480	630.480
		APV / Bijzondere Wetten	124.808	124.808	124.808	124.808	124.808
		Veiligheidsregio Utrecht	2.543.853	2.474.028	2.474.028	2.474.028	2.474.028
Totaal Lasten			3.886.175	3.828.186	3.826.160	3.825.535	3.820.672
I	Baten	APV / Bijzondere Wetten	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100
		Totaal Baten	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100	-33.100
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			3.853.075	3.795.086	3.793.060	3.792.435	3.787.572

Programma: Verkeer, vervoer en waterstaat

			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroot 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018
U	Lasten	Gladheidsbestrijding	183.280	183.280	183.280	105.348	183.280
		Verkeersbeleid	799.904	798.910	797.269	300.242	1.268.573
		Beheer Wegen	1.870.771	1.830.771	1.830.771	2.417.684	1.870.111
		Verkeersvoorzieningen	499.463	499.426	499.389	406.710	213.414
		Openbare Verlichting	587.710	585.784	583.858	567.913	552.543
		Reinigen Openbare Ruimte	792.830	792.830	792.830	736.643	549.668
		Totaal Lasten	4.733.958	4.691.001	4.687.397	4.534.540	4.637.589
I	Baten	Reinigen Openbare Ruimte	-502.605	-502.605	-502.605	-490.824	-490.824
		Verkeersvoorzieningen	-13.148	-13.148	-13.148	-12.840	-12.840
		Beheer Wegen	-95.478	-95.478	-95.478	-88.050	-74.350
		Openbare Verlichting	-35.000	-35.000	-35.000	-15.000	-15.000
Totaal Baten			-646.231	-646.231	-646.231	-606.714	-593.014
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			4.087.727	4.044.770	4.041.166	3.927.826	4.044.575

Programma: Economie

			Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2018 Primitief	Begroting na wijziging 2018
U	Lasten	Markten en Standplaatsen	36.679	31.857	31.857	35.733	12.543
		Exploitatie Bedrijfsterreinen	15.442	15.442	15.442	66.292	7.922
		Overige Handel en Ambacht	220.657	170.657	170.657	195.867	180.812
		Economische ontwikkeling	126.412	126.412	126.412		198.816
		Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	26.623	26.623	26.623		23.639
		Economische promotie	25.784	25.784	25.784		24.389
		Grondexploitatie - Bedrijvenpark Larenstein	0	0	0	1.079.257	1.079.257
Totaal Lasten			451.597	396.775	396.775	1.377.149	1.527.378
I	Baten	Markten en Standplaatsen	-33.035	-33.035	-33.035	-32.261	-32.261
		Grondexploitatie - Bedrijvenpark Larenstein	0	0	0	-1.047.255	-1.047.255
		Toeristenbelasting	-175.256	-175.256	-175.256	-175.256	-175.256
		Overige Handel en Ambacht	-25.000	0	0		
Totaal Baten			-233.291	-208.291	-208.291	-1.254.772	-1.254.772
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			218.306	188.484	188.484	122.377	272.606

Programma: Onderwijs

		Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
U	Lasten	Huisvesting Bijzonder Voortgezet Onderwijs	975.039	965.313	959.900	951.154	945.791
		Onderwijsbegeleiding	37.199	37.199	37.199	37.199	37.199
		Overig Openbaar Onderwijs	15.362	11.463	11.360	11.255	10.166
		Huisvesting Bijz. (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	126.144	122.178	116.042	112.595	103.007
		Onderwijsachterstandenbeleid	295.827	454.043	454.043	454.043	453.953
		Peuterspeelzaalwerk	50.105	57.509	57.303	57.097	56.891
		Gemeenschappelijk Taken van het Onderwijs	67.260	67.260	58.260	58.260	58.260
		Bijzonder Voortgezet Onderwijs	23.552	23.552	23.552	23.552	23.552
		Huisvesting Openbaar Basisonderwijs	230.260	293.601	281.442	259.260	257.134
		Gymlokaal Van Dijkschool	-45	-45	-45	-45	-45
		Gymlokaal Regenboogschool	439	439	439	439	439
		Bijzonder (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	34.049	34.049	34.049	34.049	34.049
		Leerplicht -en Leerlingenadministratie	109.118	109.118	109.118	109.118	109.118
		Bijzonder Basisonderwijs	122.205	122.205	122.205	122.205	122.205
		Huisvesting Bijzonder Basisonderwijs	1.836.133	1.831.405	1.721.136	1.675.904	1.641.022
		Vervoer van Schoolkinderen	543.141	550.752	550.752	550.752	550.752
Totaal Lasten		4.465.788	4.680.041	4.536.755	4.456.837	4.403.493	
I	Baten	Onderwijsachterstandenbeleid	-161.000	-161.000	-161.000	-161.000	-161.000
		Overig Openbaar Onderwijs	-12.768	-12.768	-12.768	-12.768	-12.768
		Huisvesting Bijz. (Voortgezet) Speciaal Onderwijs	-512	-512	-512	-512	-512
		Huisvesting Bijzonder Basisonderwijs	-36.864	-36.864	-36.864	-36.864	-36.864
		Bijzonder Basisonderwijs	-17	-17	-17	-17	-17
		Huisvesting Openbaar Basisonderwijs	29.455	37.066	37.066	37.066	37.066
		Huisvesting Bijzonder Voortgezet Onderwijs	-16.384	-16.384	-16.384	-16.384	-16.384
Totaal Baten		-198.090	-190.479	-190.479	-190.479	-190.479	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES		4.267.698	4.489.562	4.346.276	4.266.358	4.213.014	

Programma: Sport, cultuur en recreatie

			Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023		
U	Lasten	Mediazaken	27.246	27.246	27.246	27.246	27.246		
		Kunstbevordering- en Beoefening	168.620	168.620	168.620	168.620	168.620		
		(Overige) Kunstzinnige Vorming	12.199	12.199	12.199	12.199	12.199		
		Kinderboerderijen	25.622	25.622	25.622	25.622	25.622		
		Recreatievoorzieningen (Gratis)	120.847	120.847	120.847	120.847	120.847		
		Natuurbescherming	99.466	99.466	99.466	99.466	99.466		
		Streekarchivariaat	250.247	250.247	250.247	250.247	250.247		
		Openbaar Bibliotheekwerk	994.179	994.179	994.179	994.179	994.179		
		Boomverzorging	301.101	301.101	301.101	301.101	301.101		
		De Vierstee	581.075	566.884	563.862	560.841	555.903		
		Emancipatie	25.133	25.133	25.133	25.133	25.133		
		Openbaar Groen	1.949.050	1.949.050	1.949.050	1.949.050	1.949.050		
		Werkzaamheden Waterwegen en Sloten	73.223	73.223	73.223	73.223	73.223		
		IJsbaan	5.509	5.509	5.509	5.509	5.509		
		Speelvoorzieningen	120.620	120.620	120.620	120.620	120.620		
		Bevordering Sportdeelname	722.218	722.218	722.218	722.218	722.218		
		Musea	12.311	12.311	12.311	12.311	12.311		
		Muziekonderwijs	841.425	841.425	841.425	841.425	841.425		
		Sportaccommodaties	666.001	663.927	861.992	860.058	858.124		
		Sportterreinen	156.103	155.127	154.152	135.673	134.961		
Gymlokaal Marie Curieweg	48.917	53.917	28.025	25.716	31.591				
Zwembaden	1.230.687	1.225.453	1.212.912	1.207.814	1.202.984				
Beheer Gemeentelijke Monumenten	83.802	83.802	83.802	83.802	83.802				
Recreatievoorzieningen (Betaald)	21.046	14.033	14.020	14.007	13.994				
Groene Sportvelden	725.803	697.034	688.937	662.057	664.202				
Tractiemiddelen openbaar groen	289.989	348.550	342.319	320.728	287.588				
Totaal Lasten			9.552.439	9.557.743	9.699.037	9.619.712	9.582.165		
I	Baten	Sportterreinen	-162.639	-162.639	-162.639	-162.639	-162.639		
		Sportaccommodaties	-591.586	-591.586	-591.586	-591.586	-591.586		
		Recreatievoorzieningen (Betaald)	-33.133	-33.133	-33.133	-33.133	-33.133		
		Beheer Gemeentelijke Monumenten	-980	-980	-980	-980	-980		
		Zwembaden	-437.233	-462.233	-512.233	-512.233	-512.233		
		De Vierstee	-315.550	-315.550	-315.550	-315.550	-315.550		
		Werkzaamheden Waterwegen en Sloten	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000		
		Kunstbevordering- en Beoefening	-13.844	-13.844	-13.844	-13.844	-13.844		
		Bevordering Sportdeelname	-31	-31	-31	-31	-31		
		Boomverzorging	-8.096	-8.096	-8.096	-8.096	-8.096		
		Gymlokaal Marie Curieweg	-34.577	-34.577	-34.577	-34.577	-34.577		
		Totaal Baten			-1.627.669	-1.652.669	-1.702.669	-1.702.669	-1.702.669
		SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			7.924.770	7.905.074	7.996.368	7.917.043	7.879.496

Programma: Sociaal Domein

		Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten					
	Opvang Statushouders	145.172	145.172	145.172	145.172	145.172
	Dorpshuis Westbroek	53.732	39.387	32.042	17.728	17.439
	Algemene voorziening jeugdhulp	535.023	535.023	535.023	535.023	535.023
	Jeugd- en Jongerenwerk > Beleid	7.118	7.118	7.118	7.118	7.118
	Kinderopvang Uitvoering	53.009	52.995	52.981	52.967	52.953
	Ouderenwerk	62.101	61.926	61.752	61.577	61.403
	Wmo rolstoelen en vervoer	313.000	313.000	313.000	313.000	313.000
	Wmo regiotaxi	746.000	746.000	746.000	746.000	746.000
	Regionale inkooporg. ZOU	138.000	138.000	138.000	138.000	138.000
	Wmo huishoudelijke hulp	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000	1.700.000
	(Overig) Club- en Buurtwerk	499.442	499.442	499.442	499.442	499.442
	Eerstelijnsloket jeugdhulp	1.330.035	1.330.035	1.330.035	1.330.035	1.330.035
	Bijzondere Bijstand	754.000	754.000	754.000	754.000	754.000
	Dorpshuis Hollandsche Rading	127.190	112.812	105.434	94.727	94.349
	Algemene Welzijnstaken	735.903	693.903	693.903	693.903	693.903
	Bijstandsuitkeringen	9.072.292	9.072.292	9.072.292	9.072.292	9.072.292
	Individuele (maatwerk)voorzien. natura jeugdhulp	5.790.908	5.490.908	5.290.908	5.190.908	5.090.908
	Opvang en beschermd wonen WMO	41.727	41.727	41.727	41.727	41.727
	Parkeervoorziening WMO	2.000	2.000	2.000	2.000	2.000
	Algemene voorziening WMO huishoudelijke hulp	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
	Sociale Werkvoorziening	1.036.550	1.036.550	1.036.550	1.036.550	1.036.550
	Jeugd- en Jongerenwerk > Uitvoering	395.322	395.161	395.001	394.840	394.681
	Maatschappelijk Werk	1.158.698	1.158.698	1.158.698	1.158.698	1.158.698
	Kinderopvang beleid	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
	Maatwerkvoorzieningen Natura Immaterieel Wmo	121.434	95.434	95.434	95.434	95.434
	PGB Jeugdhulp	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
	Wmo begeleiding	2.100.000	2.100.000	2.100.000	2.100.000	2.100.000
	Gemeentelijk Armoede Beleid (GAB)	1.250.172	1.250.172	1.250.172	1.250.172	1.250.172
	Regionale Dienst Werk en Inkomen	2.616.315	2.616.315	2.616.315	2.616.315	2.616.315
	Participatiebudget	962.836	962.836	962.836	962.836	962.836
	Maatwerkvoorzieningen Natura Materieel Wmo	642.545	679.868	760.427	784.931	799.196
	Jeugdgezondheidszorg Maatwerkdeel (2007)	171.885	171.885	171.885	171.885	171.885
	De Groene Daan	100.304	86.210	79.116	68.682	68.588
	Veiligheid, Jeugdreclassering en Opvang Jeugd	929.017	929.017	929.017	929.017	929.017
	Wmo overige	10.556	10.556	10.556	10.556	10.556
	Eerstelijnsloket WMO	1.194.304	1.194.304	1.194.304	1.194.304	1.194.304
	Pgb WMO	345.000	345.000	345.000	345.000	345.000
	Wmo woonvoorzieningen	325.000	325.000	325.000	325.000	325.000
	PGB WMO HH	125.000	125.000	125.000	125.000	125.000
	Totaal Lasten	35.931.590	35.557.746	35.416.140	35.304.839	35.217.996

I	Baten	Eigen Bijdrg. Maatwerkvoorzngn. Natura Immaterieel	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000	-175.000
		Kinderopvang Uitvoering	-28.646	-28.646	-28.646	-28.646	-28.646
		Dorps huis Westbroek	-4.200	-4.200	-4.200	-4.200	-4.200
		Dorps huis Hollandsche Rading	-30.336	-30.336	-30.336	-30.336	-30.336
		Bijstandsuitkeringen	-8.752.801	-8.752.801	-8.752.801	-8.752.801	-8.752.801
		De Groene Daan	-36.431	-36.431	-36.431	-36.431	-36.431
		Jeugd- en Jongerenwerk > Uitvoering	-21.800	-21.800	-21.800	-21.800	-21.800
		Parkeervoorziening WMO	-17.500	-17.500	-17.500	-17.500	-17.500
		(Overig) Club- en Buurtwerk	-17.975	-17.975	-17.975	-17.975	-17.975
		Gemeentelijk Armoede Beleid (GAB)	-368.011	-368.011	-368.011	-368.011	-368.011
		Wmo overige	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000
		Wmo regiotaxi	-266.000	0	0	0	0
		Individuele (maatwerk)voorzien. natura jeugdhulp	-900.000	0	0	0	0
		Totaal Baten	-10.644.700	-9.478.700	-9.478.700	-9.478.700	-9.478.700
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES		25.286.890	26.079.046	25.937.440	25.826.139	25.739.296	

Programma: Volksgezondheid en Milieu

		Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	
U	Lasten	Rioolbeheer	4.501.777	4.436.737	4.498.185	4.283.777	4.343.064
		CJG - Jeugdgezondheidszorg 0-19 GGDrU	1.001.655	1.028.844	1.020.199	1.020.199	1.020.199
		Openbare Gezondheidszorg > Beleid	185.620	185.620	185.620	185.620	185.620
		Openbare Gezondheidszorg > Uitvoering	242.334	242.334	242.334	242.334	242.334
		Incasso Rioolrechten	81.354	81.354	81.354	81.354	81.354
		Begraafplaatsen	320.517	320.195	319.472	319.160	318.201
		Duurzaamheid	376.468	556.468	556.468	556.468	556.468
		Incasso Afvalstoffenheffing	78.001	78.001	78.001	78.001	78.001
		Inzameling en Verwerking Huishoudelijk Afval	3.915.289	3.876.235	3.748.080	3.723.441	3.715.342
		Milieubeleid	759.274	759.274	759.274	759.274	759.274
		Gemeentewerf De Bilt	144.809	144.197	143.586	142.974	142.363
		Totaal Lasten	11.607.098	11.709.259	11.632.573	11.392.602	11.442.220
		I	Baten	Baten Begraafplaatsrechten	-481.007	-481.007	-481.007
Rioolbeheer	-115.642			-115.642	-115.642	-115.642	-115.642
Afvalstoffenheffing	-3.971.505			-3.932.450	-3.804.296	-3.779.657	-3.771.558
Inzameling en Verwerking Huishoudelijk Afval	-575.000			-575.000	-575.000	-575.000	-575.000
Openbare Gezondheidszorg > Uitvoering	-9.000			-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
Rioolheffing	-5.106.838			-5.184.010	-5.231.639	-5.003.504	-5.013.600
Duurzaamheid	-40.000			-80.000	-80.000	-80.000	-80.000
Totaal Baten	-10.298.992	-10.377.109	-10.296.584	-10.043.810	-10.045.807		
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES		1.308.106	1.332.150	1.335.989	1.348.792	1.396.413	

Programma: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

			Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
U	Lasten	Bouwgrondexploitatie	209.644	193.086	185.663	185.520	181.516
		Grondexploitatie - De Leijen-Zuid	52.800	0	0	0	0
		Grondexploitatie - Centrumgebied Bilthoven	3.476.235	1.872.356	0	0	0
		Toezicht omgevingsvergunningen	716.834	716.834	716.834	716.834	716.834
		Structuurplannen / Visies	264.607	253.687	242.767	242.767	242.767
		Bestemmingsplannen	537.885	537.885	537.885	537.885	537.885
		Woningexploitatie	437.452	437.441	437.430	437.419	437.408
		Omgevingswet	199.024	39.024	162.524	89.024	89.024
		BGT-GEO-GIS	184.383	184.383	184.383	184.383	184.383
		Omgevingsvergunningen	480.350	480.712	480.712	480.712	480.712
		Woonwagens	18.800	18.800	18.800	18.800	18.800
		Grondexploitatie - Melkweg	10.317.492	1.954.445	0	0	0
		Woonruimte zaken	118.459	28.459	28.459	28.459	28.459
		Totaal Lasten		17.013.965	6.717.112	2.995.457	2.921.803
I	Baten	Woningexploitatie	-21.078	-21.078	-21.078	-21.078	-21.078
		Grondexploitatie - Centrumgebied Bilthoven	-3.476.235	-1.872.356	0	0	0
		Omgevingsvergunningen	-1.335.230	-1.468.230	-1.468.230	-1.468.230	-1.468.230
		Woonwagens	-31.706	-31.706	-31.706	-31.706	-31.706
		Grondexploitatie - Melkweg	-10.317.492	-1.954.445	0	0	0
		Woonruimte zaken	-3.014	-3.014	-3.014	-3.014	-3.014
		Bouwgrondexploitatie	-327.125	-127.125	-52.125	-52.125	-52.125
		Grondexploitatie - De Leijen-Zuid	-52.800	0	0	0	0
Totaal Baten		-15.564.680	-5.477.954	-1.576.153	-1.576.153	-1.576.153	
SALDO VOOR BESTEMMING RESERVES			1.449.285	1.239.158	1.419.304	1.345.650	1.341.635